

สถาบันปรีดี พนมยงค์
PRIDI BANOMYONG INSTITUTE

“ผลของการที่ก่อสร้างไว้ดีแล้ว ย่อมไม่สูญหาย”

ประวัติสาร

จดสารของสถาบันปรีดี พนมยงค์
Pridi Banomyong Institute Recorder
Vol.1, No.4, October-November-December 1999

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔

ตุลาคม-พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๔๒

UNESCO ประกาศยกย่องสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญของโลก

องค์การ UNESCO ในการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๓๐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ สำนักงานใหญ่ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีมติให้ประกาศยกย่องสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พระราชมารดาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน) ในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ และนายปรีดี พนมยงค์ (รัฐบุรุษอาวุโส) ในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัตินับเป็นใหญ่ของโลกที่องค์การ UNESCO จะเข้าร่วมฉลองกับรัฐบาลไทยในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของทั้งสองท่านในปี ค.ศ. ๒๐๐๐-๒๐๐๑

การพิจารณาขององค์การยูเนสโกในกรณีการเสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เพื่อบรรจุในปฏิทิน บุคคลสำคัญของโลกในปี ค.ศ. 2000-2001

ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ : ผู้ให้สัมภาษณ์

ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การศึกษา
วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)
ปรีสาร : สัมภาษณ์

ปรีดีสาร : องค์การยูเนสโกเป็นองค์การเช่นไรมีหลักเกณฑ์และมีวิธีการ
ประกาศรับรองบุคคล หรือเหตุการณ์สำคัญของโลกอย่างไรบ้าง ?

ศ.ดร.วิเชียร : องค์การยูเนสโก ชื่อเต็มว่า องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่ง
สหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organi-
zation) เป็นหน่วยงานหนึ่งในเครือของสหประชาชาติเรียกว่าเป็น ทบวงชำนาญพิเศษ
ที่จะส่งเสริมและดำเนินการระหว่างประเทศในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม
ซึ่งรวมไปถึงการสื่อสารและการอนุรักษ์ต่างๆ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและที่
เป็นมรดกโลก

องค์การยูเนสโกตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1946 มีสำนักงานใหญ่เป็นสำนักงานที่ตั้งถาวร
อยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ขณะนี้ประเทศสมาชิกถึง 178 ประเทศ มีผู้อำนวยการ
ใหญ่ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหารเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์การ
คณะกรรมการบริหารประกอบด้วยประเทศสมาชิก 58 ประเทศ ได้รับการคัดเลือก
ผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินการและอนุมัติงบประมาณ

โดยปกติทุกสองปี องค์การยูเนสโกจะมีหนังสือไปยังประเทศสมาชิกเชิญ
ให้เสนอการเฉลิมฉลองวันครบรอบวันเกิดหรือวันเสียชีวิตของบุคคลสำคัญและ

สารบัญ

บทความ

- องค์พิทักษ์องค์การยูเนสโกโดยสมบูรณของวีระชน ๑๕ ตุลาคม ๖
- ขบวนการกรรมกร : พลับประชาติพิทย ทเทียนและแก้วต่อไป ๑๕ ๑๕
- ขบวนการนักศึกษา : พลับประชาติพิทย ทเทียนและแก้วต่อไป ๑๕ ๑๕
- ขบวนการชาวนาไทย : พลับประชาติพิทย ทเทียนและแก้วต่อไป ๒๕ ๒๕
- แก่นความคิดของ ปรีดี พนมยงค์ ตอนที่ ๕ ๓๕ ๓๕

ศิลปวัฒนธรรม

- งานเทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๓ ๘ ๘
- บันทึกการเดินทางไปต่างประเทศของพระจันทร์เสี้ยวการละคร ๑๐ ๑๐
- เยาวศิลป์ที่รัก ๑๓ ๑๓

ประชาสัมพันธ์

- ปฏิทินกิจกรรมของสถาบันปรีดี พนมยงค์ ๒๒ ๒๒
- ความก้าวหน้าจากกองทุนวิจัย ปรีดี พนมยงค์ ๕๒ ๕๒
- แนะนำ Home page มูลนิธิ และสถาบันปรีดี พนมยงค์ ๕๓ ๕๓
- กลุ่มศึกษากับสถาบันปรีดี พนมยงค์ ๕๗ ๕๗
- แนะนำหนังสือ ๕๒ ๕๒

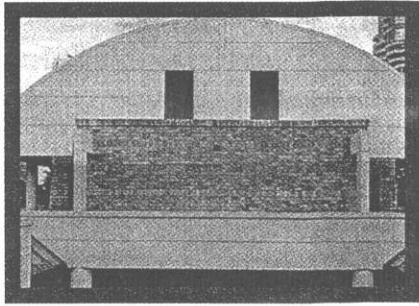
ปกิณกะ

- คำแถลงของไทย โดย ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ ในที่ประชุมคณะกรรม
การบริหารขององค์การยูเนสโก ๕ ๕
- คำแถลงของท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ในโอกาสที่
นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโก ๕ ๕
- ความคืบหน้าประวัติกรรมกร ๖ ตุลาคม' ๑๕ ๗ ๗
- จดหมายปลายทงที่ ป.ณ. สัมติสุข ๒๓ ๒๓
- การพิจารณาขององค์การยูเนสโกในกรณีการเสนอชื่อ
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

สรุปการเสวนา

- นายปรีดี พนมยงค์ กับ นายปวิชัย อังการณ
สองผู้ยิ่งใหญ่ในการอภิวัตน์สังคมไทย ๒๗ ๒๗
- ผ่านทางต้นตอการแปรปรุรัฐวิสาหกิจ ๓๐ ๓๐
- ประวัติศาสตร์และบทบาทของเสรีไทยในการสร้างสรรค
สันติภาพ ๓๓ ๓๓

สถาปัตย์ปริทัศน์ พนมยงค์

เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ นายปริทัศน์ พนมยงค์ มูลนิธิปริทัศน์ พนมยงค์ ได้จัดสร้างสถาปัตยกรรมขึ้น ณ ซอยทองหล่อ ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ บนเนื้อที่ ๓๗๑ ตารางวา ซึ่งมูลนิธิไชยวนาได้อุทิศให้เพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ยังประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป

สถาปัตยกรรมปริทัศน์ พนมยงค์ เป็นสถาปัตยกรรมทางวิชาการที่สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการสืบทอดแนวความคิด อุดมการณ์ สันติธรรมของนายปริทัศน์ พนมยงค์ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยมุ่งเน้นการศึกษาในทางวิชาการ ค้นคว้าและวิเคราะห์ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้อย่างประสานสัมพันธ์กับสภาพปัญหาของสังคมปัจจุบัน

สถาปัตยกรรมปริทัศน์ พนมยงค์ ยังเป็นเวทีทางศิลปวัฒนธรรม อันเป็นสมบัติของมนุษยชาติทุกแขนง เพื่อเป็นสื่อให้ความดีและสิ่งจรรยาบรรณทางสังคม ได้แสดงออกสู่สาธารณะอย่างงดงามมีสุนทรียภาพ

กิจกรรมของสถาบัน

๑. ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบสถาบันขององค์กรพัฒนาเอกชน

๒. สนับสนุนและทำการศึกษาวิจัยความคิด หลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสังคมทางด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ กฎหมาย เศรษฐศาสตร์การเมือง พุทธศาสตร์ ฯลฯ ทั้งนี้โดยเชิดชูหลักการคุณธรรมนำการเมือง

๓. ช่วยเหลือและให้บริการทางกฎหมายแก่ประชาชนตลอดจนเป็นศูนย์ประสานของชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์

๔. ประสานและร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ ในเรื่องการวิจัย, สัมมนา, อบรม และกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์

๕. เป็นสถานที่จัดนิทรรศการ ปาฐกถา สัมมนา อภิปราย บริการห้องสมุด ตลอดจนกิจกรรมโสตทัศนศึกษา และการพิมพ์หนังสือเผยแพร่ต่างๆ

๖. ให้การสนับสนุนส่งเสริม ตลอดจนจัดแสดงกิจกรรมทางด้านศิลป วัฒนธรรม ดนตรี การละคร และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

รายนามคณะกรรมการมูลนิธิปริทัศน์ พนมยงค์

๑. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์	ประธานกรรมการ	๑๖. นายสอาด พิมพ์สวัสดิ์	กรรมการ
๒. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	รองประธาน	๑๗. นางศุภฎี บุญทัศนกุล	กรรมการ
๓. ศ.เสนาห์ จามริก	รองประธาน	๑๘. นายกมล กมลตระกูล	กรรมการ
๔. นายศิริ สันตะบุตร	กรรมการ	๑๙. ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	กรรมการ
๕. ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ	กรรมการ	๒๐. นายพิภพ ธงไชย	กรรมการ
๖. นางสาวประนอม ไชยวินพิพัฒน์กรรมการ		๒๑. นายพิรุณ ฉัตรวณิชกุล	กรรมการ
๗. นายศุภปริดา พนมยงค์	กรรมการ	๒๒. นายสุวัฒน์ วรรดิโลก	กรรมการ
๘. นายจัญญ์ ปิยะบุตร	กรรมการ	๒๓. ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ	กรรมการ
๙. นายอำนาจ เย็นสบาย	กรรมการ	๒๔. ดร.วิษณุ วัลย์บุญ	กรรมการ
๑๐. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์	กรรมการ	๒๕. นายวิเชียร กลั่นสุนทร	กรรมการ
๑๑. นายสุภัทร สุคนธวัต	กรรมการ	๒๕. ประธาน ชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์	
๑๒. ศ.คุณวารี หะวานนท์	กรรมการ	๒๗. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
๑๓. นายระวี ฤกษ์จำนง	กรรมการ	๒๘. นายกสมาคมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
๑๔. นายทองมา หงส์ดารมภ์	กรรมการ	๒๙. นางสุนี ประจวบเหมาะ	กรรมการและเหรียญกษาปณ์
๑๕. นายสุโข สุวรรณศิริ	กรรมการ	๓๐. ดร.พนม เอี่ยมประยูร	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการบริหารสถาปัตยกรรมปริทัศน์ พนมยงค์

ชุดที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๔)

๑. ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ	ประธานกรรมการบริหาร
๒. ประธาน ชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์	รองประธานกรรมการบริหาร
๓. นายสุภัทร สุคนธวัต	รองประธานกรรมการบริหาร
๔. นายสุโข สุวรรณศิริ	รองประธานกรรมการบริหาร
๕. ดร.วิษณุ วัลย์บุญ	กรรมการผู้อำนวยการ
๖. ร.ต.จำนงค์ ธนะ	กรรมการรองผู้อำนวยการและกรรมการฝ่ายจัดการ
๗. ดร.โชคชัย สุทธาเวศ	กรรมการรองผู้อำนวยการและกรรมการฝ่ายวิชาการ
๘. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์	กรรมการฝ่ายบริการประชาชน
๙. นางศุภฎี บุญทัศนกุล	กรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและประชาสัมพันธ์
๑๐. นางสาวจรัญย์ อัดฉะจรยากุล	กรรมการฝ่ายการเงินและการบัญชี
๑๑. นายสันติสุข โสภณศิริ	กรรมการฝ่ายนิทรรศการและสิ่งพิมพ์
๑๒. ดร.จรัญวัฒน์ สันตะบุตร	กรรมการฝ่ายต่างประเทศ
๑๓. นายพิภพ ธงไชย	กรรมการบริหาร
๑๔. นายทองมา หงส์ดารมภ์	กรรมการบริหาร
๑๕. นางวราณี สายประดิษฐ์	กรรมการบริหาร
๑๖. นายระวี ฤกษ์จำนง	กรรมการบริหารและเลขานุการ

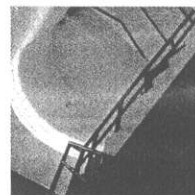
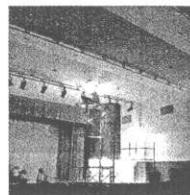
กรรมการที่ปรึกษา

นายทวีป วรรดิโลก	ดร.สุชาติ จุฑาสมิติ
ศ.ดร.อิสระ นิติทัศน์ประกาศ	นายสมศักดิ์ สืบตระกูล

เจ้าหน้าที่สถาปัตยกรรมปริทัศน์ พนมยงค์

๑. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย	ผู้จัดการ และประสานงาน
๒. นางสาวนงศลักษณ์ เหล่าวอ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ และช่วยประสานงาน
๓. นางกุล หลุมขมแข	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ
๔. นายสมชาย สันตะบุตร	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ
๕. นางจุฬาลักษณ์รญา คณาภิรักษ์	เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ

* สถาปัตยกรรมปริทัศน์ พนมยงค์ ยังมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเฉพาะแต่ละโครงการอีกจำนวนหนึ่ง

การพิจารณาขององค์การยูเนสโก ต่อจากหน้า 1

เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่จะมีขึ้นในระดับชาติในประเทศนั้นๆ ที่ประสงค์จะขอให้องค์การยูเนสโกเข้าร่วมในการเฉลิมฉลองด้วย ในรอบ 2 ปี ต่อไปข้างหน้า โดยบทบาท อุศุมการณ หรือผลงานของบุคคลก็ดี เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ก็ดี จะต้องเกี่ยวข้องหรืออยู่ในกรอบอุศุมการณและการะหน้าที่ของยูเนสโก โดยจะต้องเสนอตามเงื่อนไข วิธีการและภายในเวลาที่กำหนดขึ้นสำหรับแต่ละครั้ง

ปรีดีสาร : การที่องค์การยูเนสโก ประกาศรับรองสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ นั้นมีความเป็นมาอย่างไร?

ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ : รัฐบาลไทยเป็นผู้เสนอการเฉลิมฉลองครบหนึ่งร้อยปีวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และการเฉลิมฉลองหนึ่งร้อยปีชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ไปยังองค์การยูเนสโกเพื่อขอให้บรรจุไว้ในปฏิทินการเฉลิมฉลองปุษนียบุคคลและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ยูเนสโกจะเข้าร่วมในการเฉลิมฉลองด้วยในปี ค.ศ.๒๐๐๐และ ๒๐๐๑ ทั้งนี้โดยมีมติคณะรัฐมนตรี และเสนอโดยกระทรวงศึกษาธิการในกรณีของ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ นั้นเสนอโดยทั้งกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเห็นชอบตามคำริขอมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้รับการจุดประกายในวาระเริ่มแรกจากชมรมศิษย์เก่าเตรียมปริญญาแห่งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (ชมรม ค.ม.ธ.ก.สัมพันธ์)

ปรีดีสาร : การพิจารณาให้การรับรองชื่ออาจารย์ปรีดี พนมยงค์ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ขององค์การยูเนสโกในปีนี้มีลักษณะพิเศษอะไรบ้างที่แตกต่างจากปีก่อนๆ และมีปัญหาอุปสรรคอะไรหรือไม่?

ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ : การพิจารณาในวาระแรกของยูเนสโก โดยปกติที่ผ่านมาจะมีความสำคัญอยู่ที่การพิจารณาของคณะกรรมการบริหารซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิก ๕๘ ประเทศ สำหรับในปีนี้อยูเนสโก โดยคณะกรรมการบริหารได้วางกฎเกณฑ์และวิธีการที่เข้มงวดในการคัดเลือกการเฉลิมฉลองที่เสนอมายังองค์การ ว่าจะต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ที่วางไว้อย่างเคร่งครัด โดยจะต้องมีการเกี่ยวข้องกับองค์การอย่างไร เน้นว่าจะต้องอยู่ในกรอบอุศุมการณและการะกิจของยูเนสโกในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ หรือการสื่อสาร และจะต้องมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของปวงชนและสันติภาพ และความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน

ยูเนสโกจะไม่พิจารณายอมรับการเฉลิมฉลองที่เกี่ยวกับการกำเนิดหรือการก่อตั้งระบบสถาบันแห่งรัฐ การฉลองเอกราช อาณาจักร หรือราชวงศ์ใดๆ ทั้งสิ้น หรือการเฉลิมฉลองเกี่ยวกับการทหาร หรือการรบ หรือสงครามใดๆ อีกทั้งการเฉลิมฉลองอื่นๆ จะต้องสะท้อนถึงอุศุมการณ คุณค่าและวัฒนธรรมต่างๆ และความเป็นสากลขององค์การที่มีลักษณะเป็นการทั่วไปหรืออย่างน้อยก็สำหรับในภูมิภาค

ในด้านวิธีการนั้น ก็ได้มีการจัดให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองประกอบด้วยเจ้าหน้าที่บริหารระดับอาวุโสขององค์การที่จะพิจารณา

กลั่นกรองคัดเลือกจากจำนวนที่มีการเสนอมาทั้งหมด ซึ่งในปีนี้มีประเทศต่างๆ เสนอเข้ามาถึง ๑๐๗ ราย ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการกลั่นกรองเพียง ๕๘ ราย เสนอให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาเมื่อเรื่องไปถึงคณะกรรมการบริหารในวาระแรก ปรากฏว่ามีเพียง ๕๑ รายเท่านั้นที่คณะกรรมการกลั่นกรองเสนอผ่านผู้อำนวยการใหญ่ขึ้นมา และไม่มีชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ คงมีแต่พระนามของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเท่านั้น ทางประเทศไทยได้ยกเรื่องขึ้นแถลงชี้แจงเป็นประเทศแรกในการพิจารณาของคณะกรรมการบริหาร โดยเห็นว่าการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองยังมีข้อบกพร่องอยู่ และเน้นชี้แจงคุณสมบัติของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ว่าอยู่ในกรอบอุศุมการณและการะกิจของยูเนสโกอย่างไรบ้าง และขอให้คณะกรรมการกลั่นกรองเรียกประชุมอีกครั้งเพื่อทบทวนมติและให้เพิ่มชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ในบัญชีรายการที่ได้รับการคัดเลือกด้วย มีหลายประเทศได้ทำตามประเทศไทยคือได้ร้องเรียนทำนองเดียวกันและมีลืบท้าประเทศที่ได้กล่าวแถลงสนับสนุนการร้องเรียนของไทยคือ ฝรั่งเศส อังกฤษ รัสเซีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ บราซิล ยูเครน สาธารณรัฐเชก ไซปรัส ชามัว บาบาโดส สโลวาเกีย ปากีสถาน และอาเจนติน่า

ผลปรากฏว่าหลังจากที่ได้ฟังคำชี้แจงของประธานคณะกรรมการกลั่นกรองแล้ว ประธานคณะกรรมการบริหารได้ขอมติที่ประชุมให้ คณะกรรมการกลั่นกรองเรียกประชุมอีกครั้งหนึ่งเพื่อทบทวนมติโดยให้นำข้อทักท้วงข้อวิจารณ์ และคำชี้แจงที่ได้อภิปรายกันในที่ประชุมไปประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรายการที่ได้รับการคัดเลือกเสนอคณะกรรมการบริหารอีกครั้งหนึ่งในภายใน ๒ วัน ผลสุดท้ายคือคณะกรรมการกลั่นกรองได้เพิ่มรายการอีก ๗ รายการรวมทั้งชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เสนอขึ้นมาโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารอย่างเป็นทางการ

ปรีดีสาร : การรับรองชื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ โดยองค์การยูเนสโกในครั้งนี้ จะส่งผลดีอะไรบ้างแก่ประเทศไทยและคนไทย

ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ : การที่มีคนไทยได้รับการยกย่องปรากฏชื่อและเกียรติคุณอยู่ในปฏิทินปุษนียบุคคลและเหตุการณ์สำคัญที่ยูเนสโกเข้าร่วมในการเฉลิมฉลองด้วยนั้น ย่อมเป็นเกียรติและชื่อเสียงของประเทศและคนไทยทั้งปวง ทำให้ประเทศไทยและคนไทยได้เป็นที่รู้จักว่ามีบุคคลผู้มีชื่อเสียงระดับโลก หรือระดับโลกที่นานาชาติให้การยอมรับนับถือ รัฐบาลไทยซึ่งได้แก่รัฐบาลของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ และรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ซึ่งเป็นรัฐบาลผสมประกอบด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค ย่อมสมควรได้รับการสรรเสริญที่ได้ส่งเสริมและเชิดชูคนดีที่ควรได้รับการเคารพ โดยไม่ได้คำนึงถึงสถานะของบุคคลนั้นๆ จะเป็นบุคคลผู้สูงศักดิ์ หรือเป็นสามัญชนก็ตาม

ปรีดีสาร : รัฐบาลไทยและคนไทยควรจะทำอะไรต่อไปอีกบ้างจากการที่องค์การยูเนสโกรับรองชื่อและร่วมฉลองในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ และชาตกาล ของทั้งสองท่าน

ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ : ทั้งรัฐบาลและประชาชนชาวไทยควรที่จะร่วมในการเฉลิมฉลองปุษนียบุคคลของไทยอย่างเต็มที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างของการเชิดชูสรรเสริญคนดีของแผ่นดินนี้ซึ่งองค์การยูเนสโกก็จะร่วมด้วยในการเฉลิมฉลอง •

คำแถลงของไทยโดย ศ.ดร. วิเชียร วัฒนคุณ
ในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารขององค์การยูเนสโก ณ กรุงปารีส
เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒

11 October 1999

Thailand (Wichian Watanakun)

Item 9.6

Mr. Chairman, Distinguished Members of the Executive Board,

I would like first of all to thank you, Sir, in giving me the floor to address this august body.

In fact, Thailand has proposed to UNESCO the nomination of the two eminent personages to the list of Anniversaries of Great Personalities and Historic Events 2000-2001. The first name is the most revered Somdet Phra Srinagarindhra the Princess Mother, the second is Professor Dr. Pridi Banomyong, the educator and humanist. We are gratified to note that our first proposal, the hundredth anniversary of the birth of Somdet Phra Srinagarindhra was included in the list of requests considered admissible by the Director General as appeared in Document 157 EX/34. However, it is at the same time deplorable that our second proposal i.e. the nomination for Professor Dr. Pridi Banomyong was not included in the list.

It is understandable that it is the first time new criteria and procedure initiated by the Executive Board has been put into effect. Our people at home could hardly follow and realise how important is the new submission form to be filled by the National Commission for UNESCO. The criteria for the selection of anniversaries and the procedure by which the role of the Intersectoral Committee is so dominant have not been given proper attention. Moreover, the procedure was not totally followed as the document containing the list of requests which has been judged by the Director-General to meet the criteria was not sent to Member States and to the Members of the Executive Board in good time before the opening of the session of the Executive Board as laid down in the procedure. You might notice also that document 157 EX/34 was dated 4 October 1999, one day only before the opening of this session. Therefore, Thailand would like to request the Secretariat to prepare a list of requests by the Member States whose requests have not been included in the list with the reasons there of, in time for distribution to the Member States at the General Conference.

With your permission, Mr. Chairman, may I present to this board our appeal that the name of Professor Dr. Pridi Banomyong should be added to the list.

First, I would like to present Pridi Banomyong as an able and farsighted educator. He founded in Bangkok in 1934 the University of Moral and Political Sciences as an Open University giving higher education to the large part of population both in the cities and up-country and consequently became its first rector. The University later changed its name to Thammasat University and has been a leading institution in helping to promote and protect democracy, social justice, and human rights in Thailand. There have been exchanges of professors and students with foreign universities. Students from neighbouring countries also attend courses at Thammasat which has become one of the two most prestigious universities in the country. I might add however that the Thai representative in this competent body, Professor Dr. Adual Wichiencharoen was a former student and a graduate from this University, he later became Professor and one of the top administrators of the University. In presenting an appeal to this Board on the case of the founder and former rector of this University, Professor Wichiencharoen for this reason chose to leave it to his alternate instead.

Secondly, as a humanist, Pridi Banomyong advocated peace and non-violence. At the same time, he did not succumb to power from outside. He led national resistance and rallied the nation to oppose invasion and occupation during World War II. That is why he was respected internationally and was the first Thai to be honoured by the Smithsonian Institution by naming a species of bird found in Thailand in 1945 after him as a symbol for peace. The combination of Pridi's relentless efforts to strive for social justice and to establish a meaningful democracy in Thailand was reflected in the constitution he was the architect. Universal suffrage to both men and women was thereby guaranteed as well as human rights were firmly recognised and upheld.

The third and final point I would like to mention is Pridi Banomyong was a man whose ideals were well taken and appreciated throughout the region. He furthermore supported self-determination and independence for all peoples. He even contemplated creating a South East Asian league among neighbouring nations. But a military coup forced Pridi to go into exile in 1947. His vision of a league of South East Asian nations lives on and has become a reality in what is now ASEAN. Pridi spent his later years in Paris and died here at 83. He would be 100 years old in the year 2000. His centenary celebration, already prepared on the national level, will take place next year.

Mr. Chairman, Distinguished Members of the Executive Board,

The ideals and achievements of Pridi Banomyong could largely be linked to UNESCO's ideals and missions in the field of education, social and human sciences. It would be regrettable that a centenary celebration of a personage so eminent as Pridi Banomyong is to be ignored by UNESCO. In the light of what I have just said, the Intersectoral Committee might see that it is appropriate to reconvene and reconsider its decision. May I humbly submit to the Executive Board that the hundredth anniversary of the birth of Pridi Banomyong be added to the list of celebrations of anniversaries as proposed to the Executive Board in Document 157 EX/34. •

ที่ กต ๐๘๐๔/๓๓๖๗

กระทรวงการต่างประเทศ

ถนนศรีอยุธยา กทม.๑๐๕๐๐

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

เรื่อง องค์การยูเนสโกประกาศให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์เป็นบุคคลสำคัญของโลก
เรียน ประธานคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อบริษัทยูเนสโก (ดร.วิเชียร วัฒนคุณ)
อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ ทม ๐๗๐๑/๔๓๗๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๒

ตามหนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่อ้างถึงแจ้งมติของคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
ต่อบริษัทยูเนสโก มอบหมายให้ ดร.วิเชียร วัฒนคุณ ประธานอนุกรรมการฯ และ ดร.ประณีต ภูมิถาวร อนุกรรมการและเลขานุการ
เดินทางไปร่วมสังเกตการณ์และติดตามการประชุมคณะกรรมการบริหาร ครั้งที่ ๑๕๗ ขององค์การยูเนสโก ระหว่างวันที่ ๕-๒๒ ตุลาคม
๒๕๔๒ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศได้รับรายงานจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีสว่า เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ ที่ประชุมคณะ
กรรมาธิการ (Commission) ๑ ของการประชุมสมัชชาสามัญ (General Conference) ขององค์การยูเนสโก ได้พิจารณารับรองการเสนอ
ให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส เป็นบุคคลสำคัญของโลก ตามการเสนอของ
คณะกรรมการบริหาร (Executive Board) และเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ในที่ประชุมสมัชชาสามัญ (General Conference) ครั้งที่ ๓๐
ขององค์การยูเนสโก ได้มีมติประกาศให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสเป็น
บุคคลสำคัญของโลกอย่างเป็นทางการแล้ว และจะมีการจัดพิมพ์การเฉลิมฉลองบุคคลและเหตุการณ์สำคัญเป็นรูปเล่มเพื่อแจกจ่ายประเทศ
สมาชิกขององค์การยูเนสโกต่อไปโดยองค์การยูเนสโกจะเข้าร่วมเฉลิมฉลองด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัชชัย เกษมศานติ)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

กรมองค์การระหว่างประเทศ

กองการสังคม

โทร. ๖๔๓-๕๐๖๕, ๖๔๓-๕๐๖๖

โทรสาร ๖๔๓-๕๐๖๔

คำแถลงของท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์

ในโอกาสที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับการยกย่อง จากองค์การ UNESCO ให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก

ในฐานะคนใกล้ชิดตัวของนายปรีดี พนมยงค์ เห็นมาโดยตลอดว่า นายปรีดีมีความจริงใจในการประกอบความดีเพื่อ
แผ่นดินเกิดและราษฎรไทยอย่างเต็มที่ การที่องค์การ UNESCO ประกาศให้นายปรีดีเป็นบุคคลสำคัญของโลกนั้น
เป็นการยืนยันพหุทฤษฎีที่ว่า “ความดีที่กระทำไว้นั้นย่อมไม่สูญหาย”

ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ และนายชวน หลีกภัย ในนามของรัฐบาลไทยที่เสนอชื่อนายปรีดี
ต่อบริษัท UNESCO

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรที่รู้จักและไม่รู้จัก อีกทั้งรัฐบาลและมิตรต่างประเทศที่เป็นกำลังใจ สนับสนุนและช่วยเหลือ
ทุกๆ อย่าง

ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์

1 พฤศจิกายน 2542

องพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม

โดย...ปรีดี พนมยงค์

ด้วยคณะกรรมการจัดงานสังสรรค์ชาว
ธรรมศาสตร์ในสหราชอาณาจักร (อังกฤษ)
ประจำปี ๒๕๑๖ ปรารถนาได้บทความหรือ
คำขวัญของข้าพเจ้าไปลงพิมพ์ในหนังสือที่
ระลึกซึ่งจะจัดทำขึ้น ข้าพเจ้ายินดีสนองศรัทธา
โดยให้คำขวัญว่า

“องพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตย
สมบูรณ์ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม”

ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงบทความเป็น
อรรถาธิบายพอสังเขปประกอบคำขวัญนั้น ดัง
ต่อไปนี้

๑

วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็น
วันสำคัญวันหนึ่งแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทย
คือเป็นวันชัยชนะก้าวแรกของเยาวชนหญิง
ชายไทย ภายใต้การนำของนิสิตนักศึกษา
นักเรียนแห่งสถานศึกษามากหลาย ซึ่งได้รับ
การสนับสนุนและร่วมมือจากราษฎรไทยทุก
ชนชาติ และทุกชนชั้นวรรณะที่รักชาติจำนวน
หลายล้านคน ผืนนี้กันเป็นขบวนการเรียกร้อง
รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยสมบูรณ์ให้แก่ปวงชน
ชาวไทย ฝ่ายครองอำนาจรัฐสังหารและ
ตำรวจเฉพาะส่วนที่ยอมเป็นเครื่องมือของพวก
เขา ใช้อาวุธทันสมัยเข้าปราบปรามขบวนการนั้น
ซึ่งมีแต่มีอยู่เปล่าหรือบางคนมีเพียงแต่ไม้พลอง
เพื่อป้องกันตัว แต่ขบวนการนั้นมีได้หาจดหัว
โดยยืนหยัดมั่นคงยอมพลีชีพกับสละความสุข
ความสำราญส่วนตัว เพื่อชาติและมวลราษฎร
ซึ่งเป็นทีเคารพรักยอင့်ถึงที่สุด วีรชนเป็น
จำนวนมากต้องถูกฆ่าตายและได้รับบาดเจ็บ
และสาบสูญไป ส่วนผู้ที่ยังคงมีชีวิตอยู่โดยมิได้
รับบาดเจ็บทางกาย ก็ได้รับความเหน็ดเหนื่อย
ทางกายและทางสมองอย่างหนัก ผลแห่งความ
เสียสละแห่งวีรชนทั้งหลายในการต่อสู้โดย
ชอบธรรมได้บรรลุชัยชนะก้าวแรก คือรัฐบาล
ซึ่งมีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็น
นายกรัฐมนตรีและจอมพลประภาส จารุเสถียร
เป็นรองนายกรัฐมนตรีต้องลาออกพร้อมทั้ง
ตำแหน่งผู้บัญชาการและรองผู้บัญชาการทหาร
สูงสุด ครั้นแล้วได้มีพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
ซึ่งได้แถลงยืนยันจะจัดการให้มีรัฐธรรมนูญ
ประชาธิปไตย และมีการเลือกตั้งภายใน ๖ เดือน

ข้าพเจ้าขอร่วมกับมวลราษฎรไทยที่รัก
ชาติแสดงความสักการะและสดุดีวีรชนทั้งปวงนั้น

พระพุทธรูปทรงเทสนาสั่งสอนไว้มีใจความ
สำคัญตอนหนึ่งว่า สาธุชนพึงบำเพ็ญตนด้วย
กตัญญูต่อผู้ที่ต่อผู้มีอุปการะคุณ ชาวไทยที่
เป็นคริสต์ศาสนิกชนและอิสลามิกชน ก็
บำเพ็ญตนปฏิบัติตามทำนองคลองธรรมเช่น
เดียวกับของพระศาสนา ดังนั้นจึงเป็นการ
สมควรแล้วที่เราชาวไทยที่รักชาติจำนวน
มากมายแสดงกตัญญูอุปการคุณของวีรชนโดย
ทางกาย วาจา ใจ และการบำเพ็ญกุศล
ทักษิณานุประทาน ตลอดทั้งร่วมมือกันในการ
สร้างอนุสาวรีย์ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่วีรชน
ทั้งหลายนั้น

พระพุทธรูปก็ตรัสไว้อีกว่ากตัญญูจะต้อง
ควบคู่ไปกับกตเวทิตะ ฉะนั้นการพิทักษ์
เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน ๑๔
ตุลาคม ใหม่นั้นคงไว้และพัฒนาไปยังขั้นนั้น จึง
เป็นกตเวทิตะสำคัญยิ่งที่สาธุชนผู้รักชาติพึงปฏิบัติ

๒

สาธุชนที่รักชาติโดยยกชาติเหนือ
ประโยชน์ส่วนตัวก็ยอมใช้ทรัพย์สินจากจุดยืน
หยัดในมวลราษฎรวินิจฉัยเจตนารมณ์
ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม ได้
เพราะวีรชนทั้งหลายนั้นมีใจมิแต่บุคคลที่มี
เหล่ากำเนิดหรือมีฐานะแห่งชนชั้นวรรณะหนึ่ง
ใดโดยเฉพาะ หากวีรชนเหล่านั้นมีเหล่ากำเนิด
และมีฐานะทางเศรษฐกิจและทางการเมือง
ชนิดต่างๆ ซึ่งมีทั้งคนจน กรรมกร ลูกจ้าง ชาวนา
ข้าราชการ ชั้นผู้น้อย คนพอทำพอกิน ผู้มีทุน
น้อย และนายทุนรักชาติที่ยกชาติเหนือ
ประโยชน์ส่วนตัวและทุกชนชาติไทย (National
minorities) ที่มีสัญชาติไทย ดังนั้น
เจตนารมณ์ของวีรชนทั้งหลายนี้ต้องการ
รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยสมบูรณ์ทั้งในทางการเมือง
ทางเศรษฐกิจ ทางทรัพย์สินอันเป็นคตินิยม
ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อความไพบูรณ์
ของทุกชนชั้นวรรณะและทุกชนชาติที่รักชาติ

ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ตั้งแต่
ยุคปฐมกาลเป็นต้นมา แสดงให้เห็นตามที่
ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในหลายบทความ และ
หลายปาฐกถาแล้วว่า เศรษฐกิจเป็นรากฐาน
สำคัญแห่งมนุษยสังคม ส่วนระบบการเมือง
เป็นแต่เพียงโครงสร้างเบื้องบนที่จะต้องสมาน
กับความต้องการทางเศรษฐกิจของมวลมนุษย
ในสังคม ถ้าหากรัฐธรรมนูญอันเป็นแม่บทแห่ง
กฎหมายสอดคล้องกับความต้องการทาง

เศรษฐกิจนั้น วิฤกตการณ์ทางสังคมก็ไม่เกิดขึ้น
และประเทศชาติก็ดำเนินก้าวหน้าไปตามวิถี
ทางวิวัฒนาการ (Evolution) อย่างสันติ ถ้า
หากรัฐธรรมนูญไม่สอดคล้องกับความต้องการ
ทางเศรษฐกิจของสังคม วิฤกตการณ์ก็ต้องเกิด
ขึ้นตามกฎธรรมชาติแห่งข้อขัดแย้งระหว่างสอง
สิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กัน ถ้าสาธุชนที่รักชาติพิจารณา
ให้ถ่องแท้แล้วก็จะเห็นได้ว่ามวลเหตุที่วีรชนได้
พลีชีพและสละความสุขสำราญส่วนตัว
เรียกร้องรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยสมบูรณ์นั้น
ก็สืบมาจากมวลราษฎรไทยได้รับความอึดอัด
ขัดสนอย่างแสนสาหัส แต่ระบบการเมืองที่ไม่
มีรัฐธรรมนูญ หรือมีเพียงแต่ชื่อรัฐธรรมนูญนั้น
ขัดแย้งกับความต้องการทางเศรษฐกิจของมวล
ราษฎร วีรชนจึงได้พลีชีพและสละความสุขสำราญ
ส่วนตัวเพื่อปรารถนาให้ชาติไทยมีระบบ
การเมืองโดยระบอบรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย
สมบูรณ์ ที่สมานกับความต้องการทาง
เศรษฐกิจของมวลราษฎรและเพื่อให้ทุก
ชนชาติร่วมเป็นเอกภาพแห่งประเทศไทย

สาธุชนที่รักชาติย่อมมีความสลดใจที่
เห็นว่า กลืนกลาวโลหิตของวีรชนยังไม่ทันหมด
ไปก็มีบุคคลแห่งบางพรรคพยายามช่วงชิง
ชัยชนะก้าวแรกของวีรชนไป เพื่อประโยชน์
ของพรรคพวกเขาโดยเฉพาะ อาทิ การถือเอา
รัฐธรรมนูญที่พวกเขาทำขึ้นเป็นแบบฉบับใน
การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แทนวิธีร่างที่จะ
ตั้งต้นจากเจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์
ของวีรชนทุกชนชั้นวรรณะและทุกชนชาติที่มี
สัญชาติไทยเป็นแม่บท สภาพการณ์เช่นนี้ย่อม
อำนวยให้ฝ่ายที่ต้องการพิทักษ์เจตนารมณ์นั้น
ของวีรชนต้องหาทางต่อสู้ขนาดเบาหรือขนาด
รุนแรง สุดแต่แต่วิธีการของแต่ละองค์การที่
เป็นฝ่ายนำของแต่ละชนชั้นวรรณะ และแต่ละ
ชนชาติ ฝ่ายที่ใช้วิธีรุนแรงอยู่แล้วจะสามารถ
ระดมมวลราษฎรโดยอ้างสภาพการณ์เช่นว่านั้น
เป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าวิธีร่างรัฐธรรมนูญแบบนั้นนำ
ไปสู่ประโยชน์ของอภิสิทธิ์ชนเท่านั้น ซึ่งมวล
ราษฎรไม่อาจอาศัยระบบรัฐธรรมนูญที่ไม่ใช่
ประชาธิปไตยสมบูรณ์แก่ความทุกข์ยากของ
มวลราษฎรด่วนหน้าได้ ฉะนั้นเพื่อความสงบสุข
ของบ้านเมือง ข้าพเจ้าจึงขอเรียกร้องให้รัฐบาลและ
ผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้
ละเว้นวิธีร่างที่ตั้งอคติเอารัฐธรรมนูญเพื่อ
ประโยชน์ของอภิสิทธิ์ชนเป็นแบบฉบับนั้น
แล้วตั้งทรัพย์สินตามเจตนารมณ์ประชาธิปไตย
สมบูรณ์ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม

*คัดลอกเฉพาะตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ จากบทความ “อง
พิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม”
จากหนังสือ “แนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์”
จัดพิมพ์โดย มูลนิธิปรีดี พนมยงค์ และโครงการ ๖๐ ปีประชาธิปไตย
บรรณาธิการ วาณิช พนมยงค์ สายประดิษฐ์ บรรณาธิการฝ่าย
วิชาการ วิษณุ วัลย์กูญ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๕

ประชาชนวงการต่างๆ ร่วมใจกันบริจาคเงินสร้าง

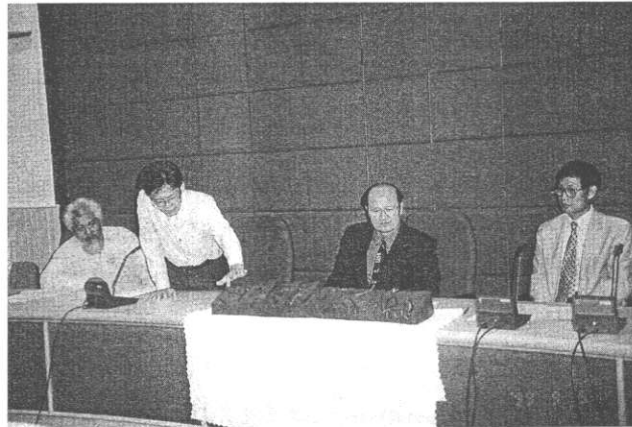
ประติมากรรม

เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๒ ณ ห้องรับรอง ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระ รศ.ดร.นริศ ชัยสูตร อธิการบดีและคณะให้การต้อนรับตัวแทนประชาชนวงการต่างๆ

รองศาสตราจารย์ ดร.โกทม อารี ยา, นายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, นายวิโรจน์ ตั้งวาณิชย์ และตัวแทน ประชาชนวงการต่างๆ ได้ร่วมกัน บริจาคเงินให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อสมทบทุนสร้าง ประติมากรรม เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ซึ่งเป็น หนึ่งในเหตุการณ์สำคัญของ สวน ประติมากรรมกำแพงประวัติศาสตร์ “ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อ ประชาธิปไตย” เป็นจำนวนเงิน ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาท โอกาสเดียวกันนี้ อาจารย์ใจ อิงภากรณ์ ได้รวบรวมเงิน จากการจัดจำหน่ายหนังสือเรื่อง “ความ รุนแรงและรัฐประหาร ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙” เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.ป๊วย อิงภากรณ์ ร่วมสมทบเป็นเงินจำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.นริศ ชัยสูตร อธิการบดีมหา- วิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้รับมอบ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๒ ณ ห้อง สัญญา ธรรมศักดิ์ ตึกโดม มหา- วิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ ท่ามกลางสักขีพยานจำนวนมาก

ประธานฝ่ายออกแบบ สถาปัตยกรรมและ ประติมากรรม อธิบาย รูปแบบ - แนวคิด - การออกแบบ ประติมากรรมเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ต่อที่ ประชุม

รศ.ดร.โกทม อารียา ในนามตัวแทนประชาชน มอบเช็คจำนวน ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาท ให้ รศ.นริศ ชัยสูตร อธิการบดีมหา- วิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ใจ อิงภากรณ์ มอบเงินจำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท จากการจัดจำหน่าย หนังสือ สมทบทุนสร้าง สวนประติมากรรม กำแพงประวัติศาสตร์ “ธรรมศาสตร์กับการ ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย”

รายงานเทศกาล ภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๓

ผ่านพ้นไปเรียบร้อยแล้วสำหรับงานเทศกาลภาพยนตร์สั้นครั้งที่ ๓ ซึ่งจัดโดยมูลนิธิหนังไทย ในพระอุปถัมภ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการ เมื่อวันที่ ๑๑-๒๒ สิงหาคมที่ผ่านมา โดยได้รับความร่วมมือจาก หอศิลป์ปาดู หอภาพยนตร์แห่งชาติ ท่าवासกรี และสถาบันปรีดีพนมยงค์ ในการเอื้อเฟื้อสถานที่จัดงานเทศกาลภาพยนตร์สั้นในปีนี้อย่างดี ประกอบด้วย การประกวดภาพยนตร์สั้น การมอบรางวัลอนุสรณ์มงคลการให้แก่บุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่วงการภาพยนตร์ และโปรแกรมพิเศษประจำปีรางวัลอนุสรณ์มงคลการในปีนี้อย่างดี ทางคณะผู้จัดงานได้มอบรางวัลให้แก่คุณปง อัสวินิกุล ช่างบันทึกเสียงภาพยนตร์ที่ดีที่สุดในหนึ่งของการประกวดภาพยนตร์ไทย โดยได้รับเกียรติจากท่านผู้หญิงหม่อมอุบล ยุคล ณ อยุธยา เป็นผู้มอบรางวัลเหรียญอนุสรณ์มงคลการ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ณ หอภาพยนตร์แห่งชาติท่าवासกรี

คุณปง อัสวินิกุล เป็นช่างบันทึกเสียงที่มีผลงานต่อเนื่องมากกว่า ๕๐ ปี โดยเริ่มจากการเป็นเด็กในบ้านของคุณฉัตร เปสตันยี ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดท่านหนึ่งในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย ได้เริ่มทำงานอย่างเป็นทางการกับคุณฉัตรในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ เมื่อคุณฉัตรทดลองสร้างภาพยนตร์เรื่อง

พิธีมอบรางวัลภาพยนตร์สั้น รางวัล ช้างเผือก ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๒ ณ ห้องประชุมสถาบันปรีดี พนมยงค์ โดยท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ เป็นประธาน

ยาวของตนเองเรื่องแรกคือ “ตุ๊กตาจำ” เป็นหนังไทยระบบ ๑๖ มิลลิเมตร พากย์ตามกระแสตลาดหนังไทยที่กำลังนิยมสร้างหนังในระบบนี้ คุณปงทำหน้าที่ผู้ช่วยกล้อง หลังจากทดลองทำภาพยนตร์เรื่องแรกออกฉายได้รับความสำเร็จอย่างดี คุณฉัตรจึงตกลงใจยึดอาชีพสร้างภาพยนตร์จริงจัง โดยลงทุนสร้างโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงขึ้นที่บ้านถนนวิฑูรย์ คุณปงได้รับความไว้วางใจจากคุณฉัตรให้เป็นผู้ใช้เครื่องมือเหล่านี้ โดยเฉพาะเครื่องบันทึกเสียงได้รับการฝึกสอนจากช่างฝรั่งที่เข้ามาติดตั้งเครื่อง และทำหน้าที่ผู้บันทึกเสียงของหุมนานภาพยนตร์ทุกเรื่อง กลายเป็นช่างบันทึกเสียงที่มีความชำนาญ และมีฝีมือที่สุดคนหนึ่งของประเทศ เมื่อมีการจัดงานประกวดภาพยนตร์ไทยครั้งแรก โดยหอการค้าไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ คุณปงจึงเป็นบุคคลแรกที่ได้รับรางวัลผู้บันทึกเสียงยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง “ซัวฟ้าดินสลาย” ของหุมนานภาพยนตร์ และยังได้รางวัลนี้ซ้ำติดกันอีกในปีที่ ๒ จากเรื่อง “โรงแรมนรก” ของหุมนานภาพยนตร์ และปีที่ ๓ จากเรื่อง “รักริษยา” ของ กรรมสุตภาพยนตร์

หลังจากที่คุณฉัตร เปสตันยี

เสียชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ คุณปงจึงออกจากหุมนานภาพยนตร์อย่างเป็นทางการ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ถึง ๒๕๑๕ คุณปงยึดอาชีพรับงานเป็นผู้ถ่ายทำฉาก ๓๕ มิลลิเมตร ในหนังไทย ๑๖ มิลลิเมตร โดยเป็นดากล้องถ่ายภาพตัดต่อฟิล์ม และรับงานบันทึกเสียงพากย์ทำเสียงประกอบ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ถึง ๒๕๒๕ คุณปงเริ่มก่อตั้งห้องบันทึกเสียงของตนเอง โดยทำขึ้นที่บ้านในหมู่บ้านรามอินทรา เริ่มจากห้องอัดเสียงเล็กๆ ห้องเดียว กอๆ หาอุปกรณ์มาที่ละชิ้นสองชิ้น สามารถทำงานบันทึกเสียงเบื้องต้น ให้หนังไทยที่เป็นลูกค้า ก่อนจะนำไปทำให้สมบูรณ์ที่ฮ่องกงหรือญี่ปุ่น ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ห้องบันทึกเสียงรามอินทราของคุณปงได้รับความไว้วางใจให้รับงานมิกซ์เสียงภาพยนตร์ต่างประเทศที่พากย์ ภาษาไทย โดยเฉพาะภาพยนตร์จากฮอลลีวูด

ส่วนโปรแกรมพิเศษประจำปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นสีสันของงานปีนั้นเป็นภาพยนตร์จากเกาะฮ่องกง จำนวนกว่า ๔๐ เรื่องประกอบด้วยภาพยนตร์สั้น ภาพยนตร์ทดลอง และภาพยนตร์เรื่องซึ่งภาพยนตร์ส่วนใหญ่สร้างโดยผู้สร้างอิสระในฮ่องกง และภาพยนตร์จากการ

* ประกวดภาพยนตร์สั้นประจำปีของฮ่องกง ซึ่งในโปรแกรมนี้ยังรวมถึงภาพยนตร์ผลงานของเยาวชนที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปีด้วย จุดเด่นของงานในโปรแกรมนี้คือความหลากหลายเทคนิคของงานภาพยนตร์ ที่ต่างไปจากภาพยนตร์ฮ่องกงที่เรารู้จัก

ในส่วนของการประกวดภาพยนตร์สั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของการจัดงานนั้น ปรากฏว่าปีนี้ได้รับความสนใจในการส่งภาพยนตร์เข้าประกวดเป็นจำนวนมากถึง ๑๑๘ เรื่อง เป็นภาพยนตร์ผลงานนักศึกษาที่เรียนวิชาภาพยนตร์จำนวน ๕๔ เรื่อง ภาพยนตร์ที่ส่งในประเภทของบุคคลทั่วไปจำนวน ๔๑ เรื่อง และภาพยนตร์แอนิเมชัน จำนวน ๑๑ เรื่อง ซึ่งคุณภาพโดยรวมของภาพยนตร์ที่ส่งเข้าประกวดกล่าวได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ และได้รับการตอบรับที่ดีจากคนดูมากกว่าครั้งที่ผ่านมา

กรรมการตัดสินในปีนี้ประกอบด้วย นิวัติ กองเพียร นักเขียนและนักวิจารณ์ อึ้ง กาญจนะวิชัย นักเขียนและผู้สร้างภาพยนตร์อิสระ, จิระ มะลิกุล ผู้กำกับภาพยนตร์โฆษณาบริษัท หับให้หิ้น บางกอก และยังเป็นผู้ริเริ่มงานทางจอ, ภัทร ดำนอุดร ผู้สื่อข่าวอิสระ สายศิลป์วัฒนธรรม และ นัท สุมนเดมิย์ ช่างภาพและนักเขียนอิสระ โดยรางวัลข้างเผือก (สำหรับภาพยนตร์ผลงานนักศึกษา) มีการประกาศผลในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ โดยมีท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ เป็นประธานในการมอบรางวัล ปรากฏว่ารางวัลข้างเผือก ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๒ ได้แก่ ภาพยนตร์สั้นเรื่อง มื้อเที่ยง โดยปรัชญา เลิศประจักษ์ชาติรี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่

๑. "สะพานคอนกรีต" โดย มาโนช ชุ่มเมืองปัก คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒. "สารคดีกระเหียงโป้ว" (ทุ่งใหญ่เรศวร) โดย ศัญชนาศาสตร์หนู คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

และมีผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรเข้ารอบสุดท้าย รางวัลข้างเผือก ๔ เรื่อง ได้แก่

๑. "ทางชีวิต" โดย เพ็ญศักดิ์ จรัสคุณ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

๒. "มี" โดย เจนไวย์ ทองดีนอก คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓. "เปลี่ยนสี" โดย ฉัตรชัย นกรวงศ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

๔. "โรค-ติด-ต่อ?" โดย ธนนท์ สัตตะรุจาวงษ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ส่วนรางวัลรัตน์ เปสตันยี (สำหรับภาพยนตร์ของบุคคลทั่วไป) และรางวัลปยุต เงากระจ่าง (สำหรับภาพยนตร์แอนิเมชัน) นั้นมีการประกาศผลในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ผลปรากฏว่ารางวัลรัตน์ เปสตันยี ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๒ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง Bunzai Chaiyo, Episode II, The Adventure of Iron Pussi โดย ไมเคิล เชวานาชัย รองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่

๑. "ครอบ" โดยภิรมย์ วิจิตสัมพันธ์
๒. "สะะ!" ดีคะ โดย กุลชาติ จิตขจรวานิช และ ลือชัย โพธิ์สกุล

และผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรเข้ารอบสุดท้ายรางวัลรัตน์ เปสตันยี ๓ เรื่อง ได้แก่

๑. "ชวานากลับบ้าน" โดย บุญส่ง นากฎ์

๒. "เงิง" โดย เกียรติ กงสนันท์ และ กงเดช จาตุรันต์รัศมี

๓. "Beyond" โดย อรุณรัตน์ สวาทยานนท์

และรางวัลปยุต เงากระจ่าง ที่มอบให้กับภาพยนตร์แอนิเมชัน ซึ่งจัดขึ้นเป็นปีแรกนั้น ผลปรากฏว่า ภาพยนตร์เรื่อง Godzilla โดย ผดิมธร ชื่นอ้อม คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้รับรางวัลปยุต เงากระจ่างประจำปี พ.ศ.๒๕๔๒ และผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรเข้ารอบสุดท้าย ๓ รางวัล ได้แก่

๑. "การเดินทางของแก้ว" โดย สุประสิทธิ์ ภูตะคาม

๒. "รามเกียรติ์" ตอนศึกไมยราพ โดย พิพัฒน์ นवलศรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๓. "ไอ-แอม" โดย ผกมาสอมร ดิลกกุล และเนเรฐุชรา แยมเกษร คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในส่วนของรางวัลนี้ ทางผู้จัดงานได้รับเกียรติจากคุณปยุต เงากระจ่าง เป็นผู้ตัดสินและมอบรางวัลให้แก่ผู้ที่ชนะการประกวด

นอกจากทั้ง ๓ รางวัลที่กล่าวมาแล้วในส่วนของการประกวดภาพยนตร์สั้น ปีนี้ทางผู้จัดงานได้จัดให้มีการมอบรางวัลจิตรมาตรา จากมูลนิธิขุนวิจิตรมาตรา ให้กับภาพยนตร์นักศึกษาที่มีความดีเด่นเป็นพิเศษ ซึ่งในปีนี้ผู้ที่ได้รับรางวัลได้แก่ ภาพยนตร์สั้นเรื่อง เรื่องตลก โดย ปวีตร มงคลประสิทธิ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และเรื่องมี โดย เจนไวย์ ทองดีนอก คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รายงาน โดย คณะกรรมการจัดงานเทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๓

บันทึกการเดินทางไปต่างแดน ของพระจันทร์เสี้ยวการละคร

ตอน ๒

โดย
ผิวน้ำ เฉลิมญาติ

วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒๑
ห้อง No.๒๑๑ HOTEL CHOISY

เช้าวันนี้ฉันออกไปวิ่งบนถนนไม่ไกลจากที่พักนัก เพราะสวนสาธารณะยังไม่เปิดอากาศค่อนข้างเย็นเหมือนเคย บนถนนเงียบเหงา วิ่งไปได้สักพักก็เห็นผู้ชายคนหนึ่งกำลังติดโปสเตอร์ ขนาดใหญ่อยู่ เลยหยุดดูจนเขาติดเสร็จ และวิ่งกลับมาถึงที่พักประมาณ ๐๗.๓๐ น. เนื่องจากวันนี้คุณหมอวิลลี่จะมารับพวกเราตอน ๐๘.๓๐ น. เพื่อไปชมพระราชวังแวร์ซายน์

พวกเราไปพระราชวังแวร์ซายน์ด้วยการโดยสารรถไฟใต้ดินและนั่งรถบัสต่อไปสุดเส้นทางที่พระราชวังพอดี พวกเราเดินชมบริเวณภายนอกไม่ได้เข้าไปดูข้างในเนื่องจากจำนวนคนที่เข้าแถวซื้อบัตรเข้าชมภายในเยอะมาก คุณหมอแนะนำให้เราไปชมสวนของพระราชวัง แต่ฉันขอตัวเดินอยู่แถวนั้นโดยนัดแนะที่จะพบกับอีกครั้งเวลา ๑๓.๐๐ น. บริเวณอนุสาวรีย์นโปเลียน ฉันเดินชมสถานที่จนเริ่มเมื่อยเลยหาที่นั่งพักอ่านหนังสืออยู่ตรงด้านหน้าพระราชวังซึ่งตอนนั้นแดดกำลังอุ่นสบายและมีลมพัดมาอ่อนๆ มองไปรอบๆ เห็นนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศมากมีทั้งคนจีน คนอินเดีย คนญี่ปุ่น คนผิวดำ และคนในภาคพื้นยุโรปเองก็ตามที่ได้เดินไปมา บางคนมาขอให้ฉันช่วยถ่ายรูปให้ก็มี

พอหายเมื่อยฉันก็เริ่มออกเดินอีก คราวนี้จุดมุ่งหมายอยู่ที่ห้องน้ำ การเดินทางห้องน้ำไม่ใช่เรื่องยากเพราะมีป้ายเขียนบอกเอาไว้แต่การจะเข้าไปชียากเนื่องจากมีคนรอเข้าคิวยาวมาก ห้องน้ำที่นี่มีการจัดระบบที่ดีมากโดยจะต้องซื้อบัตรก่อนแล้วยืนรออยู่ข้างนอก เมื่อคนที่อยู่ด้านในน้อยลงเขาจึงจะเรียกให้เราเข้าไป ขณะที่ยืนรออยู่มีผู้หญิงคนหนึ่งแซงคิวขึ้นไป ฉันไม่ได้สนใจ

สถานีรถไฟ Gore Du Nord (สายเหนือ) อยู่ทางตอนเหนือของกรุงปารีส สัมภาระที่เห็นอยู่นี้เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

อะไรเพราะชินกับเรื่องแบบนี้ เราจะได้รู้หรือแต่มีผู้หญิงอีกคนหนึ่งมาทวงสิทธิ์ให้โดยบอกกับผู้หญิงคนนั้นว่าเธอจะต้องยืนต่อเป็นคนที่สองจากฉัน ทำให้ฉันรู้สึกว่่าที่นี่เขารักยาเรื่องระเบียบมาก ออกจากห้องน้ำฉันก็เดินกลับไปนั่งอ่านหนังสือต่อที่เดิมจนถึงเวลานัดหมายทุกคนก็เริ่มออกมา ดูสภาพแต่ละคนแล้วฉันอดคิดไม่ได้ว่า “ช่างโชคดีเหลือเกินที่ไม่ได้ไปกับพวกเขา” เพราะแต่ละคนดูโทรมสุดๆ ทำทางอ่อนล้าที่บ่อกเองถึงกับขาเจ็บเนื่องจากเดินมากไปทำไมจะไม่มานั่งตั้ง ๔ ชั่วโมง

ออกจากแวร์ซายน์พวกเราไปแวะที่โบสถ์ NORTHHERDAM มองจากภายนอกสถานที่แห่งนี้ดูสง่างามมากแม้จะอยู่ในช่วงของการซ่อมแซม ด้านในถูกตกแต่งด้วยกระจกสีขนาดใหญ่โดยรอบสวยงามมาก หลังจากที่พวกเราชื่นชมความงามเสร็จแล้วคอนแครงกลุ่มผู้หญิงจะแยกกลับที่พักเพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เรียบร้อย แต่พอดูเวลาแล้วคงไม่ทันแน่ เพราะพวกเรากำลังต้องกลับไปที่พักชายให้ทันเวลา ๑๖.๐๐ น. เลยตกใจที่จะเดินเที่ยวอยู่แถวนั้นสักพัก

จากนั้นก็เดินทางไปที่พักชาย งานนี้กลุ่มผู้ชายได้เปรียบตรงที่ได้อาบน้ำแต่งตัวหล่อส่วนผู้หญิงโทรมสุดๆ

รดจากสถานทูตมารับพวกเราตรงเวลา ฉันและเพื่อนกลุ่มหนึ่งไปถึงบ้านท่านทูตก่อนเวลานัด เลยเดินดูของอยู่แถวนั้น ซึ่งมีร้านขายของราคาถูกมี ๒-๓ คนที่แวะซื้อป๊อ ส่วนฉันและเพื่อนอีกหลายคนแยกไปเดินหาวันลุง Mc. (McDonnell) ฉันรู้สึกว่่าคนที่นี้ภาคภูมิใจกับภาษาของตัวเองมากไม่ค่อยพูดภาษาอังกฤษกัน เวลาสั่งอาหารเลยต้องใช้วิธีอ่านจากภาษาฝรั่งเศสว่าเขาเรียกว่าอะไร จากนั้นจึงเดินไปสั่งสำเนียงอาจจะไม่สิ้นกแต่ก็ทำให้การสื่อสารระหว่างฉันกับคนขายง่ายขึ้น ฉันชอบภาษาฝรั่งเศสตั้งแต่สมัยที่เรียนอยู่รู้สึกว่่าฟังเข้าใจง่ายกว่าภาษาอังกฤษเสียอีกและสำเนียงยังไพเราะเหมือนเสียงดนตรี เวลาสื่อสารกันฉันยังพอจะจับใจความได้บ้างว่าเขาพูดอะไร

เวลา ๑๘.๐๐ น. พวกเราก็เดินกลับไปที่บ้านท่านทูต ในงานเลี้ยงมีเจ้าหน้าที่จากสถานทูตมาคอยต้อนรับ อีกทั้งยังได้พบกับแขกผู้ใหญ่ที่สำคัญๆ หลายท่าน อาทิ อดีต

นักแสดงอาวุโสจากพม่า (ขอโทษที่จำชื่อไม่ได้) ท่านทูตลาวและท่าน ส.ส.วิชัย ดันศิริ รวมทั้งผู้ใหญ่อีกหลายท่านที่มีอุปการะคุณแก่พวกเราขณะอยู่ที่นั่น งานเลี้ยงดำเนินไปถึงเวลา ๒๑.๐๐ น. ก่อนกลับพวกเราได้ถ่ายรูปพร้อมกับเจ้าภาพด้วย หลังจากอำลาเจ้าภาพแล้วอาจารย์สุลักษณ์ได้ชวนพวกเราไปที่ร้าน CAFE DE LA PAIX ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนน BOULEVARD DES CAPUCINES เป็นร้านกาแฟเก่าแก่และยังเป็นสถานที่ที่มีคาราและคนสำคัญจากทั่วโลกแวะเวียนมานั่งทานกาแฟที่นี้กัน ฉันยังได้ทราบจากอาจารย์คุณหญิงพนมยงค์เพิ่มเติมว่า ร้านนี้เป็นคนละร้านกับร้าน SELECT ซึ่งเป็นร้านกาแฟเล็กๆ ที่อาจารย์ปรีดีและผู้ร่วมก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ ประชุมกัน เสียหายที่พวกเรายังไม่ได้ไปกัน แต่คราวหน้าหากมีโอกาสฉันจะไปให้ได้

วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ห้อง No. ๒๑๑ HOTEL CHOISY

เช้านี้ตื่นขึ้นมาตั้งแต่เวลา ๐๕.๐๐ น. เพื่อเก็บของใช้ส่วนตัวลงกระเป่าและเคลียร์ห้องพักให้ดูเรียบร้อย เพราะเย็นวันนี้พวกเราต้องเดินทางไป อัมสเตอร์ดัม ส่วนช่วงเช้าพวกเรานัดกับคุณหมอวิลลี่จะไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑสถาน Louvre โดยพวกผู้ชายจะมารวมกันที่ HOTEL CHOISY ก่อนเวลา ๐๕.๐๐ น. ฉันกับพี่นาคทยอยขึ้นของลงมาให้ข้างล่างพบคุณหมอวิลลี่และเพื่อนนักเรียนแพทย์ชาวรัสเซียมาถึงก่อนเวลาครึ่งชั่วโมง ขณะที่รอกลุ่มผู้ชายเดินทางมาถึง ฉันได้มีโอกาสคุยกับแม่หม่มเจ้าของโรงแรมอีกครั้ง (เสียค่าที่ลี้มถามชื่อเธอ) กว่าเวลาที่สระเสกจะมารวมกันพร้อมก็เป็นเวลาเกือบ ๐๕.๓๐ น. (ยังคงล่าช้าเรื่องเวลาเหมือนเดิม) เรามีเวลาเดินชมพิพิธภัณฑสถาน Louvre เพียงสามชั่วโมงเท่านั้น โดยแบ่งสายออกตามความสนใจและนัดพบกันที่ Counter Information เวลา ๑๔.๐๐ น.

ฉันกับพี่นาคแยกไปดูงานของกรีกโรมัน และอียิปต์โบราณ หลายคนที่เคยมาเที่ยวที่นี้มักจะพูดกันเป็นเสียงเดียวว่า “ถ้าคุณมาเที่ยวที่ LOUVRE และไม่ได้ชม โม

นาลิซ่า แปลว่าคุณไปไม่ถึงปารีส พวกฉันกลัวจะเสียหน้า รับประทานอันมีค่าเดินค้นหาแม่สาวอิมสวยคนนี้ หลงทางบ้างแต่ก็ทำให้ได้เห็นงานเขียนดีๆ หลายชิ้น กว่าจะหาแม่สาวน้อยของเราพบก็ต้องฝ่าด่านฝูงชนเข้าไป แต่สิ่งที่ฉันเห็นทำเอาหมดแรงไปเลย เพราะมันไม่เหมือนที่ฉันวาดภาพไว้เลย จากคำบอกเล่าฉันคิดว่าจะได้เห็นภาพเขียนสีน้ำมันขนาดใหญ่ “โมนาลิซ่า” หญิงสาวผู้นำสงสาร เธอถูกรอกระจกบดบังความงามจดหมดสิ้น ไม่เพียงแค่นั้นห่างจากตัวเธอออกมาประมาณครึ่งเมตรยังมีตู้กระจกหนาเตอะกักขังเธอไว้อีกชั้น (ซึ่งภาพจริงของเธอมีขนาดประมาณโดยสายตา คือ ๔๖.๕x๖๐ ซม.) ลาก่อนหญิงสาวผู้นำสงสาร

จากนั้นพวกเรารีบเข้าไปชมที่โซนอียิปต์โบราณ เขาทำได้นำสนใจมาก (ยังงั้นยังงั้นอยากเห็นสถานที่จริงมากกว่า) เมื่อฉันเดินดูจนทั่วก็รีบเดินมาที่ร้านหนังสือที่ตั้งอยู่ด้านหน้าทางเข้าได้ที่กันหนังสือเป็นรูปโมนาลิซ่าและหนังสือเกี่ยวกับอียิปต์โบราณเป็นภาษาฝรั่งเศส ๑ เล่ม จนกระทั่งเวลา ๑๔.๓๐ น. พวกผู้หญิงได้แยกกันกลับไปโรงแรมก่อนเพื่อเตรียมเดินทางสู่ดินแดนแห่งใหม่นาม “เนเธอร์แลนด์”

วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

บนขบวนรถไฟสายเหนือ No. ๑๕

หลังจากร่ำลาเจ้าของโรงแรมเรียบร้อยแล้ว พวกเราทั้งหมดเดินทางไปสถานีรถไฟสายเหนือ โดยรถแวนจากสถานทูตและรถของท่านผู้ใหญ่อีกหลายท่านที่มารับ รถไฟจะออกเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. พวกเราไปถึงที่นั่นก่อนเวลาสามชั่วโมงช่วยกันขนของไปไว้บริเวณชานชาลา (ต้องใช้รถเข็นถึง ๑๐ กว่าคัน) เจ้าหน้าที่จากสถานทูตที่ไปส่งเราพยายามช่วยติดล้อเพื่อส่งแลมปีไปกับรถขนส่งแต่ไม่มีบริการในลักษณะดังกล่าว จึงได้วางแผนในการขนของทั้งหมดขึ้นรถไฟด้วยการแยกเป็นรถเข็นคันละ ๒ คนและให้ช่วยดูแลสัมภาระสำหรับทีมที่ต้องไปขนแลมปี โดยที่ให้ทุกคนรับผิดชอบดูแลขนย้ายขึ้นไปไว้ตามโบกี้ต่างๆ เนื่องจากกลุ่มขาดผู้นำที่ชัดเจนทำให้การขนอุปกรณ์ขึ้นขบวนรถไฟเกิดการผิดพลาด คือขึ้นขบวนผิดที่จะตัดไปเยอรมัน โชคดีที่คุณหมอวิลลี่มา

ช่วยไว้ทันเวลา พวกเราต้องรีบขนของลงและรีบขึ้นขบวนใหม่อย่างทุลักทุเลซึ่งใกล้เวลารถออกเต็มที่ (นึกถึงเวลาชนของหนีไฟไหม้บ้านเลย) และพวกเราที่ยังมองไม่เห็นอาจารย์พนมเลย

รถไฟออกจากสถานีมาได้ไม่นานก็พบกับปัญหาไฟฟ้าไม่พอ จึงต้องย้อนกลับไปยังสถานีต้นทางอีกครั้งอาจารย์สุลักษณ์พูดติดตลกให้พวกเราคลายเครียดด้วยการบอกว่า “เป็นคำสั่งของพระองค์ให้กลับไปรับอาจารย์พนม” (อาจารย์พนมมาไม่ทันรถไฟขบวนนี้ ถึงจะเหนื่อยแค่ไหนพวกเราก้ยังมีผู้ใหญ่คอยเอาใจช่วยอยู่เสมอ) พอรถไฟถึงสถานีต้นทางพวกเราต้องรีบขนของลงจากรถและเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนขบวนใหม่ ซึ่งต้องรอทางเจ้าหน้าที่ของรถไฟมาแจ้งให้ทราบอีกที ขณะนั่งรอการเปลี่ยนแปลงจะมีเจ้าหน้าที่ของเขาเข็นรถใส่กระเป๋าเดินทางมาให้ผู้โดยสารทุกคนประมาณเกือบครึ่งชั่วโมงพวกเราจึงทราบแน่ชัดว่าต้องย้ายไปขึ้นขบวนไหน การขนย้ายต้องแข่งกับเวลามากและประสบปัญหาอุปกรณ์กระจัดกระจายไปอยู่ในชั้น First Class ของขบวนซึ่งห่างจากโบกี้ที่เรานั่งประมาณ ๔ โบกี้

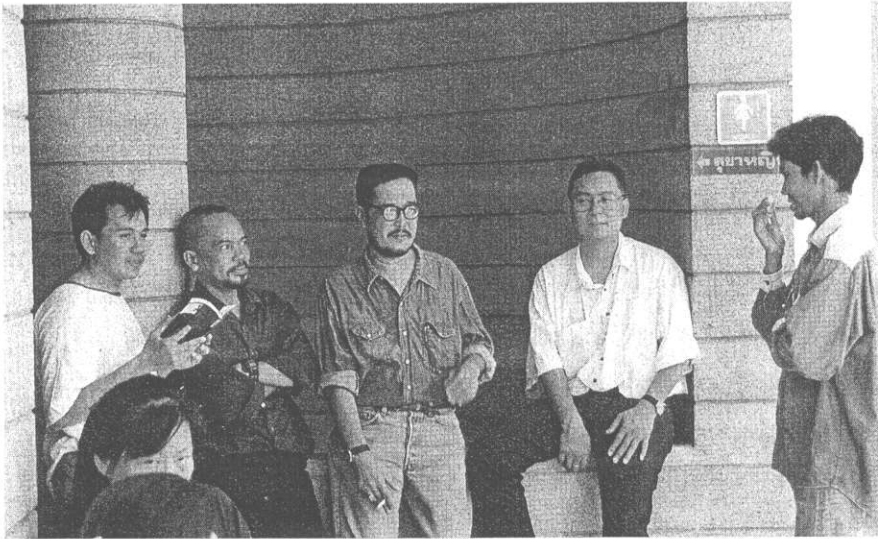
ในรถไฟขบวนนี้เต็มไปด้วยควันบุหรี่และท่ามกลางควันบุหรี่ พวกเราได้พบกับหญิงสาวชาว Rotterdam คนหนึ่งอายุประมาณ ๒๒ ปี กำลังศึกษาด้านกราฟฟิคดีไซน์ที่ปารีส (ถ้าผู้เขียนจำไม่ผิด) เวลาที่ประกาศอะไรเธอจะช่วยแปลเป็นภาษาอังกฤษให้เราฟัง ฉันนั่งฟังพวกเขาคุยกันได้สักพักก็หลับไปเพราะฤทธิ์ยามารู้สึกตัวอีกทีตอนที่พี่ปอกมาเรียกให้ไป Stand by ตามจุดที่ไว้ของเพราะใกล้จะถึงสถานีที่เราจะลงกันแล้ว ฉันรีบพุ่งตรงไปที่ชั้น First Class เพื่อดูแลเจ้ากระเป๋าสองใบที่หนักมาก เสียประกาศจากทางรถไฟแจ้งให้ผู้ที่ลงสถานีหน้าเตรียมตัว พอรถไฟจอดสนิทฉันก็รีบขนของลงไปยังอยู่ที่สถานี สักพักก็เริ่มเอะใจว่าต้องมีอะไรผิดพลาดแน่ •

(อ่านต่อฉบับหน้า)

คนวรรณกรรมพบผู้อ่าน

“๓๐ ครั้ง คำพิพากษา ๔๕ ปี ชาติ กอบจิตติ”

จ๊วย ศุ บุญเลี้ยง, ไพวรินทร์ ขาวงาม, ชาติ กอบจิตติ ฯลฯ บริเวณหน้าห้องประชุมสถาบันปรีดี พนมยงค์

นิตยสารสี่ส้น ร่วมกับสถาบันปรีดี พนมยงค์, สำนักพิมพ์หอน, บริษัท เลสดีไทยจำกัด ได้จัดงานคน วรรณกรรมพบผู้อ่าน ในวาระที่ นวนิยายเรื่อง “คำพิพากษา” พิมพ์ครั้งที่ ๓๐ และผู้ประพันธ์คือ ชาติ กอบจิตติ เจ้าของรางวัลซีไรต์สองสมัยคนแรกของวงการวรรณกรรมไทย มีอายุครบ ๔๕ ปี ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๒ โดยมี ทิวา สารจู่ทะ เป็นผู้ประสานความร่วมมือ

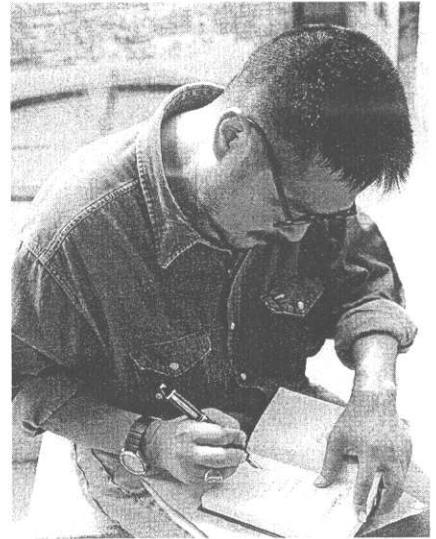
ช่วงบ่ายมีการเสวนาเปิดเผยถึง ชีวิต -วิธีคิด-วิธีการทำงาน-อนาคต การทำงานของ ชาติ กอบจิตติ มีผู้อ่าน เข้าร่วมฟังเสวนามากกว่าหนึ่งร้อยห้าสิบคน

ตถะเย็น นักเขียนจำนวนมากได้ เดินทางมาร่วมแสดงความยินดีเริ่มตั้งแต่

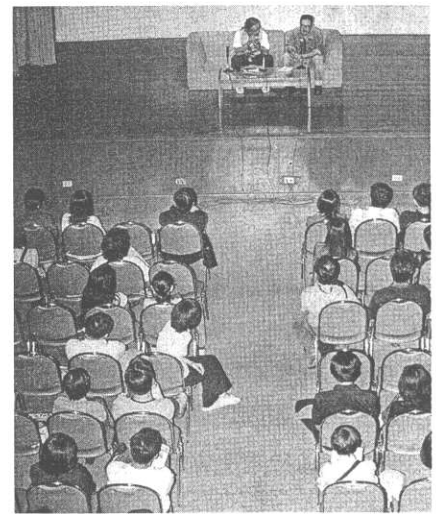

ขุนทอง อสุณีฯ, สนานจิตต์ บางสะพาน, ชาติ กอบจิตติ ระหว่างการเสวนา

คำสิงห์ ศรีนอก, วาณิช จรุงกิจอนันต์, พิรุณ ฉัตรวณิชกุล, ชลธิรา สัตยวัฒน์, นิวัติ กองเพียร, จำลอง ฝั่งชลจิตร, วัฒน วรรณยางกูร, จ๊วย ศุ บุญเลี้ยง, วสันต์ สิทธิเขตต์, ไพวรินทร์ ขาวงาม, ขุนทอง อสุณีฯ, กิตติศักดิ์ สุวรรณโกถิน, วีรศักดิ์ สุนทรศรี, สนานจิตต์ บางสะพาน ฯลฯ นับเป็นงานชุมนุมชาววรรณกรรมโดยแท้ก็ครั้งหนึ่ง

ชาติ กอบจิตติ กำลังเขียนข้อความที่ระลึกให้กับผู้อ่าน

บรรยากาศภายในห้องประชุม สถาบันปรีดี พนมยงค์

“ดอกไม้แห่งความดี”

พ่อแม่ผู้ใหญ่นักครูที่รัก
ช่วยกันฟุ่มพักต้นไม้ในสวน
จนเธอฉันงอกงาม
สดใสเขียวขจี
เติบโตเรียงเปรมปรีดิ์
ผลิตดอกความดีจากหัวใจ

เสียงเพลงใสๆทำนองดนตรีสมัยใหม่เสริมบรรยากาศให้ลึกลับตั้งแต่เช้าตรู่

วันนี้เป็นวันที่มีพิธีมอบรางวัลและเปิดนิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๕ หัวข้อ “ความดี” ซึ่งสถาบันปรีดี พนมยงค์, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) และคณะกรรมการจัดงาน ๑๐๐ ปีชาตกาล รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ร่วมกันจัดขึ้น

พอนาฬิกาบอกเวลาห้านาฬิกาสามสิบนาทีไปได้สักหน่อย รถบัสขนาดใหญ่เป็นรถประจำโรงเรียนมัธยมพัชรกิติยาภา ๓ จากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็มาถึงสถาบันปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยคณะครู นักเรียน และคณะนักศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี ก่อนเวลาเจ็ดนาฬิกาเล็กน้อยรถนักเรียนได้นำคณะครูและนักเรียนฝ่ายกวางวิทยาคมและโรงเรียนพญาลววิทยาคมมาจากจังหวัดพะเยา เพื่อร่วมงานในวันนี้

นักเรียนจากสถาบันต่างๆ เริ่มทยอยมาถึงเกือบจะพร้อมๆ กันจากภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ ภาคใต้ และจากส่วนกลาง เด็กนักเรียนบางคนมากับผู้ปกครองที่เป็นวัยรุ่นมากับเพื่อนก็มีไม่น้อย

เมื่อลงทะเบียนที่โต๊ะด้านหน้าเรียบร้อยแล้ว เด็กๆ นักเรียนนักศึกษาจะได้ร่วม

ร่วมกันเขียนภาพเต็มสืบนกระดาดหนังสือพิมพ์

กิจกรรมทางศิลปะตามซุ้มที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครจัดไว้ให้ เช่น ซุ้มประดิษฐ์เศษขยะเป็นหน้ากากแปลกตา ซุ้มเขียนไปรษณียบัตรส่งถึงเพื่อนที่ด้อยโอกาส ซุ้มเขียนภาพขาวดำด้วยเตารีดบนกระดาดแป้กซ์ ซุ้มปั้นดินเหนียวเป็นสิ่งสารพัดวิจิตรต่างๆ ซุ้มปั้นลูกโป่ง นอกจากนี้ยังมีลานเขียนภาพบนหนังสือพิมพ์เก่าขนาดหลายแผ่นต่อกัน เด็กและเยาวชนจากสถาบันการศึกษาหลายระดับทั่วประเทศร่วมสร้างงานศิลปะกันอย่างสนุกสนาน ไม่มีการแบ่งพวกแบ่งสถาบัน มีแต่ช่วยกันคนละไม้คนละมือด้วยความรู้สึกเบิกบานยินดี

เสียงหัวเราะแสบตำราญุหรรษา ดังจากกลุ่มโน้นบ้าง กลุ่มนี้บ้างสลับกันไปโดยไม่ตั้งใจ

ไอศกรีม ขนม น้ำผลไม้ มีให้ลิ้มชิมรสกันอย่างถูกปากและถูกใจ

ท่านประธานมูลนิธิปรีดี พนมยงค์ และคณะกรรมการในพิธีมอบรางวัลถ่ายภาพร่วมกับเด็กและเยาวชน

ที่บอยตัวตลกเปิดการแสดงมายากลວວນ້ອງๆ กลางลาน มุขจำขันเรียกเสียงฮาได้เป็นระยะ ส่วนพี่ช่างข่าวสารก็ลากฟิ่แปรงลงเส้นสีดำบนกระดาดหนังสือพิมพ์เก่าตรงลานชั้นล่างปล่อยให้หนูน้อย หลากสถาบันช่วยกันลงสีสวยสดด้วยจังหวะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน เมื่อ

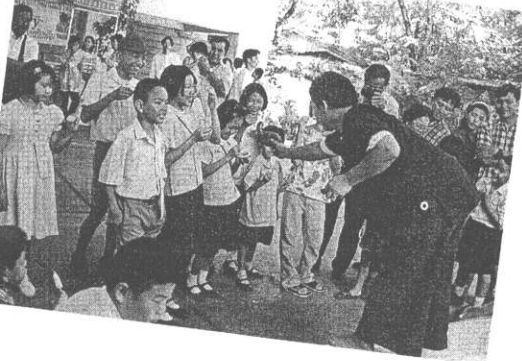
ท่านผู้หญิง
พูนศุข
พนมยงค์
ประธาน
มูลนิธิปรีดี
พนมยงค์
ท่ามกลางเด็ก
และเยาวชน

บรรยากาศอัน
อบอุ่น สดชื่น
ในงานเปิด
นิทรรศการ
ศิลปะเด็ก
และเยาวชน
ครั้งที่ ๕
หัวข้อ
“ความดี”

เด็กและ
เยาวชนเขียน
ไปรษณียบัตร
ส่งเป็น
กำลังใจ
ให้กับเพื่อนๆ
ผู้ด้อยโอกาส

ปั้นดินเหนียว
เป็นสัตว์ต่างๆ

ระบายสีเสร็จสมบูรณ์ภาพเขียนบนกระดาษหนังสือพิมพ์จึง
ออกมางดงามจากฝีมือของเด็กที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

หลังรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันอย่างเอร็ดอร่อย
เด็กและเยาวชนจำนวนเกือบสองร้อยคนไม่รวมผู้ปกครอง
คณะครูและเพื่อน ก็เข้าห้องประชุมทำการซักซ้อมรับรางวัล
และชมการแสดงละครนิทานชาดกเรื่อง “บุรุษเปลี่ยนนักคิด
กรวด” จากการแสดงของพี่กลุ่มพระจันทร์เสี้ยว

แล้วก็มาถึงพิธีมอบรางวัลศิลปะเด็กและเยาวชนอย่าง
เป็นทางการผู้ที่ให้เกียรติมอบรางวัลในครั้งนี้ได้แก่ ศาสตราจารย์
ดร.วิเชียร วัฒนคุณ ประธานคณะกรรมการบริหารสถาบันปรีดี
พนมยงค์, ศาสตราจารย์คุณวารี หะวานนท์ ประธาน
อนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุนโครงการฉลอง ๑๐๐ ปี
ชาตกาลรัฐบุรุษอาวุโสฯ, นายสุโข สุวรรณศิริ ประธานชมรม
ค.ม.ร.ก.สัมพันธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม เอี่ยมประยูร
กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิปรีดี พนมยงค์

เสียงปรบมือดังขึ้นเป็นจังหวะตลอดเวลาเมื่อพิธีกร
خانชื่อผู้ได้รับรางวัลประเภทต่างๆ แสงแฟลชจวบวาบเมื่อ
ซัดเตอร์ถูกบรรจุเก็บภาพไว้เป็นบันทึกความทรงจำแห่งช่วง
เวลาหนึ่งของศิลปะกับความดี

*เราเป็นดอกไม้
ดอกไม้แห่งความดี
เบิกบานในทุกที่
มอบสิ่งดีดีให้สังคม*

เวลาสิบห้านาทีพิเศษ ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์
ประธานมูลนิธิปรีดี พนมยงค์ ได้ทำการเปิดนิทรรศการภาพ
ศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๕ หัวข้อ “ความดี”

ท่ามกลางคณะกรรมการ ผู้ทรงเกียรติ คณะจารย์ เด็กและ
เยาวชนจากทั่วประเทศที่มาร่วมกัน ณ ที่นั้น

*เราเป็นดอกไม้
หลากสีต่างเผ่าพันธุ์
แต่ใจเรากล้ายกัน
สร้างสรรค์ความดีให้ทุกคน*

พร้อมๆ กันนั้น บทเพลง “ดอกไม้แห่งความดี” ได้ดัง
กระหึ่มกึกก้องทั่วบริเวณการจัดงาน เสมือนเป็นตัวแทนที่ดี
ของเด็กและเยาวชนที่มาร่วมงานในวันนั้น

นิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชนครั้งที่ ๕ ภายใต้หัวข้อ
“ความดี” เป็นโครงการหนึ่งในการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี
ชาตกาลรัฐบุรุษอาวุโสศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ จัดแสดง
ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ตั้งแต่วันที่ ๔ ไปจนถึงวันที่ ๑๖
กันยายน ๒๕๔๒ นอกจากวันที่มีพิธีมอบรางวัลและเปิด
นิทรรศการแล้ว วันอื่นๆ ก็มีผู้สนใจทั่วไปและเด็กนักเรียน
นักศึกษาแวะเวียนมาชมนิทรรศการอย่างสม่ำเสมอ บาง
โรงเรียนกำหนดให้คณะครูนำนักเรียนมาชมนิทรรศการอย่าง
เป็นทางการ ตัวอย่างเช่น โรงเรียนเจริญวุฒิวินยา โรงเรียน
คริสต์จักรธรรม (คลองตัน) ทั้งสองแห่งมาทั้งโรงเรียน
ส่วนคุณครูผู้เปิดโรงเรียนสอนศิลปะเด็กหลายแห่งได้เข้ามา
ขอถ่ายภาพผลงานเด่นๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางศึกษาประกอบ
การสอนต่อไป

“ความดี” ที่เด็กและเยาวชนสะท้อนออกมาเป็นภาพ
ศิลปะช่างสะกิดตา สะกิดใจ สะกิดอารมณ์ ความรู้สึกผู้ใหญ่
ที่ได้มีโอกาสได้ชมผลงานของพวกเขา ยิ่งนัก •

ขบวนการกรรมกร :

พลังประชาธิปไตย บทเรียน และก้าวต่อไป*

วิชัย นธาไพบูลย์

ผ่านยุคมืดเข้าสู่ช่วงสำคัญที่สุดของประชาธิปไตย คือ ช่วง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึง ตุลาคม ๒๕๑๙ ประชาชนมีเสรีภาพอย่างมาก ขบวนการกรรมกรแสดงบทบาทเด่นชัดของการเป็นพลังที่สำคัญในสังคม ด้วยการนัดหยุดงานและชุมนุมคนหลายหมื่นคัดค้านการขึ้นราคาข้าวสารของรัฐบาลคึกฤทธิ์ ปราโมชเมื่อต้นปี ๒๕๑๙ เป็นผลสำเร็จ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ บรรยากาศประชาธิปไตยสิ้นสุดลงอีกครั้ง กรรมกรจำนวนไม่น้อยต้องหนีเข้าป่าพร้อมกับนักศึกษา ประชาชน เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

กระทั่งบรรยากาศบ้านเมืองเริ่มคลี่คลายตามลำดับ จนถึงยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่มาจากการเมืองเลือกตั้ง ขบวนการประชาธิปไตย ขบวนการกรรมกรมีพัฒนาการไปมาก และในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ กฎหมายประกันสังคมฉบับแรกก็เกิดขึ้น แต่ครึ่งถึงกลางปี ๒๕๓๔ คณะ รสช.ก็ทำรัฐประหารล้มเลิกรัฐธรรมนูญยุบสภาพแรงงานของกรรมกรรัฐวิสาหกิจ ผู้ใกล้ชิดสภาพแรงงานภาคเอกชนคือนายทอง โทธีอ่าน หายตัวไปอย่างลึกลับ แต่ในที่สุดก็ถูกพลังประชาชนโค่นล้มไปเมื่อเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ๒๕๓๕

จึงเห็นได้ว่าขบวนการกรรมกรกับขบวนการประชาธิปไตย มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด ขบวนการ

กรรมกรย่อมตระหนักดีว่า การมีรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้นจึงจะทำให้กรรมกรอยู่ได้อย่างมีความมั่นคงและเท่าเทียม

อย่างไรก็ตาม ขบวนการกรรมกรทุกวันนี้ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก ยังไม่สามารถจัดตั้งสหภาพแรงงานที่เข้มแข็งแท้จริงได้มากเท่าที่ควร การต่อสู้เพื่อเป็นผู้พิพากษาสมทบ หรือเพื่อไปประชุมแรงงานระหว่างประเทศ เป็นไปอย่างเข้มแข็งออกหน้าออกตา แต่จะมีผู้นำสักกี่คนที่จะต่อสู้เพื่อสร้างสหภาพให้เข้มแข็ง มีปริมาณและคุณภาพมากพอที่จะเป็นพลังที่เข้มแข็งในสังคมได้ในวันข้างหน้า

อาจารย์ศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ อยุธยา นักวิชาการประวัติศาสตร์ ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการ นำเสนอแผนผังชีพจรแรงงานที่ผ่านมาช่วง ๖๑ ปี ในรูปของเส้นกราฟขึ้นลงที่แสดงให้เห็นว่า

ช่วง ๒๔๘๘-๒๔๙๐ กระแสขึ้นสูง กำเนิดสหอาชีพะกรรมกรแห่งประเทศไทย

พอ ๒๔๙๕ ตกลงมา เนื่องจากปี พ.ร.บ.คอมมิวนิสต์

ช่วง ๒๔๙๕-๒๔๙๙ เกิด “กรรมกร ๑๖ หน่วย “ และได้ พ.ร.บ.แรงงาน ๒๔๙๙

ถึง ๒๕๐๑ ก็เกิดรัฐประหารโดย สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ออก ปว.๑๕ ยกเลิก

สหภาพแรงงาน, พ.ร.บ.แรงงาน ๒๔๙๙ ช่วง ๒๕๑๕-๒๕๑๙ พื้นตัว และเฟื่องฟูในบรรยากาศประชาธิปไตย เบ่งบาน

พอถึง ๒๕๓๔-๒๕๓๕ ยุค รสช. กรรมกรในนามรัฐวิสาหกิจและสหพันธ์แรงงานเข้าไปเกี่ยวข้องในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ๒๕๓๕

หลังจากนั้นกระแสชีพจรของแรงงานก็ตกลงโดยตลอด

คุณภาพพร อติวานิชยพงศ์ รองเลขาธิการ และอดีตผู้จัดการมูลนิธิ อารมณ์ พงศ์พงษ์ นิยามขบวนการกรรมกรว่า หมายถึง คนงานที่มีองค์กรจัดตั้ง และเคลื่อนไหวไปตามแต่ละช่วงเวลา ที่เห็นชัดเจนคือสหภาพแรงงาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์พื้นฐานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของคนงาน แต่ในความเป็นจริงก็มีสถานะเป็นขบวนการทางสังคมด้วย อย่างไรก็ดีทางซีกโลกตะวันตกก็มีการเคลื่อนไหวกับขบวนการทางสังคมนิยม ในส่วนของโลกที่สามยุคล่าเมืองขึ้นนั้นก็ก็จะเคลื่อนไหวร่วมกับขบวนการชาตินิยมต่อสู้เพื่อเอกราช

บทบาทของขบวนการกรรมกรไทย ก็มีทั้งด้านที่ร่วมกับขบวนการประชาธิปไตย และด้านที่ต่อต้านขบวนการประชาธิปไตย ตัวอย่างที่ผ่านมา เช่น

* เก็บความจากการสัมภาษณ์เรื่อง “การต่อสู้ของขบวนการประชาธิปไตย หลังอภิวัดณ์ ๒๕๑๕ : บทเรียนและก้าวต่อไปกรณีขบวนการกรรมกร” ณ ห้องประชุมชั้น 4 ตึกอเนกประสงค์ ม.ธรรมศาสตร์ จัดโดยคณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๒ โดย ก่อสัมมนา ส.นิคม จันทวิหิต ปฐกถา เรื่อง “ขบวนการกรรมกรในฐานะพลังประชาธิปไตย”

เมื่อครั้งเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ มืองค์กรแรงงานที่แสดงบทบาทสนับสนุนขบวนการประชาธิปไตย คือ

๑. ศูนย์ประสานงานกรรมกรแห่งชาติ ส่วนนำคือ ผู้นำแรงงานภาคเอกชนและผู้นำนักศึกษา

๒. กลุ่มสหภาพแรงงานแห่งประเทศไทย แกนนำคือ ผู้นำแรงงานรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มที่แสดงบทบาทต่อต้าน (ขอไม่เอ่ยนาม) นั้นได้เข้าร่วมกับกลุ่มฝ่ายขวา เช่น ลูกเสือชาวบ้าน นวพล และยังไปออกรายการวิทยุยานเกราะ เพื่อให้จับกุมผู้นำกรรมกรฝ่ายที่สนับสนุนประชาธิปไตย

ในเหตุการณ์พฤษภาคม ๒๕๓๕ กลุ่มที่มีบทบาทสนับสนุนประชาธิปไตย ก็มี

๑. กลุ่มรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ประกอบด้วยสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ

๒. กลุ่มสหพันธ์แรงงานแห่งประเทศไทยราว ๑๐ แห่ง

๓. กลุ่มประสานงานสหภาพแรงงาน จากย่านอ้อมน้อย อ้อมใหญ่, พระประแดง, รังสิต

๔. สภาองค์การลูกจ้างสภาแรงงานฯ ที่ขณะนั้น ทนง โพธิ์อ่าน เป็นผู้นำและหายตัวไปหลังจากนั้น (บางสภาฯ ก็เข้าร่วมในนามส่วนตัว)

ยังมีกลุ่มสภาแรงงานฯ (ไม่ขอเอ่ยชื่อ) ที่แสดงบทบาทต่อต้านประชาธิปไตยชัดเจน เช่น นำดอกไม้เข้าแสดงความยินดีต่อผู้นำรัฐประหารขึ้นหนังสือต่อต้านกลุ่มที่ต้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย และ

จัดคอนเสิร์ต “ต้านภัยแล้ง” ที่สนามกีฬากองทัพก เพื่อเบนความสนใจผู้คนไม่ให้ไปชุมนุมด้านเผด็จการที่สนามหลวง

จะเห็นได้ว่าขบวนการกรรมกรในฐานะพลังทางสังคมนั้นมีลักษณะเป็น ๒ แนวทาง คู่กันมาแต่อดีต คือมีทั้งบทบาทที่สนับสนุนและบทบาทที่ต่อต้านขบวนการประชาธิปไตย และเพื่อไม่ให้ขบวนการกรรมกรต้องอยู่ในฐานะโดดเดี่ยวในสังคม สหภาพแรงงานต้องเป็นสหภาพแรงงานเพื่อสังคม เพราะสังคมซับซ้อนขึ้น มีปัญหามากขึ้น การเรียกร้องของสหภาพแรงงานต้องขยายผลไปเพื่อประโยชน์ของกลุ่มอื่นๆ ในสังคมด้วย

คุณสุรพล ธรรมรัตน์ นักวิชาการอิสระ อดีตนักกิจกรรมช่วงหลัง ๖ ตุลา ๒๕๑๙ และอดีตบรรณาธิการ “อาจารย์สาร” ฉบับหนุ่มสาว เริ่มด้วยคำถาม “ทำไมขบวนการกรรมกรจึงอ่อนแอเหลือเกิน” จึงนึกย้อนไปในช่วงทำกิจกรรมราว พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓ ซึ่งอยู่ในช่วงวิกฤตศรัทธาต่อแนวทางการต่อสู้แบบ พ.ค.ท. (พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) ได้ตั้งกลุ่มศึกษาอย่างจริงจัง ในแนวทางการต่อสู้แบบลัทธิมาร์กซ์ ซึ่งอธิบายว่า “เมื่อสังคมใดก็ตามพัฒนาการไปเป็นทุนนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ความขัดแย้งระหว่างทุนกับแรงงาน จะปรากฏออกมาให้เห็นชัด ขบวนการกรรมกรจะเป็นกำลังสำคัญในการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม” ก็พอจะได้คำตอบว่า ขบวนการกรรมกรถูกละเลย พ.ค.ท. ไม่ให้ความสำคัญที่จะพัฒนาขบวนการกรรมกรในเมืองให้เข้มแข็ง เพราะ พ.ค.ท.ยึดถือลัทธิมาร์กซ์สายเหมาเจ๋อตง (ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน) ที่ให้ความสำคัญกับพลังของชาวนาในชนบท ในการนำปฏิวัติสังคม

จึงกล่าวได้ว่าขบวนการกรรมกรไทยที่อ่อนแอในปัจจุบันปราศจากอิทธิพลแนวคิดที่ต่อต้านทุนนิยมอย่าง

เข้มข้น เป็นขบวนการกรรมกรที่มีวิวัฒนาการมาจากความล้มเหลวของแนวทางการต่อสู้ของ พ.ค.ท. ที่ให้ความสำคัญต่อชาวนามากกว่ากรรมกร

ในอนาคตนั้น กรรมกรจะต้องเผชิญปัญหาการว่างงานอย่างหนักหน่วง ขบวนการกรรมกรต้องเร่งสร้างตัวเองให้เข้มแข็งสร้างนักคิดเลือกแนวทางนำที่ชัดเจน เพื่อจะได้เป็นพลังที่เข้มแข็งในสังคมอย่างเป็นจริง

อาจารย์ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดีตผู้ร่วมก่อตั้งสหภาพแรงงานธนาคารกรุงเทพ บอกถ้าถามว่า “ทำไมขบวนการกรรมกรอ่อนแอ” คำตอบก็อยู่ในห้องนี้คือ จริงๆ แล้วกรรมกรไม่เคยสนใจปัญหาตัวเองเลย (ในห้องประชุมมีกรรมกรเข้าร่วมเพียง ๒-๓ คน) นอกจากเมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้ว

ส่วนสาเหตุที่ทำให้ขบวนการกรรมกรอ่อนแอนั้นก็มี เช่น เทคโนโลยีการผลิตซับซ้อนขึ้น ทำให้จิตสำนึกคนเปลี่ยน ไม่คิดว่าตัวเองเป็นกรรมกร ความเชื่อ-อุดมการณ์ชั้นนำตกอยู่ในอิทธิพลระบอบราชการอุปถัมภ์ กรรมกรถูกอิทธิพลการบริโภคแบบทุนนิยมครอบงำทำให้ไม่คิดถึงการรวมตัวกัน ขาดผู้เสียสละที่จะมาทำงาน และมักถูกแทรกแซงเอาผลประโยชน์เข้าต่อเพื่อให้ขบวนการกรรมกรแตกแยก การพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง ขาดการสรุปบทเรียน ไม่ยกระดับความรู้ ขาดทักษะการเคลื่อนไหวและจัดตั้ง เห็นแก่ประโยชน์เฉพาะหน้า ไม่มองไปในระยะยาว

หากจะสร้างความเข้มแข็งได้ก็ต้องเร่งจัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ให้การศึกษาที่สร้างจิตสำนึก (ไม่ใช่ให้ความรู้เพียงอย่างเดียว) มีอุดมการณ์ความเชื่อเป็นธงนำ ต้องเร่งการจัดตั้งที่มีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การมีพรรคการเมืองของกรรมกรที่ต้องพัฒนามาจากการมี

สภาพแรงงานที่เข้มแข็ง การมีสหพันธ์แรงงาน (ระดับอุตสาหกรรม) ที่เข้มแข็ง ขบวนการกรรมกรจึงจะแสดงบทบาทเป็นพลังที่เข้มแข็งทางสังคมได้

คุณสมศักดิ์ โกศัยสุข เลขาธิการสมาพันธ์รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และรองประธานสมาพันธ์ประชาธิปไตย อภิปรายว่า การกดขี่ขูดรีดของฝ่ายมีอำนาจในสังคมไทยมีมาตลอด ก่อน พ.ศ.๒๕๑๕ ก็เป็นพวกเจ้าขุนมูลนาย หลังจากนั้นก็เป็นพวกนายทุนในระบบทุนนิยมสมคบกับเผด็จการผู้ปกครองประเทศ ที่ผลัดเปลี่ยนกันขึ้นมากดขี่

ขูดรีด ทำให้ปรากฏความเลื่อมล้ำในบ้านเมืองอย่างชัดเจน ปัจจุบันนักกดขี่ขูดรีดทั้งหลายก็พัฒนามาในรูปของพรรคการเมือง

ขบวนการกรรมกรนั้น เป็นขบวนการของคนงานที่ช่วยตัวเองไม่ได้ มารวมตัวกันเพื่อสร้างพลังต่อรอง และต้องนำรวมเอาผู้ที่มีจิตสำนึกชนชั้นกรรมกรเข้าไว้ด้วย แม้ว่าจะมีอาชีพการทำงานอะไรก็ตาม

ส่วนสาเหตุความอ่อนแอ นั้นเป็นเพราะไม่มีอุดมการณ์เป็นจุดยืน ขาดนักคิด ขาดพันธมิตร รวมทั้งการยึดคิดในกรอบกลไกของกฎหมายที่ไม่

เป็นธรรม

เค้าโครงเศรษฐกิจของอาจารย์ปรีดีนั้น น่าจะเป็นหลักที่สร้างความมั่นคงให้กรรมกรได้ ที่สำคัญคือขบวนการกรรมกรต้องพยายามดำรงอยู่ต่อไปให้ได้ แม้ว่าจะมีขึ้นมีลงตามสถานการณ์และเชื่อว่าขบวนการกรรมกรต้องกลับมามีบทบาทเป็นพลังสำคัญของสังคมในระบบการผลิตแบบทุนนิยมแน่นอน

จากหนังสือ “แรงงานปรีดี” ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๒ หน้า ๑๖-๑๘

โครงการจัดงาน ฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล รัฐบุรุษอาวุโส

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

ร่วมกับ

สถาบันปรีดี พนมยงค์

ขอเชิญชม

นิทรรศการศิลปกรรม

ครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล รัฐบุรุษอาวุโส

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

เปิดนิทรรศการ วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๓ แสดงถึง ๒๘ มกราคม ๒๕๔๓

ณ หอศิลป์แห่งชาติ หอศิลป์

ถนนเจ้าฟ้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

ชมผลงานทัศนศิลป์ ของศิลปินเกียรติยศคัตสรร

อันทรงคุณค่าจากตัวแทนศิลปินทั่วประเทศ

ขบวนการ นักศึกษา : พลัง

ประชาธิปไตย บทเรียน และก้าว ต่อไป

เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ทำให้ใครบางคนมีอาจล้มเลือนคราบน้ำตาและรอยเลือดกับสถานการณ์การเมืองที่ร้อนระอุ โดยเฉพาะบทบาทขบวนการนักศึกษาในยุคนั้นๆ กับการร่วมยื่นเคียงบ่าเคียงไหล่กับประชาชน ซึ่งดูจะเป็นเรื่องธรรมดา เพราะนักศึกษาในฐานะปัญญาชน เป็นผู้นำเชิงความคิดเพื่อต่อสู้กับอำนาจเผด็จการ

หลายครั้งที่มีการรำลึกถึงเหตุการณ์ต่อสู้ของวีรชน หลายคนอดกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีตมิได้ โดยเฉพาะขบวนการนักศึกษายุค ๑๔ ตุลา พร้อมๆ กับการตั้งคำถามว่า นักศึกษาปัจจุบันได้ทำอะไรเพื่อสังคมบ้างหรือไม่?

ยิ่งเมื่อขบวนการนักศึกษายุคเก่าถูกกล่าวถึงมากเท่าใด นักศึกษาปัจจุบันก็ถูกตราหน้าว่าเป็นคนรุ่นใหม่ที่ไม่สนใจปัญหาสังคมมากเท่านั้น หากแต่ในความเป็นจริง ภาพของเจนเนอเรชั่นสายเดี่ยว ผมสี ที่นั่งดูสายต่อความทุกข์ยากของมวลชน เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสภาพสังคมที่ปรับเปลี่ยนไป ซึ่งไม่เอื้อให้พวกเขาตอบข้อกังขาสังคมได้มากเท่ายุคแสวงหาและยุคประชาธิปไตยผลิบาน

ความไม่ยุติธรรมในสังคม

การเสวนาภายใต้หัวข้อ “การต่อสู้

ของขบวนการประชาธิปไตยหลังอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ : บทเรียนและก้าวต่อไปกรณีขบวนการนักศึกษา” หนึ่งในโครงการสัมมนาวิชาการ ภายใต้โครงการจัดงาน “อภิวัฒน์ ๒๔๗๕ สู่ศตวรรษ ปรีดีพนมยงค์” อ.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้จุดประกายการทำงานเพื่อสังคมของนักศึกษาขึ้นมา โดยเฉพาะประเด็นที่ว่า นักศึกษาสามารถมีส่วนร่วมกับการสังคมอย่างไร ซึ่งโดยบทบาทแล้ว ไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่แค่การประท้วงเท่านั้น

ส่วนแรกที่นักวิชาการท่านนี้นำเสนอ ก็คือบทบาทของรัฐธรรมนุญ ซึ่งพยายามดึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น แต่โดยกลุ่มพลังทางการเมืองที่มีอยู่ ได้พยายามแปรเจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนุญให้ผิดแปลกไปจากเดิม ทั้งนี้บทบาทของนักศึกษาที่สามารถกระทำได้ คือ การเชื่อมต่อกับกลุ่มชนชั้นกลางในด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆ

“ชนชั้นกลางบางกลุ่มเกือบไม่รู้เลยว่า ชีวิตชนบทเป็นยังไง จะมีชนชั้นกลางสักกี่คน หรือหนังสือพิมพ์ก็ฉาบ ที่พยายามอธิบายให้ฟังว่าทำไมกลุ่มชาวประมงปลาเกะดักถึงเดือดร้อน เพราะฉะนั้นผมคิดว่า ชนชั้นกลาง น่าจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีความสมบูรณ์และเป็นธรรม เราจะปล่อยให้ชนชั้น

“เมื่อกลุ่มนักวิชาการและผู้นำนักศึกษาตั้งวงสนทนาเรื่องบทบาทนักศึกษาปัจจุบันสืบเนื่องมาจากคำถามที่ว่าขบวนการนักศึกษาหายไปไหน? **เพ็ญลักษณ์ ภัคดี** **เจริญ** รายงานที่ค้นหาคำความคิดเห็นของคนรุ่นต่างๆ ที่มีต่อกลุ่มพลังบริสุทธิ์ทางการเมืองดังกล่าว”

* เก็บความจากการสัมมนาหัวข้อ “การต่อสู้ของขบวนการประชาธิปไตยหลังอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ : บทเรียน และก้าวต่อไปกรณีขบวนการนักศึกษา” ณ ห้องประชุมชั้น ๕ คณะเศรษฐศาสตร์ ม. ธรรมศาสตร์ จัดโดย คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส (ภาคเอกชน) วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๒

กลางเป็นแนวหน้าในกระบวนการประชาธิปไตยเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ เพราะชนชั้นกลางอาจไม่เห็นพียงัยระบบราชการนักศึกษามีสามารถเข้าไปเชื่อมโยงข้อมูลส่วนนี้ได้”

นักคิดท่านนี้พยายามชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารกับชนชั้นกลางเป็นเรื่องสำคัญและขบวนการนักศึกษาสามารถกระทำตรงนี้ได้ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง บางครั้งชนชั้นกลางในสังคมไม่เข้าใจว่า การสร้างเขื่อนไม่ใช่อะไร ในฐานะปัญญาชนที่อยู่กับข้อมูลความรู้ น่าจะสื่อถึงประชาชนได้บ้าง แต่ปัจจุบันบทบาทส่วนนี้ของนักศึกษายกไป

ไม่เพียงเท่านั้น ปัญหาแนวทางการพัฒนาที่ไม่สมดุลในสังคม สังคมปราศจากความยุติธรรมเราจึงได้เห็นการรีดทรัพย์จากคนชั้นล่างไปเลี้ยงคนชั้นบน สภาพเศรษฐกิจที่คนชั้นสูงเป็นผู้กุมแม้กระทั่งการดึงทรัพยากรขึ้นสุดท้ายในชีวิตคนจนไปปรับใช้คนรวย โดยยกตัวอย่างกรณีผลกระทบเขื่อนปากมูล ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านเป็นผลกระทบที่เห็นได้ชัดว่า เป็นการแย่งอาหารจากปากคนจน พยายามขับไล่คนจนออกจากพื้นที่ทำมาหากิน

แต่ถ้ามองในแง่โครงสร้าง ตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับ ๘ ผู้วางแผนมักจะแก้ไขปัญหาโครงสร้างสังคมที่ตัวแผนงานมากกว่าการปฏิบัติ ทั้งๆ ที่แผนพัฒนาฉบับ ๘ ระบุชัดเจนว่า ต้องพัฒนาคน ไม่ใช่วัตถุเพียงอย่างเดียว

ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ทั้งๆ ที่เศรษฐกิจตกต่ำ แต่ก็ยังไม่มีมีการปรับโครงสร้างเพื่อสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับประชาชนทุกคน อาจารย์นิธิ มองว่า น่าจะมีการปรับโครงสร้างภาษีเพื่อให้นักชนชั้นกลางที่พยายามรักษาความเป็นกลาง แต่กลับเป็นเครื่องมือในการแย่งทรัพยากรซึ่งไม่ได้ให้ความเป็นธรรมกับ

คนในสังคมเท่าใดนัก

ปัญหาระดับโครงสร้างสังคมที่อาจารย์นิธิกล่าวถึง พร้อมแนวทางแก้ไขเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้กับคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน โดยนำเสนอทางออก ซึ่งอาจจะเป็น “ก้าวต่อไป” ของขบวนการนักศึกษาดังต่อไปนี้

๑. หากเป็นไปได้ให้นักศึกษาควรเข้าไปเชื่อมโยงสร้างเครือข่ายร่วมทำงานกับองค์กรประชาชน ไม่เพียงแต่ทำให้นักศึกษาเข้มแข็งขึ้น ยังเป็นเวทีในการเรียนรู้อีกด้วย

๒. นักศึกษาสามารถสร้างเครือข่ายพัฒนาข้อมูลให้กับสังคมได้ เราไม่ปล่อยให้คนในสังคมยึดเขียดมอมมองให้กับสังคม กลุ่มนักศึกษามีพลังสามารถทำข้อมูลด้านนี้ได้

๓. ต้องการให้ขบวนการนักศึกษาคิดถึงเรื่องสื่อมากขึ้น โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจมีการเปิดเว็บไซต์หากรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๐ สามารถปลดปล่อยให้สื่อเป็นอิสระได้จริง นักศึกษาสามารถตั้งสถานีวิทยุเอง และเสนอมุมมองข้อมูลใหม่ๆ ให้กับสังคม

๔. นักศึกษาสามารถร่วมกับชาวบ้านในการสร้างประชาสังคม อย่างกรณีไล่แม่ค้าบริเวณท่าพระจันทร์ ทำไม่ปล่อยให้ กทม. ทำเช่นนั้น ขบวนการนักศึกษาสามารถร่วมกับแม่ค้าในการจัดประชาสังคมดูแลตัวเองได้

๕. นักศึกษาไทยน่าสงสาร ไม่มีทางเลือกของชีวิต ในชั้นเรียนได้เตรียมนักศึกษาให้ออกมาเป็นลูกจ้างต่างๆ ที่การทำงานเพื่อสังคมยังมีอีกหลายมุม อย่างงานเอ็นจีโอ ซึ่งไม่จำเป็นต้องไว้ผมยาวและยากจนเสมอไป ยังมีเอ็นจีโอที่สามารถทำงานเลี้ยงตัวเองอย่างมีความสุขได้ ชีวิตยังมีอีกหลายทางเลือก อาจไม่จำเป็นต้องเป็นเอ็นจีโอหรือลูกจ้างบริษัทก็ได้

โดยสายตาของนักวิชาการคนนี้ มองว่านักศึกษาไม่จำเป็นที่จะมีบทบาท

แค่การประท้วงสังคมเพียงอย่างเดียว เพราะในยุคนี้นักศึกษาสามารถเป็นผู้ป้อนข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องให้กับสังคมได้ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปจัดรายการวิทยุหรือร่วมประชุมกับชาวบ้าน รวมถึงการเรียนรู้ความเป็นจริงของสังคม

นักศึกษาควรสร้างองค์ความรู้

อาจารย์เนส อภรณ์สุวรรณ เป็นผู้ที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์การต่อสู้ของขบวนการประชาธิปไตยไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ นักศึกษาเกือบจะมีบทบาทเป็นรัฐบาลอยู่แล้ว แต่ประวัติศาสตร์ขบวนการนักศึกษาก็เหมือนโศกนาฏกรรมปัจจุบัน เงื่อนไขสังคมบางอย่างทำให้บทบาทนักศึกษาเปลี่ยนไป องค์ความรู้ค่อนข้างซับซ้อนแต่ถ้ากล่าวถึงภูมิปัญญาที่จะทำให้คนเติบโตทางความคิด ก็น่าสนใจที่นักศึกษาควรนำมาใช้

“โลกาภิวัตน์ค่อนข้างไปเร็ว การเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูลข่าวสารเร็วมาก แต่ใครจะทำให้ข้อให้เหล่านี้สร้างปัญญาให้แก่คนในสังคม ซึ่งค่อนข้างเป็นเรื่องใหญ่ หากพูดถึงองค์ความรู้ปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น จากบทเรียนขบวนการนักศึกษา ๑๔ ตุลา ผมอยากให้นักศึกษาเห็นมิติทางประวัติศาสตร์ ขบวนการนักศึกษาอาจมีข้อจำกัดเหมือนทางเชื่อมชั่วคราวไม่ใช่สถาบันที่ถาวรมันเกิดขึ้นเพราะความวิปริตในสังคม”

หากมองย้อนประวัติศาสตร์การตั้งคณะราษฎรปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เริ่มจากนักเรียนนอกกลุ่มเล็กๆ หล่อหลอมอุดมการณ์ที่มีผู้นำไปสู่การปฏิวัติซึ่งก็น่าสนใจและสันนิษฐานว่า หลังจากนักเรียนนอกรวมตัวเพื่ออุดมการณ์แล้ว ยังได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดคนในสังคม กลุ่มนักเรียนนอกรุ่นอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ได้สร้างอุดมการณ์สังคมที่มีพลัง สามารถโน้มน้าวใจเพื่อขยายกลุ่มเพื่อทำการปฏิวัติสังคม

“คุณนี่อะไรจะเป็นอุดมการณ์
สังคมนิยมที่แท้จริง” เป็นคำถามที่ท้าทาย
ของนักวิชาการท่านนี้

คมวาตะอดีตผู้นำนักศึกษา

บ่อยครั้งที่นักศึกษา เจน
เนอร์ชันปัจจุบันถูกมองว่า พวกเขา
ไม่ใช่หนุ่มสาวยุคแสวงหา มีหน้าซำยัง
ถูกตั้งคำถามว่า ภูมิปัญญาแบบ
ปัญญาชนหายไปไหน?

อย่างไรก็ตาม นักศึกษามีได้นิ่ง
ดูด้วยต่อปัญหาสังคมไปเสียทั้งหมด
บางส่วนยังมีการรวมกันเพื่อทำกิจกรรม
เพื่อสังคม เพียงแต่ไม่เข้มข้นเหมือนยุค
๑๔ ตุลา เพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป
นับตั้งแต่โอกาสในการเข้าศึกษาต่อใน
มหาวิทยาลัยของหนุ่มสาวยุคปัจจุบัน
ซึ่งกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมักจะมี
โอกาสได้ “ที่นั่งเรียน” มากกว่าคนจน
ทำให้นักรุ่นใหม่บางส่วนไม่ค่อยได้เห็น
ความเป็นจริงในสังคม และไม่เข้าใจ
ความทุกข์ยากของประชาชน

การกล่าวถึงเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา..
อาจเป็นการตอกย้ำแผลในใจใครบางคน
จึงมีหลายคนเห็นว่าเราไม่ควรกล่าวถึง
เหตุการณ์นั้นในมิติที่เปรียบเทียบกับ
สังคมยุคนี้

“เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า เราควร
หยุดพูดถึงเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาได้แล้ว
น่าจะมองเหตุการณ์นี้เป็นหนึ่ง
เหตุการณ์ในองค์ประกอบที่เกิดขึ้น
ประเด็นจึงอยู่ที่ว่า ผ่านมายี่สิบหกปีแล้ว
ไม่ควรเปรียบเทียบกับขบวนการนักศึกษา
ปัจจุบัน เพราะปัจจัยแวดล้อมไม่
เหมือนกัน “เสาวนีย์ ลิ้มมานนท์”
อดีตผู้นำนักศึกษากล่าวขึ้นกลางวง
สนทนา

ประเด็นปัญหาอยู่ที่ว่านักศึกษา
ควรจะทำอะไร หากเราไม่แยกนักศึกษา
ออกจากการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
แล้วเป็นความผิดของนักศึกษา หรือที่
พวกเขาสนใจงานเด่นรั หรือ

คอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ของตัวเอง
โดยไม่ได้สนใจสังคม อดีตผู้นำนัก
ศึกษาเห็นว่าไม่ใช่ความผิดของพวกเขา
เพราะสังคมสร้างให้เขาเป็นเช่นนั้น

“คุณภาพความเป็นจริงของ
สังคมปัจจุบันชีวิตมันเหนื่อยแล้ว แล้ว
ชีวิตตอนนี้ต้องกระเสือกกระสนหา
เลี้ยงชีพ ในช่วงเป็นนักศึกษาก็ควร
หาความรู้ แล้วการหาความรู้ควรมี
เป้าหมาย ไม่ใช่ออกไปเป็นลูกจ้างที่ดี
ให้แก่บริษัทที่มาตักตวงผลประโยชน์
ประชาชน หรือเอาไรเอาเปรียบสังคม”

เธอเปรียบเทียบการเป็นลูกจ้าง
ที่ดีว่า ไม่เสียหาย แต่การเป็นลูกจ้างที่
ดีแล้วชู้ครัดคนอื่น นั่นคือเครื่องมือ
อย่างหนึ่งของธุรกิจ ซึ่งไม่ใช่เรื่องถูก
ต้องนัก จึงรู้สึกเห็นด้วยกับอาจารย์นิธิ
ที่ว่า นักศึกษาควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม หากคุณไม่
สามารถเอาชนะชนชั้นกลางมาเป็นพวกได้
น่าจะทำความเข้าใจกับชนชั้นกลาง ซึ่ง
ก็หมายถึงการเชื่อมโยงองค์ความรู้ให้
แก่สังคม

พร้อมยกตัวอย่าง “ร่าง พ.ร.บ.
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีนักศึกษาคณ
โพนทำกิจกรรมเรื่องนี้บ้างเธอแสดง
ความคิดเห็นว่า นักศึกษาสามารถสื่อ
ออกม่าง่ายๆ ไม่จำเป็นต้องพูดภาษา
วิชาการบ้าง ที่ฟังไม่รู้เรื่อง แต่รู้สึกว่
ยังเรียนรู้อีกมาก ภาษาศัพท์แสงยิ่งสูง
และห่างไกลจากประชาชน คุยแล้วไม่รู้
เรื่อง

“ขณะเป็นนักศึกษา ควรเรียนรู้
อะไรก็รู้ให้จริง แล้วก็สื่อออกมาให้ได้
และนักศึกษาสามารถเรียนรู้สิ่งที่เป็น
ปัญหาในอดีตได้ นอกจากนี้ ควร
เปลี่ยนตัวเองให้เป็นนักวิชาการที่พูดจา
ภาษาธรรมดาๆ เราสามารถตั้งกลุ่ม
กิจกรรม เพื่อไม่ให้คนมีอำนาจมาแทรก
ตาประชาชน สังคมมันรุนแรงอยู่แล้ว
เราสามารถเลือกใช้สื่อป้อนข้อมูลให้
ประชาชนได้”

เสาวนีย์ กล่าวว่า ตัวเธอเอง
ผ่านเหตุการณ์สำคัญนั้นมายี่สิบหกปี
แต่ไม่เคยหยุดพูดถึงเหตุการณ์สิบสี่ตุลา
อีกเลย “เราอาจทำอะไรได้ไม่ดีและไม่
ดีต่อเนื่อง แต่เราไม่เคยท้อแท้ใจ
กำลังใจไม่เคยหมด ความหวังที่มีให้กับ
คนแต่ละคน เราไม่เคยหมด ถ้าเมื่อไร
ไม่มีความหวังเราจะใช้ชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้
นักศึกษาก็เหมือนกัน ไฟในใจต้องมีอยู่
วันนี้อาจจะไม่ใช่เวลาของคุณ แต่วัน
หน้าใครจะรู้ ถ้าวันนี้คุณไม่เริ่มทำอะไร
ไม่ต้องคุยเรื่องวันหน้าเพราะคุณไม่มี
โอกาสทำแล้ว”

นักศึกษาอย่าเพิ่งท้อแท้

นักกิจกรรมรุ่นแสวงหาต่าง
พยายามเติมเชื้อไฟ และให้กำลังใจใน
การทำงานสำหรับนักศึกษารุ่นปัจจุบัน
เพราะกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่ถูก
มองว่าเป็นไปเพื่อความบันเทิงภายใน
รั้วมหาวิทยาลัยเท่านั้น อาทิ กิจกรรม
รับน้อง งานสังสรรค์ระหว่างรุ่น ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม เงื่อนงำที่นักศึกษา
บางคนกล่าวถึง ก่อนข้างมีความน่า
สนใจและน่าเห็นใจ เหตุผลที่ทำให้
พวกเขาไม่สามารถเป็นผู้นำเชิงความ
คิดในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม
ส่วนหนึ่งอ้างถึงสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป
ปัญญาชนรุ่นใหม่มีความพร้อมทั้งฐานะ
และหน้าตา แต่ขาดความเข้าใจปัญหา
สังคม เพราะไม่ได้สัมผัสกับสภาพ
สังคมที่เป็นจริง

บางคนไม่เข้าใจคำว่า คนด้อย
โอกาสหรือความรันทดในชีวิตที่ถูกคน
มีอำนาจกลั่นแกล้ง แต่พวกเขากลับ
รู้จักวัฒนธรรมใหม่แฟชั่นสายเดี่ยว
หนังฮอลลีวู้ด เอ็มทีวี... วันนี้เราจึงได้
เห็นแต่ภาพขบวนการนักศึกษาที่
ปราศจากแรงขับเคลื่อนทางสังคม

“เมื่อวานผมคุยกับเพื่อนเรื่อง
คนด้อยโอกาส ก็อธิบายค่อนข้างนาน
อย่างคนที่ฐานะดีสักหน่อย มักจะ
มองคนด้อยโอกาสที่ต่างกัน ก็ไม่ใช่

ความผิดของพวกเขา เพราะทางเลือก
ที่มีอยู่ ถูกคนอื่นเลือกให้ตลอด” นัก
ศึกษาผู้หนึ่งกล่าวสะท้อนถึงเงื่อนไขใน
การทำกิจกรรมวันนี้

มีโจทย์หลายข้อที่คนต่างรุ่นเริ่ม
ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ขณะที่
อดีตนักศึกษารุ่นเสรีภาพเบ่งบาน
พยายามจะจุดประกายการทำงานให้
นักศึกษา แต่หลายคนกลับแสดงความรู้
สึกท้อแท้กับการเข้าร่วมกิจกรรม จน
มีบางคน กล่าวว่า ขบวนการนักศึกษา
ยุคนี้ ไม่มีขบวนการที่เป็นแกนนำได้จริง

“สังคมทุนนิยมโตเร็ว ทำให้นัก
ศึกษาถูกผลิตออกมารองรับตลาด ไม่
แปลกที่นักศึกษาเป็นแบบนี้”

“ผมรู้สึกว่่านักศึกษาส่วนใหญ่
พอใจกับระบบสังคมแบบนี้”

ฯลฯ

อุดมการณ์ที่เปลี่ยนไป

หลากหลายความคิดของคนรุ่น
ใหม่กับก้าวต่อไปของขบวนการนักศึกษา
ซึ่งหลายคนมองว่านักศึกษาส่วนใหญ่
พอใจกับสภาพที่เป็นอยู่แบบทุนนิยม
แต่อาจจะไม่ใช่ทั้งหมด เพราะมีข้อแย้ง
ว่าเป้าหมายที่จะทำให้ศึกษามีแรง
บันดาลใจในการต่อสู้ ก็คือความทุกข์ยาก
ของชาวบ้านนั่นเอง

คงจะไม่มีบทสรุปว่า ก้าวต่อไป
ของขบวนการนักศึกษาจะเดินไป
ทิศทางแบบไหน ตามข้อสังเกตของนัก
วิชาการบางท่านกล่าวว่า ในช่วง ๑๐๐ ปี
ที่ผ่านมา อุดมการณ์ทำให้โลก
เปลี่ยนแปลงไป สังคมข้อหนึ่ง ก็คือ
ทุนนิยมทำลายความเป็นมนุษย์ แต่
สังคมนิยมกลับสร้างคำถามมากมายใน
ทางปฏิบัติ

“อุดมการณ์สังคมนิยมในแง่

ทฤษฎีแล้วดูดี แต่ทางปฏิบัติทำไม่ได้
อย่างไรก็ตาม ยังมีความต่อเนื่องในองค์
ความรู้จากทุนนิยมมาถึงสังคมนิยม จึง
มีคำถามว่าโลกศตวรรษหน้า การ
เปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีข่าวสารที่รวดเร็ว
มนุษย์จะอย่างไรกับการเปลี่ยนแปลง
ด้านนี้ ภูมิปัญญาแบบตะวันตกที่คิดว่า
มนุษย์เป็นศูนย์กลาง มันไปไม่ได้แล้ว
จึงมีการท้าทายค่านิยมในรอบ ๑๐๐ ปี
ทำให้ระบบทุนนิยมมีฝ่ายค้านมากขึ้น”
อาจารย์ธเนศกล่าว

ส่วนหนึ่งที่นักวิชาการคนนี้อ้าง
เป็นกรณีพิเศษ คือ การเปลี่ยนแปลง
เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แต่ยังไม่มียวิธี
การจัดองค์ความรู้ที่แท้จริงเพื่อนำมาใช้
ประโยชน์ ซึ่งนักศึกษารุ่นใหม่ควรรู้จัก
คิดและใช้ความรู้ที่มีอยู่สื่อสารกับคน
ชั้นกลางในสังคม

ในวงสนทนาวันนั้น หลายคน
ฝากความหวังไว้กับนักศึกษารุ่นใหม่
พวกเขาอาจต้องเปลี่ยนบทบาทจากการ
ยื่นมือที่ท่ามกลางมวลชน มาใช้
เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ สร้างองค์
ความรู้ที่แท้จริงและเป็นประโยชน์ต่อ
สังคมต่อไป

ส่วนคำถามที่ว่าขบวนการนัก
ศึกษา “ไม่ตายแต่ไม่โต” จะเป็นดังที่
ใครบางคนตั้งข้อสังเกตหรือไม่ ยังเป็น
ประเด็นที่น่าไตร่ตรอง เพราะสิ่งที่กล่าว
ถึงในวันนี้อาจพลิกผันจากหน้ามือเป็น
หลังมือได้ในวันนี้ ตามกงล้อของ
ประวัติศาสตร์ที่เคลื่อนไป

ปฏิทินกิจกรรมสถาบันปรีดี พนมยงค์

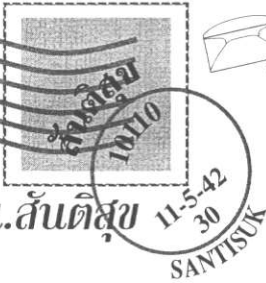
ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๔๒

กิจกรรม	วัน/เวลา	ผู้จัด/สถานที่
ตุลาคม		
รายการวิทยุเพื่อการอภิวัฒน์สังคม “ฟ้าหลายสี”	วันอาทิตย์ที่ ๓, ๑๐, ๑๗, ๒๔ และ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ เวลา ๒๑.๐๐-๒๒.๐๐ น. (๒๑.๓๐-๒๒.๐๐ สันทนาการร่วม)	สถาบันปรีดี พนมยงค์ (สนับสนุนรายการ)/ สถานีวิทยุ ๑๑ ทหารอากาศดอนเมือง AM. 1233 MHZ.
การฝึกอบรมหลักสูตร “ลมหายใจ คนตรี ชีวิต” โดยอาจารย์ดุยฉวี พนมยงค์ และคณะ	๑๐,๑๗,๓๑ ตุลาคม ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เวลา ๘.๓๐-๑๒.๐๐ น.	สถาบันปรีดี พนมยงค์/ ห้องกระจก สถาบันปรีดี พนมยงค์
เสวนาวิชาการ “การสร้างพลังขบวนการ คุ้มครองผู้บริโภค”	วันเสาร์ที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๒ เวลา ๑๔.๐๐-๑๗.๐๐ น.	สถาบันปรีดี พนมยงค์ ร่วมกับมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค/ ห้องกระจก สถาบันปรีดี พนมยงค์
พฤศจิกายน		
รายการวิทยุเพื่อการอภิวัฒน์สังคม “ฟ้าหลายสี”	วันอาทิตย์ที่ ๗, ๑๔, ๒๑, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เวลา ๒๑.๐๐-๒๒.๐๐ น. (๒๑.๓๐-๒๒.๐๐ สันทนาการร่วม)	สถาบันปรีดี พนมยงค์ (สนับสนุนรายการ)/ สถานีวิทยุ ๑๑ ทหารอากาศดอนเมือง AM. 1233 MHZ.
สัมมนาวิชาการ “อภิวัฒน์สังคมนานาชาติ : จากคุกกบาสติล...สู่ลานพระบรมรูปทรงม้า”	ศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เวลา ๘.๓๐-๑๗.๐๐ น.	สถาบันปรีดี พนมยงค์ ร่วมกับสำนัก เสริมศึกษาและบริการสังคม ม.ธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์/ ห้องประชุมชั้น ๔ ดิโกเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
การฝึกอบรมหลักสูตร “ลมหายใจ คนตรี ชีวิต” โดยอาจารย์ดุยฉวี พนมยงค์ และคณะ	๒๑, ๒๘ พฤศจิกายน-๑๕, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๒ เวลา ๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	สถาบันปรีดี พนมยงค์ / ห้องกระจก สถาบันปรีดี พนมยงค์
ธันวาคม		
รายการวิทยุเพื่อการอภิวัฒน์สังคม “ฟ้าหลายสี”	วันอาทิตย์ที่ ๕, ๑๒, ๑๙, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๒ เวลา ๒๑.๐๐-๒๒.๐๐ น. (๒๑.๓๐-๒๒.๐๐ สันทนาการร่วม)	สถาบันปรีดี พนมยงค์ (สนับสนุนรายการ)/ สถานีวิทยุ ๑๑ ทหารอากาศดอนเมือง AM. 1233 MHZ.
เสวนาวิชาการ “ปรัชญาแห่งการดำรงชีวิต ในสหัสวรรษหน้า”	วันอาทิตย์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๒ เวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น.	สถาบันปรีดี พนมยงค์ / ห้องกระจก
กลุ่มศึกษา (ชื่อกลุ่มตามที่สมาชิกกลุ่มตั้ง)	ทุกวัน พุธ หรืออาทิตย์ เวลา ตามที่สมาชิกกลุ่มสะดวก	สถาบันปรีดี พนมยงค์ / ลานน้ำพุ สถาบันปรีดี พนมยงค์

จดหมาย

ปลายทางที่...

สถาบันปรีดี พนมยงค์ **ป.ณ.สันติสุข** 11-5-42
๖๕/๑ ซอยทองหล่อ
สุขุมวิท ๕๕ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐

บ้านฝั่งธนบุรี

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๒

เรียน นายสินธุ์สวัสดิ์ ที่นับถือ

ดิฉันเคยมาร่วมกิจกรรมของสถาบันปรีดีฯ หลายครั้ง เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีสาระประโยชน์ส่วนเพื่อนของดิฉันได้เคยเข้าอบรมโครงการ “ดนตรีพัฒนาคุณภาพชีวิต” จากเดิมเป็นคนหงุดหงิดง่ายหลังอบรมและนำมาปฏิบัติเป็นประจำเพื่อนคนนี้เริ่มเป็นคนแจ่มใสขึ้นกว่าก่อน ดิฉันอยากให้ทางสถาบันปรีดีจัดกิจกรรมสำหรับเด็กหรือสำหรับครอบครัวด้วยจะดีมากค่ะ

ขอสนับสนุนที่สถาบันปรีดีฯ จัดค่ะ

นับถือ

ปิ่นกมล

๑๓๒ ซ.นพเก้า ๓ ประชาชื่น ๓๗ บางซื่อ กทม.๑๐๘๐๐

๑๓ กันยายน ๒๕๔๒

เรียน นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

ขอขอบพระคุณที่กรุณาจัดส่งหนังสือ ความดี ไปให้อย่างรวดเร็ว ด.ญ.พนิตพร กับน้องสาวอายุ ๖ ปี ๔ ปี พลิกเปิดดูด้วยความสนใจค่ะ และแย่งกันเลือกรูปที่ชอบพอเราแก้มถามว่า หนูอยากได้รางวัลที่ ๑ ที่ ๒ หรือที่ ๓ ค่ะ? ทั้งสองคนตอบว่าอยากได้รางวัลที่ ๓ เพราะคิดว่า รางวัลที่ ๓ แปลว่าได้ของรางวัลเยอะมากที่สุด คือ ๓ ชั้น

Concept ในการจัดวาดภาพ หัวข้อความดี เช่นนี้ดีมากค่ะ ป็นหน้าขอเสนอให้เป็นหัวข้อความกล้าหาญ (ในทางที่ถูกที่ควร)

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๒ ที่ผ่านมา ดิฉันได้มีโอกาสไปร่วมฟังการเสวนา “นายปรีดี พนมยงค์ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ สองผู้ยิ่งใหญ่ในการอภิวัฒน์สังคมไทย”

มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ค่ะ

๑. ระบบเครื่องขยายเสียงไม่ดีเลย ฟังไม่รู้เรื่องผิดกับระบบเสียงในห้องประชุม

ควรให้ความสำคัญกับเรื่องเครื่องเสียง มิฉะนั้นการสื่อสาระสำคัญของการเสวนาก็คงไม่เป็นผล ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนจัดงาน

๒. วิทยากรที่ประกาศชื่อไปควรมาได้จริง เพื่อให้ชื่อของสถาบันปรีดี พนมยงค์ มีความศักดิ์สิทธิ์ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ขอเอาใจช่วยทุกวิถีทาง

นับถือ

ผู้ปกครอง ด.ญ.พนิตพร เทพอัคนรงค์

อาลัย...อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์

กุชายชาญชาติเชื้อ

ชาตรี

กุเกิดมากที่

หนังเฮ้ย

กุคาดก่อนสั้นซี

วาอาดัม

กุจักไวลายเว้ย

โลกให้แลเห็น

*ปณิธาน ๑มิ.ค.๒๕๔๓

กุเป็น “ป๋วย” ม้วยแต่

สังขาร

กุ่มันหมายลูกหลาน

สุเฮ้ย

กุฝากต่ออุดมการณ์

“สันติ ประชาธรรม”

กุหวันเกรงเขาเฮ้ย

ล้มล้างรัฐประหาร

งาน “พัฒนา” หนึ่งนั้น

บัณฑิต อาสา

สมัครเพื่อเราลูกศิษย์

ชาบซิ่ง

อาจารย์ท่านอุทิศ

ทุกสิ่ง

ท่านล่วงลับเราอึ้ง

ปริ่มน้ำตาไหล

หัวใจศิษย์นั้นเศร้า

แสนอาลัย

ยากยิ่งหาสิ่งใด

แทนได้

ธรรมศาสตร์นั่งเฝ้าบใจ

หุดหู่

เสียงคร่ำครวญไทยให้

รำสะอื้นขวัญหาย

เผด็จการหมายใส่ร้าย

ป้ายสี

มันขมเหงจิงหนี

ชอกช้ำ

มันกดขี่พวกอปปรีย์

อธรรมเดือน

มันย่ำยัดบขัว

จ้อด้วยปืนผา

อาจารย์สุขสิ้นแล้ว

สุสวรรค์

ดวงจิตวิญญาณอัน

เพริศแพร้ว

ลาโลกชั่วคราวก็กลับ

ปรโลก

สงบนิ่งสงบสยดแก้ว

แวนฟ้าที่พิภพสถาน..เทอดู

ขอคารวะ

กฤษณพล ศรีบูรพา

บ.อ.วันที่ ๒๑

คนไม่ดื่มก็คิดว่าคนดี แกล้งทำความดีเพื่อเอาหน้า แกล้งคิดดี เพื่อให้คนอื่นชื่นชม ในขณะที่คนคิดดีและทำความดี เพราะเขาเชื่อมั่นในสิ่งดี “คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” “ความดีจะชนะทุกสิ่ง” แล้วเขาก็มุ่งมั่น, มั่นคงต่อความดีนั้น แม้จนลมหายใจสุดท้าย

การแกล้งแบบนี้ ถ้าจะคิดให้ถ่วงถี่แล้วก็นับว่ามีคุณประโยชน์ต่อคนแกล้งทำไม่ใช่น้อย แล้วยังมีประโยชน์ไปถึงคนรอบข้าง สังคมและประเทศชาติที่เขาเกี่ยวข้องกับดำรงอยู่อีกด้วย

ดีกว่าคนไม่ดีที่แสดงออกว่าตัวเองเป็นคนไม่ดี แล้วก็โฆษณาและทำสิ่งไม่ดีอย่างเปิดเผย เป็นตัวอย่าง และเป็นปัญหาแก่สังคมและคนรอบข้างซึ่งไม่น่าเอาอย่าง การจริงใจแบบนี้ ผู้แกล้งทำ สิ่งดีแกล้งเป็นคนดี ไม่ดีกว่าดอกหรือ

ลองมาแกล้งเป็นคนดี

ลองมาแกล้งทำความดี

กันสักชาติเป็นไร

ถ้าคุณคิดว่ามันง่าย

จีวัน

๒๖ ต.ค. ๔๒

เรียนท่านผู้อ่าน “ปริทัศน์” ทุกท่าน

หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ได้เสนอบทความเรื่อง “จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖” ในบทความดังกล่าวท่านยืนยันและเห็นด้วยกับการสร้างอนุสรณสถานเพื่อเทิดทูนวีรกรรมของวีรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เวลาได้ล่วงเลยมา ๒๖ ปีแล้ว การก่อสร้างอนุสรณสถาน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เพิ่งเริ่มอย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง หลังผ่านอุปสรรคมากมาย เช่น เดียวกันกับการก่อสร้าง ประติมากรรมเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งผ่านพิธีวางศิลาฤกษ์และมีกำหนดสร้างให้เสร็จภายในระยะเวลาหนึ่งปี การได้ลงมือก่อสร้างอนุสรณสถานทั้งสองเหตุการณ์นับเป็นปรากฏการณ์สำคัญอีกครั้งหนึ่งของประวัติศาสตร์การเมืองไทย เป็นการยอมรับสถานภาพที่แน่นอนของสังคมต่อเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ อย่างน้อยกาลเวลาได้พิสูจน์สัจจะแห่งตัวตนและจิตวิญญาณของทั้งสองเหตุการณ์ กรณีปัญหาเครื่องเสียงในการจัดเสวนานานีสถาบันได้ใช้เครื่องเสียงใหม่แล้ว ส่วนวิทยากรที่ประกาศไปแล้วไม่มานั้นมีปัญหาในบางครั้ง ซึ่งเป็นปัญหาวิสัยของคนไทยท่านนั้นๆ อย่างไรก็ตาม สถาบันจะระมัดระวังให้มากขึ้นในโอกาสต่อไป

ขอขอบคุณที่แสดงความเห็นเข้ามา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์จากท่านอีก

“ปริทัศน์” ฉบับนี้ เป็นฉบับสุดท้ายของปี ๒๕๔๒ ฉบับหน้าซึ่งเป็นฉบับขึ้นปีที่สอง “ปริทัศน์” กองบรรณาธิการกำลังพิจารณาปรับเปลี่ยนโฉมใหม่ให้มีคุณภาพครอบคลุมสาระประโยชน์ในศาสตร์ด้านต่างๆ ยิ่งขึ้น

ด้วยจิตคารวะ

นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

เฉลยคำถามประจำฉบับที่แล้ว (3/2542)

คำถาม ข้อความใดถูกต้อง

ก. พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยต่อสู้ร่วมกับขบวนการเสรีไทย ทำการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นในประเทศไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒

ข. อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ไม่มีโอกาสได้พบกับนายปรีดี พนมยงค์ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ได้มาพบกันเมื่อสองท่านลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศแล้ว

คำตอบ - ไม่มีข้อใดถูกต้อง คือ

ก. พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยไม่ได้เข้าร่วมต่อสู้กับขบวนการเสรีไทย ทำการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นในประเทศไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ อย่างไรก็ตามพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้อ้างว่าพรรคนี้เข้าร่วมต่อสู้และให้ข้อมูลแก่พรรคคอมมิวนิสต์จีนจนบันทึกไว้ในบันทึกของพรรคคอมมิวนิสต์จีน อันผิดจากความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ หากจะมีการต่อสู้ของกรรมกรต่อทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยอยู่บ้างก็ไม่มีหลักฐานว่าเป็นการต่อสู้ภายใต้กำกับของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยให้มาร่วมกับขบวนการเสรีไทย ข้อเท็จจริงของการไม่มีส่วนร่วมของพรรค

คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในการต่อสู้กับญี่ปุ่นร่วมกับขบวนการเสรีไทยดังกล่าวโปรดศึกษาได้จากคำชี้แจงของศาสตราจารย์วิจิตร ลุคิตานนท์ ผู้เป็นเลขาธิการกองบัญชาการเสรีไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ปรากฏในหนังสือจตุรัส ฉบับวันอังคารที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๘ ตีพิมพ์ซ้ำในหนังสือ “เอกราชได้มา...ด้วยการต่อสู้” จัดพิมพ์โดยอดีตเสรีไทย ทายาท และผู้ศรัทธา (๒๕๒๘) หน้า ๙๘-๑๐๕

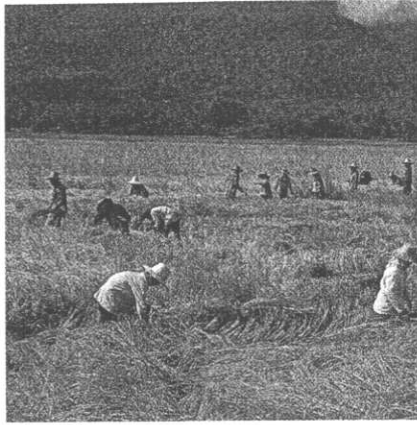
ข. อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้มีโอกาสได้พบกับนายปรีดี พนมยงค์ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ อย่างน้อยหนึ่งครั้งที่บ้านของศาสตราจารย์วิจิตร ลุคิตานนท์ เพื่อนำสารของฝ่ายสัมพันธมิตรจากประเทศอังกฤษมามอบให้นายปรีดี พนมยงค์ โปรดศึกษาเรื่องนี้ได้จาก หนังสือ นามานุกรมเสรีไทย เขียนโดย วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร (๒๕๓๘), หน้า ๒๐ - ๒๑

ปรากฏว่ามีผู้ส่งคำตอบมา ๕ ท่าน ตอบถูก ๓ ท่าน คือ คุณเสวีรุทการ ศิริพิบูลย์อุษา คุณสวัสดิ์ ตราชู และคุณณัฐวิตร ลุนหงส์ ทางสถาบันได้ส่งรางวัลการตอบถูกเป็นหนังสือเศรษฐศาสตร์การเมือง (เพื่อชุมชน) ๑๐ มอบให้แก่ทั้งสามท่านแล้ว

ขบวนการชาวนาไทย หลังการอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ : พลังประชาธิปไตย บทเรียน และก้าวต่อไป

อาจารย์ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์
ปาฐกถาวันที่ ๒๗ มิถุนายน
๒๕๖๔ ห้อง แอล ที ๑
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ในงาน “อภิวัฒน์
๒๔๗๕...สู่ศตวรรษที่ ๗๖”

เรื่องชาวนายังเป็น เรื่องที่ น่าสนใจเสมอมา เพราะปัญหาชาวนายัง คงไม่ได้รับการแก้ไขเหมือนเดิม ใน ประวัติศาสตร์ทั่วโลกจะ เห็นว่า ทุกหนทุกแห่งมีการเคลื่อนไหวของชาวนา ชาวไร่มาตลอด ในส่วนของสังคมไทย ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงตอนต้น รัตนโกสินทร์ก็มีการลุกขึ้นสู้ของชาวนาไทย ๔-๕ ครั้ง แต่รายละเอียดยังไม่ได้รับการ ศึกษาวิจัยมากนัก มีกบฏบุญทิพย์ กบฏธรรมเสถียร กบฏบุญกว้าง กบฏสา เกียดโจ้ง และกบฏผีบุญภาคอีสาน การ เคลื่อนไหวเหล่านี้เกิดจากการถูกกดขี่และ บีบบังคับจากชนชั้นปกครอง และส่วนใหญ่ก็ ถูกปราบปรามไป แต่มันก็มีส่วนทำให้รัฐ ไทยหันมาสนใจปัญหาชาวนาชาวไร่มากขึ้น แต่ก็ไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตชาวนา

คณะราษฎรต้องการจัดวางโครงสร้างโดย อาศัยหลักวิชาไม่ไร้ทำแบบศักดินาซึ่งเป็น ลักษณะไร้แบบแผนที่ชัดเจน

ในหลัก ๖ ประการ ข้อที่ ๓ เป็น นโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งบอกว่าจะต้องบำรุง ความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ ปล่อยให้ทอดอยาก ขอให้ช่วยคณะราษฎร ให้ทำงานสำเร็จแล้วทุกคนจะมีความสุขไม่ อดตาย มีเสรีภาพ พ้นจากการเป็นไพร่ข้า ไม่เป็นทาสของศักดินาอีกต่อไป หหมด สมัยการทำนาบนหลังคน สิ่ง que ทุกคนปรารถนาคือความสุขความเจริญเพื่อบรรลุ สิ่งนี้ อ.ปรีดีเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งถ้าทำสำเร็จคิดว่าปัญหาชาวนาชาวไร่ ทั้งหมดจะได้รับการแก้ไขพร้อมกันในช่วง พริบตาเดียว

อ.ปรีดีได้วิเคราะห์ชนบทไทย และได้สรุปออกมาค่อนข้างชัดเจน “เมื่อ เห็นสภาพชาวนาในชนบท ก็จะเกิดความ สมเพชเวทนาขึ้นมาทันใด ท่านคงจะ เห็นว่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม สถานที่อยู่และอื่น ๆ อันเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของ บุคคลเหล่านี้แร้นแค้นปานใด แม้วันนี้ อาจมีแต่ฟุ้งนี้หรือวันต่อไปจะยังคงมีหรือ ขาดแคลนไม่มีใครทราบได้” อนาคตของ ชาวนาไทยไม่แน่นอน ความไม่เที่ยงแท้

ในการดำรงชีวิตของชาวนาชาวไร่ยังคง อยู่ตลอด

ในเค้าโครงเศรษฐกิจ อ.ปรีดีเสนอ ว่า การที่จะส่งเสริมให้ราษฎรมีความสุข สมบูรณ์นั้นมิได้อยู่ทางเดียว คือ รัฐบาลต้อง เป็นผู้จัดการเศรษฐกิจเสียเอง ความคิด เช่นนี้เราอาจเรียกได้ว่าเป็นความคิดแบบ “รัฐนิยม” เพื่อประโยชน์ของมวลชน รัฐ คือผู้กำหนดทุกอย่าง ในแนวคิดหรือ อุดมการณ์ของ อ.ปรีดี คิดว่ารัฐนิยมของ ท่านดำรงอยู่เพื่อประโยชน์สุขของมวล มหชน เค้าโครงเศรษฐกิจมีจุดอ่อนอยู่ หลายอย่าง แต่ก็มีแนวคิดหลายอย่าง เหมือนกันที่เสนอการแก้ไขปัญหาชาวนา ชาวไร่อย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่ระบบการ ผลิต การจำหน่ายการบริโภค การอยู่ร่วม กันในรูปแบบคอมมูน ซึ่งถ้าทำได้สำเร็จ ปัญหาของชาวนาชาวไร่ก็จะแก้ไขได้ ทั้งหมด

ในยุคสมัยใหม่ ๒๔๗๕ ถึงก่อน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ จะเห็นว่าชาวนาชาวไร่ เคลื่อนไหวประท้วงเป็นครั้งคราวเท่านั้น ส่วนใหญ่จะมีการร้องเรียนเรื่องปัญหาหนี้สิน ปัญหาที่ดิน ปัญหาค่าเช่านา ปัญหาการ สูญเสียที่ดิน และการจัดสรรที่ดิน มีข้อ สังเกตอยู่ ๔-๕ ข้อสำหรับช่วง ๒๔๗๕ ถึง ก่อนเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ดังนี้

๑. การต่อสู้ของชาวนาในช่วงนี้มี มาตลอดแต่ไม่มากนัก
๒. มีเป้าหมายการต่อสู้ค่อนข้าง ชัดเจน ในการร้องทุกข์เรื่องที่ดินและ ปัญหาตามมาเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน
๓. ชาวนายังคงเพื่อฝันว่ารัฐบาล จะแก้ไขปัญหาได้
๔. ช่วงสมัยอยุธยาเป็นช่วงที่ ชาวนาลุกขึ้นสู้ด้วยอาวุธ แต่สมัยใหม่ เป็นการต่อสู้อย่างสันติวิธีภายใต้กรอบ กฎหมายที่ดำรงอยู่

ในช่วงรัตนโกสินทร์หลังจาก “กบฏผีบุญ” แล้วก็ไม่มีปรากฏชัดว่ามีการ ลุกขึ้นสู้ของชาวนา ช่วงนี้ก็น่าจะมีการ วิจัยเหมือนกันว่าเป็นเพราะอะไร

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ลูกชาวนาที่ชื่อปรีดี พนมยงค์ รวมกลุ่มคณะราษฎรทำการยึด อำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง สิ่งที่น่า สนใจก็คือ การเคลื่อนไหวของชาวนาทั่วโลก กบฏชาวนาไม่เคยล้มล้างรัฐบาลได้เลย ผู้ที่ล้มล้างอำนาจรัฐก็คือคณะนายทหารรุ่น ใหม่ทั้งนั้น มีที่เดียวเท่านั้นที่เห็นว่าการ เคลื่อนไหวของชาวนาประสบความสำเร็จ คือการเคลื่อนไหวภายใต้การนำของ ประชาน เหมมา เจือ ดุง และ พรรค คอมมิวนิสต์จีน

เมื่อเข้ามิดของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ มีการอ่านคำประกาศของคณะ ราษฎร ซึ่งมีใจความว่าจะล้มล้างระบบการ ทำนาบนหลังคนและจะสถาปนาระบอบ ประชาธิปไตยขึ้นมา การปกครองของ

๕. ลักษณะการต่อสู้เป็นไปอย่างกระจัดกระจายรวมกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยเดินทางมาร้องเรียนที่กรุงเทพฯ

ถ้าจะเปรียบเทียบกับประวัติศาสตร์จีน จะเห็นว่าการเคลื่อนไหวของชาวนามีลักษณะรุนแรงมาก จนกระทั่งเป็นรูปแบบของสงครามชาวนา เห็นได้ชัดเจนจากคำพูดของประธานเหมาเจ๋อตงว่า การปฏิวัติไม่ใช่การเล่นขายขนมครก แต่เป็นการที่ชนชั้นหนึ่งลุกขึ้นมาต่อสู้และโค่นล้มอีกชนชั้นหนึ่ง ซึ่งการเคลื่อนไหวของชาวนาก็เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิวัติสังคมนิยมในประเทศจีน

พอถึงยุค ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในทางการเมืองบรรยากาศประชาธิปไตยในช่วงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเคลื่อนไหวของชาวนาไทย ดังนี้

๑. ชาวนาเริ่มมีบทบาทในการแสดงออกถึงปัญหาของตนเองมากขึ้น กว้างขวางขึ้นและกินขอบเขตทั่วประเทศ ซึ่งนับแต่มีประวัติศาสตร์ชาติไทยไม่เคยมีการเคลื่อนไหวของชาวนากว้างขวางขนาดนี้

๒. ในช่วงการเคลื่อนไหวชาวนามีความตื่นตัวทางความคิด ยกกระดับจิตสำนึกในการต่อสู้อยู่ตลอดเวลา

๓. มีการจัดองค์กรของตนเองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ สหพันธ์ชาวนาชาวนไร่แห่งประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทย ซึ่งเกิดจากการที่ชาวนาชาวนไร่มารวมตัวกันในท้องสนามหลวงหลายพันคน ในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ หลังจากต่อสู้กับรัฐบาลมาหลายเดือน

๔. จะเห็นว่าข้อเรียกร้องของชาวนาชาวนไร่ไม่ได้มีเพียงด้านเศรษฐกิจด้านเดียว ชาวนาได้สรุปบทเรียนจากการเคลื่อนไหวของตนเองว่าการต่อสู้ชาวนาจะต้องเป็นการต่อสู้ทางการเมืองด้วยนับเป็นเรื่องใหม่ที่สำคัญ

การก่อตั้งสหพันธ์ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมาก ข้อเรียกร้องจากที่ได้มีการเสวนา สามารถสรุปได้ ๔ ข้อ

๑. เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของ

ชาวนาชาวนไร่ เป็นวัตถุประสงค์สูงสุด

๒. เพื่อแก้ไขปัญหาค่าเช่าที่ดินของชาวนาชาวนไร่ ทั้งหมดเป็นเรื่องเกี่ยวกับที่ดิน หนี้สิน ราคา ผลผลิตในช่วงนั้น

๓. ให้ชาวนาชาวนไร่ได้เข้าใจ พ.ร.บ. ค่าเช่านา ปี ๒๕๑๖ ที่รัฐบาลประกาศใช้ นี่คือนโยบายที่มุ่งลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั่วภาคเหนือและภาคอีสาน

๔. ต้องให้มีการปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจัง “ที่ดินจะต้องเป็นของชาวบ้านได้”

การเคลื่อนไหวของสหพันธ์ทั้ง ๔ ข้อ ได้สร้างแรงกดดันอย่างมากให้อำนาจท้องถิ่น มีการเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มเจ้าที่ดินใหญ่ กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง การค้า กับกลุ่มชาวนาชาวนไร่สหพันธ์ บ่อยครั้งที่มันจบลงด้วยความรุนแรง ชาวนาถูกจับ ถูกนำขึ้นศาล และถูกลอบสังหาร

ข้อเรียกร้องของสหพันธ์ฯ นับเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม และอยู่ในขอบเขตของกฎหมายมาตลอด แต่คำตอบที่ได้รับคือขบวนการล่าสังหารชาวนา ซึ่งเกิดขึ้นในช่วง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึง ๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ เป็นส่วนใหญ่ ผู้นำสหพันธ์ฯ ๔๐ คนได้ถูกกวาดล้าง ถูกล่าสังหารไป และในช่วงหลัง ๖ ต.ค. ๒๕๑๘ ก็ไม่มีใครรู้ว่าอีกกี่คนที่ถูกล่าสังหารไปเพราะช่วงนั้นอยู่ในยุคมืด จนถึงปี ๒๕๒๒ ปีที่รัฐบาลประกาศให้ปีเป็น “ปีแห่งชาวนาชาวนไร่ไทย” แท้จริงต้องเรียกว่าปีแห่งอวสานของการเคลื่อนไหวชาวนาไทย เพราะปีนั้นพ่อหลวงจรัส ม่วงยาม ถูกลอบสังหารเป็นครั้งสุดท้าย

ตั้งแต่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึง ๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ การเคลื่อนไหวของชาวนาไทยเป็นไปอย่างถึกถัก มีผู้เข้าร่วมนับแสนทั่วประเทศ แต่หลังจากนั้น ๔ ปี ในปี ๒๕๒๑ พ่อจรัส ม่วงยาม ก็สามารถสรุปบทเรียนได้อย่างรวดเร็วในหนังสือ “ทางเดินของชาวนาไทย” ซึ่งมีข้อสรุปอยู่ ๓ ข้อ คือ

๑. ชนชั้นปกครองนอกจากจะปฏิเสธข้อเรียกร้องที่ชอบธรรมแล้วยัง

ถูกคามเข่นฆ่าชาวนาอย่างโหดเหี้ยม

๒. การเคลื่อนไหวของชาวนาในช่วงนั้น ทำให้ได้เห็นธาตุแท้ของเจ้าของที่ดินและนายทุน ซึ่งไม่มีวันที่จะยอมเข่ามาร่วมแก้ไขปัญหของชาวนา ข้อสรุปของเราก็คือปัญหาชาวนาจะต้องได้รับการแก้ไขโดยชาวนาเอง

๓. การจะแก้ไขปัญหชาวนาได้นั้น ชาวนาจะต้องร่วมกันต่อสู้กับประชาชนทุกองค์กรในการสร้างสังคมใหม่ที่มีสิทธิเสรีภาพ, ประชาธิปไตยและความยุติธรรม การเคลื่อนไหวของชาวนาต้องเป็นส่วนหนึ่งในการต่อสู้ของทั้งหมดนี้

พ่อหลวงอินตา ศรีบุญเรือง เขียนในบทนำ “ชาวนาไทย” ว่าทางออกของชาวนาท่ามกลางการปราบปราม คือ ต้องติดอาวุธทางความคิดให้ถูกต้องเพื่อให้ชาวนาชาวนไร่ ได้เข้าใจกฎเกณฑ์การต่อสู้ พ่อหลวงอินตาได้พยากรณ์ไว้ว่า ถ้ารัฐบาลยังไม่เหลียวแลชีวิตชะตากรรมของชาวนาชาวนไร่ วันหนึ่งพวกเขาต้องลุกขึ้นมาตอบโต้อย่างแน่นอน และการต่อสู้ของชาวนาก็มีอาจหลีกเลี่ยงความรุนแรงได้เลย

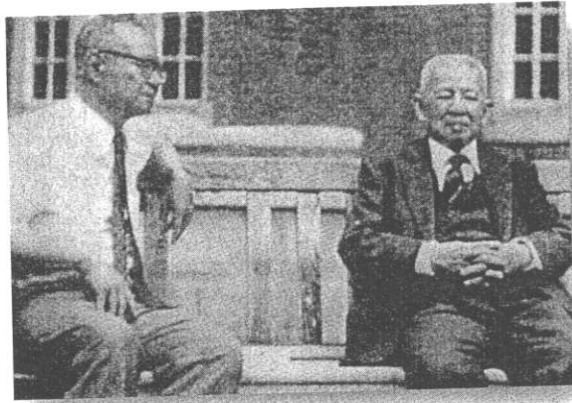
จากวันนั้นถึงวันนี้ขบวนการชาวนาไทยได้เงียบหายไป แต่ปัญหาของชาวนายังคงอยู่เหมือนเดิม และรัฐบาลก็ยังใช้คำพูดเหมือนเดิม อยากให้ดูเปรียบเทียบจากคำมั่นสัญญาที่รัฐบาลให้ในปี ๒๕๑๖ กับปีที่แล้วที่ให้ กับสมาชิกคนจนจะเห็นว่าเหมือนกันเปี้ยว

คำถามวันนี้ คือ ชาวนายังคงทุกข์ยากและปัญหาภัยคงรุนแรงเหมือนเดิม แต่ขบวนการชาวนาไทยหายไปไหน? ในวาระครบรอบ ๒๕ ปีนี้ สหพันธ์ จะสามารถฟื้นคืนชีพได้หรือไม่?

ขอจบลงด้วยประโยคสั้นๆ “วาทกรรมดีกว่าทฤษฎีกรรม” คำถามคือ จะพูดกับชาวนาอย่างไรดี นี่คือนวาทกรรม ส่วนทฤษฎีกรรมก็คือจะไล่ฆ่าชาวนาอย่างไรดี นี่ก็คือศีลศอร์สร่วมสมัยของชาวนาไทย “วาทกรรม ดีกว่าทฤษฎีกรรม” •

นายปรีดี พนมยงค์ และ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ **สอง** ผู้ยิ่งใหญ่ในการ อภิวัฒน์สังคมไทย

สถาบันปรีดี พนมยงค์ได้จัดเสวนาหัวข้อดังกล่าวข้างต้น เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๒ มีวิทยากรเสวนา ๒ ท่าน คืออาจารย์วิทยากร เชียงกูล และคุณสันติสุข โสภณสิริ โดย คุณบรรพต แก้วสว่าง ดำเนินการเสวนา มีประเด็นสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

อ.วิทยากร เชียงกูล

ทรศนะต่ออาจารย์ปรีดี

อาจารย์มีคุณูปการต่อสังคมไทยที่สำคัญ ๓ ประการคือ

๑. การแก้กฎหมายและสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับนานาประเทศ

๒. การตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษา

๓. การก่อตั้งขบวนการเสรีไทย

ทั้งนี้ อ.วิทยากรแสดงทรศนะว่า สมัยที่นายปรีดีมีอำนาจ เขาไม่มีประสบการณ์ แต่ยามที่เขามีประสบการณ์ เขากลับไม่มีอำนาจ นอกจากนี้ อ.วิทยากรยังวิพากษ์เค้าโครงเศรษฐกิจของอ.ปรีดีว่าไม่สามารถใช้ได้ในปัจจุบัน แต่อย่างน้อยก็เป็นความพยายามในการสร้างความเท่าเทียมทางด้านเศรษฐกิจ

ทรศนะต่ออาจารย์ป๋วย

เห็นว่าในช่วงแรก อ.ป๋วยไม่ได้เป็นนักอภิวัฒน์อย่างชัดเจน แต่ก็ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป อ.ป๋วยพยายามปกป้องผลประโยชน์ของชาติไม่ให้นานาการต่างชาติเข้ามาครอบงำผลประโยชน์ได้ และกล่าวว่าถึงเมื่อป๋วยจะเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงนั้นก็ยังคงปฏิบัติรัฐประหารอยู่ดี

ทรศนะโดยรวม

อยากให้มีการเอาบทเรียนทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาประยุกต์และช่วยกันเผยแพร่ให้แพร่หลาย

คุณสันติสุข โสภณสิริ

ทรศนะต่ออาจารย์ปรีดี

อิทธิพลทางความคิดที่หล่อหลอมอ.ปรีดีนั้น มาจากการหล่อหลอมในวัยเด็กที่ท่านเติบโตมากับความเหลื่อมล้ำและการถูกเอาเปรียบของชาวนา ทำให้อ.ปรีดี มีความมุ่งมั่นที่จะอภิวัฒน์อยู่ลึกๆ เมื่อมีโอกาส อ.ปรีดีจึงทำการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยในเชิงโครงสร้าง และมุ่งสร้างความเสมอภาคโดยยึดหลักที่ว่า “อำนาจเป็นของประชาชน” โดยพระมหากษัตริย์ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใดๆ นอกจากนี้ยังมุ่งสร้างความเท่าเทียม โดยกล่าวว่า “คนเกิดมามีน้อยกฎหมายต้องช่วยให้เขามีมาก” ทั้งนี้ยังยึดมั่นในหลักเสรีภาพ โดยเฉพาะเสรีภาพในการนับถือศาสนาและลัทธิใดๆ ได้อีกด้วย

ทรศนะต่ออาจารย์ป๋วย

อาจารย์ป๋วยได้รับอิทธิพลทางความคิดจากเพื่อนที่ชื่อพร้อม วัชรคุปต์ แต่ อ.ป๋วย ไม่ได้มีพฤติกรรมเป็นนัก

อภิวัฒน์ที่ชัดเจนมาก อ.ป๋วยมีส่วนในการพัฒนาประเทศในช่วงที่ดำรงตำแหน่งแบงก์ชาติ โดยอาจารย์ไม่ยอมให้อำนาจการเมืองเข้ามาแทรกแซงอาจารย์เป็นตัวอย่างของความเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยและไม่ยอมให้วัฒนธรรมการเช่นไหว้เข้าครอบงำ แต่ อ.ป๋วยต้องเริ่มตกเป็นที่เพ่งเล็งนับตั้งแต่แสดงท่าทีว่าเคารพอ.ปรีดี ประกอบกับไม่ยอมอ่อนน้อมตามลม จนสุดท้ายต้องลี้ภัยออกนอกประเทศไปที่สุดในที่สุด

อ.ป๋วย เห็นด้วยกับ อ.ปรีดี เรื่องเสรีภาพ ถึงขนาดเสนอให้มีการอนุญาตให้สามารถตั้งพรรคที่มีอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ได้ นอกจากนี้ อ.ป๋วยยังพยายามสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้น โดยใช้เครื่องมือทางการคลังหรือการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า (คนมีเก็บมาก คนยากเก็บน้อย) อีกด้วย

ทรศนะโดยรวม

ทั้งอาจารย์ปรีดีและอาจารย์ป๋วย เป็นสองสามัญชนผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งสมควรให้มีการสืบทอดเจตนารมณ์ของทั้งสองท่าน และต่อยอดทางความคิดของท่านสืบไป •

สรุปการเสวนาโดย บรรพต แก้วสว่าง

๒๓ ปี ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

๒๖ ปี ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

มธ.รวมพลังยิ่งใหญ่ รำลึกวีรชน ๖ ตุลาฯ

ธรรมศาสตร์จับมือคณะเครือข่ายเดือนตุลาฯ จัดงานรำลึกสองเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ เรียกร้องประชาธิปไตยของไทย วางศิลาฤกษ์อนุสรณสถานวีรชน ๖ ตุลาฯ ทำเป็นรูปเขื่อนกันน้ำสื่อความหมาย พลังประชาชนเปรียบดังสายน้ำไหล แม้อูถูกเขื่อนกันยังฟันฝ่ามาได้ ขณะที่ ๑๔ ต.ค.นี้เริ่มลงเสาเอกอนุสรณสถาน ๑๔ ตุลาฯ ที่สี่แยกคอกวัว

ในท่อนุสรณสถานพลีชีพเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย และต่อต้านอำนาจเผด็จการอีกเหตุการณ์คือ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ และ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ ก็สืบหน้าขึ้นมาอีกชั้น หลังเหตุการณ์วันวิปโยคของชาวไทยผ่านมานานเกือบสี่ทศวรรษ โดยคณะจัดงานและผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นองเลือดทั้งสองครั้งถือฤกษ์ ๖ ตุลาคม นี้ วางศิลาฤกษ์อนุสรณสถานวีรชน ๖ ตุลาคม ตามด้วยลงเสาเอกอนุสรณสถาน ๑๔ ตุลาคม

ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวรายงานเมื่อวันที่ ๕ ต.ค.ที่ผ่านมาได้รับการเปิดเผยจากนายชัยวัฒน์ สุรวิชัย ผู้อำนวยการศูนย์ภูมิปัญญาบูรณาการมูลนิธิร่วมด้วยช่วยกัน ในฐานะรองประธานคณะกรรมการจัดงาน “สืบสานปณิธานเดือนตุลาฯ” ว่า ในวันที่ ๖ ต.ค. นี้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับโครงการกำแพงประวัติศาสตร์ และเครือข่ายเดือนตุลาฯ จัดงานสืบสานปณิธานเดือนตุลาฯ เพื่อรำลึกถึงผู้พลีชีพในเหตุการณ์วันที่ ๖

๒๘ **ปริทัศน์**

รำลึก “๖ ตุลา” ญาติวีรชน อดีตผู้อำนวยการศึกษา ตัวแทนองค์กรประชาธิปไตย และคณาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมบำเพ็ญกุศลรำลึก ๒๓ ปี และรตนางวางศิลาฤกษ์การสร้างอนุสรณสถาน เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเช้าวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๖

ตุลาคม ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่สำคัญควรแก่การจดจำ โดยในปีนี้มีพิธีวางศิลาฤกษ์สร้างอนุสรณสถานวีรชน ๖ ตุลาฯ ขึ้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลังจากนั้น วันที่ ๘ ต.ค. และ ๑๐ ต.ค. จะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสืบสานปณิธานเดือนตุลาฯ กันอย่างต่อเนื่อง และในวันที่ ๑๔ ต.ค.จะมีพิธีลงเสาเอกสร้างอนุสรณสถาน ๑๔ ตุลาคม ที่สี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนิน โดยพิธีจะเริ่มเวลา ๐๗.๓๐ น. มีนายแพทย์เสริมพริ้งพวงแก้ว เป็นประธานเปิดงาน

นายชัยวัฒน์กล่าวถึงการจัดสร้างอนุสรณสถานวีรชนที่พลีชีพในเหตุการณ์ ๖ ตุลาฯ ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่า อนุสรณสถาน ๖ ตุลา ๒๕๑๘ เป็นประติมากรรมกลางแจ้งอยู่ในโครงการกำแพงประวัติศาสตร์ “ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อ

ประชาธิปไตย” สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้อนุมัติให้จัดสร้างขึ้นที่บริเวณสวนประติมากรรมหน้าหอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยประติมากรรมนี้จะเป็น ๑ ใน ๑๑ เหตุการณ์สำคัญของโครงการกำแพงประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

ส่วนรูปแบบการจัดสร้างอนุสรณ ๖ ตุลาฯ นั้น นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย ประธานอนุกรรมการฝ่ายออกแบบเผยว่า ลักษณะอนุสรณ ๖ ตุลาฯ นี้ จะออกมคล้ายกับเขื่อนกันน้ำ ขนาดยาว ๖ เมตร อันมีความหมายถึงเหตุการณ์ ๖ ตุลาฯ กว้าง ๑.๒๐ เมตร สูง ๘๐ เซนติเมตร ทำด้วยหินแกรนิตสีแสด ด้านหน้าของเขื่อนมีเลขไทยที่ทำด้วยหินแกรนิตเช่นเดียวกัน มีข้อความว่า ๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ โดยเลขท้าย ๑๘ นี้ จะ

มีรูปปั้นนูนสูงของอาจารย์ป่วย อังการณณ์ อยู่ด้านบน ขณะที่ตัวอักษรนั้น จะมีตัว ประติมากรรมที่ทำจากทองเหลืองรมดำ ฝังอยู่ เป็นรูปเหตุการณ์เรียกร้อง ประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นจริงในอดีตและ ด้านหลังของเขื่อนจะมีรายชื่อของ วีรชนที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ครั้งนั้น รูป แบบที่ออกมาต้องการสื่อให้เห็นถึงพลัง ประชาชนที่เปรียบดั่งสายน้ำไหล เป็น สายธารแห่งการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย แม้ถูกสันเขื่อนกั้นก็ยังฟันฝ่าออกมาได้ และขณะนี้ต้นแบบเสร็จแล้ว หลังจาก วางศิลาฤกษ์จะเริ่มสร้างทันที เพราะมี กำหนดเสร็จในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ งบประมาณการสร้าง ๒ ล้านบาท ซึ่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นผู้จัดหา และรับบริจาคจากประชาชนทั่วไป ซึ่ง สามารถร่วมบริจาคได้ที่มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์

เมื่อเวลา ๐๖.๓๐ น. วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ ที่สวนประติมากรรม หน้าหอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ มีการจัดงาน รำลึกเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ ครอบ รอบ ๒๗ ปี และพิธีวางศิลาฤกษ์อนุ สรรณสถาน ๖ ตุลา ท่ามกลางผู้ไปร่วม ประมาณ ๒๐๐ คน โดย รศ.ดร.นริศ นิชสูตร อธิการบดีมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ เป็นประธาน ร่วมด้วย คณะข้าราชการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตัวแทนผู้ต้องหาเหตุการณ์ ๖ ตุลา ตัวแทนอดีตนักศึกษาเหตุการณ์ ๖ ตุลา และบรรดาญาติวีรชนเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา และ เหตุการณ์เดือนพฤษภาคมปีพ อภิ นายสุธรรม แสงประทุม นายพิภพรา ชาติธนากร นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย นายจรัส ดิษฐาภิชัย นายสมยศ เชื้อไทย พล.ต.จำลอง ศรีเมือง นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายโอริสสา โอยราวัฒน์ เป็นต้น ซึ่งในช่วงเช้าเป็นพิธีทางศาสนา ทำบุญตักบาตร และปาฐกถาธรรม โดย

พระมหาเจิม สุวโจ ผู้อำนวยการ สำนักงานสถาบันวิจัยพุทธศาสนา มหา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพระมหา เจิมกล่าวว่า ขอให้ผู้ที่อยู่ในยุคสมัยนี้ จดจำความดีของเหล่าวีรชนที่ได้ทำการ ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยใน ปัจจุบัน และขอให้คนยึดถือปฏิบัติว่า การทำความดีไม่จำเป็นต้องหวัง ชื่อเสียงเช่นผู้ที่สูญเสียชีวิตในเหตุการณ์ ๖ ตุลา ๑๕

ต่อมาเวลา ๐๘.๒๐ น. อธิการบดี มธ. กล่าวรายงานถึงโครงการกำแพง ประวัติศาสตร์และการสร้างอนุสรณสถาน ๖ ตุลา เสร็จแล้วคุณหญิงนงเยาว์ ชัยเสรี นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำ พิธีวางศิลาฤกษ์อนุสรณสถาน ๖ ตุลา ต่อจากนั้นตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ร่วม ไว้อาลัย และเชิญผู้ต้องหาในเหตุการณ์ ๖ ตุลาคมร่วมพิธีและปรากฏตัวพร้อมกัน และเวลา ๐๙.๐๐ น. มีพิธีทางศาสนา พุทธ คริสต์ และอิสลาม บรรดาญาติ วีรชนทำพิธีร่วมกัน โดยทั้งหมดเดินไป ยังบริเวณอนุสรณสถาน ๖ ตุลา ไหว้โอดินบรรเลงเพลง ๖ ตุลา โดยวง ดนตรีสายธาร ทั้งหมดร่วมกันทำพิธี ร่วมเชื่อมสายธารประวัติศาสตร์ริน น้ำดอกไม้บนศิลาฤกษ์และอนุสรณสถาน น.ส.วนิดา พันธุ์แก้ว รอง อธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่าประชาชนทั่วไปหรือศิษย์เก่ามธ. สามารถบริจาคเงินสมทบทุนสร้าง ประติมากรรมโครงการกำแพง ประวัติศาสตร์ได้ที่ธนาคารกรุงไทย สาขาท่าเตียน เลขที่บัญชี ๐๒๖-๑- ๓๘๔๖๕-๑ หรือ โทร.สอบถามที่ โครงการประวัติศาสตร์ ๒๒๑-๖๗๑-๘๐ ต่อ ๓๐๑๒

เวลา ๑๗.๓๐ น.ที่หอประชุม เล็กมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการ อภิปราย “ปัญหา ทิศทางและทางออก สังคมไทย ในมุมมองของคนเดือนตุลา”

โดยมีนายเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ ผู้ อำนวยการโครงการวิเทศน์ กล่าวว่ าคอนนี้ประเทศไทยเกิดวิกฤตทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม สังคมตะวันตกก็แพร่เข้ามามากมาย และมีการบริโภคนิยมอย่างฟุ่มเฟือย เป็นปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ แล้วผู้บริหารประเทศก็แก้ไขโดยไปกู้ เงินต่างชาติ ซึ่งป่านนี้ยังไม่มื่ออะไรดีขึ้น สิ่งที่กำลังมาจะทำให้เกิดความเลื่อม ทางวัฒนธรรม และจะมีการทำลายตัว เองและทำลายประเทศชาติ

นายวิทยากร เชียงกูล ผู้อำนวยการ ศูนย์วิจัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย รังสิต กล่าวว่า สถานการณ์ขณะนี้ไม่ เคยเกิดขึ้นมาก่อนตั้งแต่ก่อตั้งประเทศ ไทยมา ถือเป็นสถานการณ์คนตกงานมาก ที่สุด ยาเสพติดระบาดมากขึ้น โดย โสเภณีก็มีมากขึ้น เหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะนักวิชาการฝ่ายรัฐบาลออกมาพูด กรอกหูประชาชนว่าวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นทั้งโลก รอดสักพักจะดีขึ้นเอง ประชาชนถูกรัฐบาลหลอกลวงมาตลอด และยังมีเหตุผลเอกราชของประชาชน ไปอุ้มพวกชนาการเอกชน

“ปัญหาใหญ่คือประเทศไทยเกิด วิกฤตภูมิปัญญาโดยปล่อยให้คนโง่ บริหารประเทศ และผู้บริหารประเทศก็ ทำให้คนฉลาดทั้งประเทศโง่เหมือน รัฐบาลได้ ประชาชนต้องฉลาดมากขึ้น อย่าปล่อยให้ผู้นำประเทศบริหารตามใจ ชอบ มิฉะนั้นอีกไม่กี่ปีประเทศไทยก็ จะเหมือนบราซิล หรือเม็กซิโก” นาย วิทยากรกล่าว

จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และ หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ ๕-๖ ตุลาคม ๒๕๔๒

ปริทัศน์วาทกรรมที่ ๙/๒๕๕๒

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๒

“ฟ้าทางตันการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อประชาชน”

วิทยากรร่วมเสวนา

ดร.พัลลภา เรืองรอง
คุณบัญญัติ กลั่นสุวรรณ
คุณสุเทพ อุ่นสมัย
ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
รองเลขาธิการฝ่ายวิชาการ
สมาพันธ์รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
ผู้อำนวยการกองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
บรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์
การเมือง ศูนย์เศรษฐศาสตร์
การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดำเนินการเสวนา

คุณสุรพล ธรรมธัมดี นักวิชาการอิสระ

สรุปสาระสำคัญการเสวนา

ดร.พัลลภา เรืองรอง

นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจบางครั้งรัฐบาลเองก็สับสนว่าคืออะไรบ้าง จนในที่สุดก็ได้ใช้คำว่า “การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ” แทน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจก็ดีหรือการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจก็ดี ได้ทำมานานแล้วมีใช้เพิ่มมาจากการกำหนดของไอ.เอ็ม.เอฟ. เดิมงานรัฐวิสาหกิจรัฐทำเองแต่ทุกวันนี้เทคโนโลยีเปลี่ยนเร็วมากจึงไม่จำเป็นต้องผูกขาด แต่หาทางให้ออกชนมาช่วยกันทำก็ได้ เช่น เดิมองค์การโทรศัพท์ทำการติดตั้งซ้ำ เมื่อมีบริษัท TA&T ก็ทำให้เร็วขึ้น จึงต้องปฏิรูปรัฐวิสาหกิจตามสาขาต่างๆ เช่น โทรคมนาคม ขนส่ง ประปา พลังงาน การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจมีแนวการดำเนินงานต่อไปนี้

- มีแผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ และแนวทางการกำกับดูแล (มีเอกสารประกอบ) แนวทางการกำกับดูแลมีอะไรบ้าง เช่น ราคา คุณภาพ มีระบบแรงจูงใจ ลดต้นทุน มีอิสระในการกำหนดส่วนต่างระหว่างราคาขายกับต้นทุน
- องค์กรกำกับดูแลอิสระจะรับฟังการร้องเรียนจากผู้ใช้บริการ องค์กรกำกับดูแลจะใกล้ชิดกับผู้ให้บริการ แล้วแจ้งกับผู้บริหาร หากไม่แก้ไขก็จะมีบทลงโทษ
- มีผู้บริหารในรูปคณะกรรมการ ๓-๕ คน ในแต่ละสาขา โดยมีผู้แทนผู้บริหารด้วย คณะกรรมการแต่งตั้งโดยคนที่มีความเป็นธรรมและเป็นกลางอยู่ในวาระ ๕ ปี ไม่ต่อวาระ
- ภายใต้อำนาจกำกับดูแล จะดูแลเรื่องการกีดราคา และการติดตาม (Auditing)

- เมื่อมีคณะกรรมการกำกับดูแลอิสระแล้ว หน่วยงานราชการอื่นๆจะมีบทบาทต่อรัฐวิสาหกิจที่ต้องปรับปรุงใหม่ เช่น กระทรวงการคลัง และสภาพัฒน์ฯ

- การแปรรูปอาจทำให้คนตกงานในช่วงต้นแต่ต่อไปคนจะมีงานทำมากขึ้นจากการขยายงานของรัฐวิสาหกิจที่ถูกแปรรูป ดังเช่น บริษัทบริติชเทเลคอม ฉะนั้นกิจการในประเทศไทยก็น่าจะขยายไปต่างประเทศได้

- ปัญหาการปฏิรูปที่ผ่านมาประชาชนและพนักงานยังไม่เข้าใจเพราะข้อจำกัดด้านการประชาสัมพันธ์ของทางราชการด้วย

นายสุรพล ธรรมธัมดี

- ดร.พัลลภา พูดถึงการปฏิรูปมิใช่การแปรรูป ตามที่รัฐธรรมนูญปัจจุบันมักกำหนดให้หลายๆอย่างเพื่อปฏิรูป และราวกับว่าถ้ามีองค์กรกำกับดูแลแล้ว การแปรรูปจะไม่มีปัญหา

- การแปรรูปเกิดปัญหาได้จริง เช่น กรณีอังกฤษคนว่างงาน จีนมีรัฐวิสาหกิจมากมายการแปรรูปทำให้มีคนว่างงานประมาณ ๓ ล้านคน

- บทบาทสมาคมที่ผ่านมามีคือการต่อสู้กับการแปรรูป แต่ไม่มีบทบาทที่ชัดเจนในการปรับปรุง หรือไม่มีบทบาทชัดเจนในการต่อต้านนโยบายที่จะเป็นผลเสียแก่ประชาชนในเรื่องอื่นๆในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ

นายสุเทพ อุ่นสมัย

- คำว่า “ปฏิรูป” ที่ใช้มีความหมายกว้างขึ้น ไปได้เรื่อยๆ สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจพูดเสมอว่าไม่คัดค้านวิธีการหากประชาชนได้ประโยชน์สูงสุด ประเด็นที่พูดใคร่ขอแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ การรวมตัวของพนักงานรัฐวิสาหกิจในปัจจุบัน และการแปรรูปกับผลกระทบ

- ปัจจุบัน พนักงานรัฐวิสาหกิจรวมตัวเป็นสมาคมได้

- การแปรรูปมีมาตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ มีมากขึ้นในแผนฯ ๕, ๖ และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และเมื่อตกลงกับฝรั่ง (IMF) ในจดหมายฉบับที่ ๒ และ ๓ ก็ทำให้มีการแปรรูปมากขึ้น

- ปี ๔๐ จนถึงปัจจุบัน มีหนังสือแสดงเจตจำนงกับไอ.เอ็ม.เอฟ. ปรับกลไกการตลาด ให้รัฐวิสาหกิจเลี้ยงตัวเองได้

- จากการสำรวจของกองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่ส่งแบบสอบถามไปยัง สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ ๔๔ แห่ง เพื่อศึกษากรอบความคิดของพนักงานรัฐวิสาหกิจ พบว่าส่วนใหญ่ (๓๘%) พนักงานรัฐวิสาหกิจไม่ทราบว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจทำกันอย่างไร พนักงานกว่า ๕๐% เห็นด้วยกับการแปรรูปโดยการตั้งบริษัทลูก > การให้สัมปทาน > การให้เอกชนเข้ากิจการ นอกจากนี้พนักงานประมาณ ๓% เท่านั้นทราบข้อมูลการแปรรูปจากฝ่ายบริหาร จึงควรปรับปรุงในเรื่องบทบาทผู้บริหารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญกับการให้ข้อมูลพนักงาน

- การแปรรูปจะไม่มีปัญหาหากดำเนินการโดยไม่ให้คนตกงานและตกลงเรื่องค่าจ้างและสวัสดิการ และการมีกฎหมายและกฎหมายที่ดีในการดำเนินการแปรรูป

นายบัญญัติ กลั่นสุวธอน

- ประชาชนมักจะมองว่ารัฐวิสาหกิจทำเพื่อตนเอง
- ทำไมพนักงานคัดค้านการแปรรูป? มีคนรู้เรื่องการแปรรูปเพียง ๓๘% จากการสำรวจที่กรุงเทพฯ รายงานมา
- การคัดค้านอาจเกิดจากการไม่เห็นด้วย เช่นในปี ๒๕๒๗ ก็คัดค้านแบบหัวชนฝา
- การคัดค้านถึงที่สุดแล้วเป็นเรื่อง “แนวคิดที่ขัดแย้งกัน” ระหว่างคนที่ดำเนินการกับรัฐวิสาหกิจ
- ตอนนี้สินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจมี ๔ แสนล้านบาท ข้อมูลจาก ACILS (American Center for International Labor Solidarity) ศึกษา ๕๘ ประเทศที่ ไอ.เอ็ม.เอฟ. แนะนำการแปรรูปพบว่า มีคนว่างงานเพิ่มขึ้น ช่องว่างของประชาชนมากขึ้น คนยากจนในเมืองกับชนบทเพิ่ม ค่าใช้จ่ายทางบริการสังคมลดลง มลพิษต่างประเศมากขึ้น หลังการแปรรูปเกิดการล่มสลายของประชาชน
- เบื้องหลังการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของ อังกฤษ โดยนาง Thatcher คือ ลดหนี้สินของรัฐ (แต่หลังการแปรรูปกฎหมายประเทศไทยเปิดให้รัฐต้องค้ำประกันหนี้เอกชนได้) ลดภาษีคนรวย และทำให้สภาพแรงงานอ่อนแอ
- ภายใต้อะการแปรรูปทั้งหมดมีคนได้ประโยชน์ โดยส่วนตัวค่อนข้างเห็นด้วยกับคำว่า “การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ” มากกว่า “การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ” ถ้าทำแล้วประชาชนได้ประโยชน์ ก็จะได้รับอโอบอุ้มจากประชาชน แต่ก็ไม่แน่ใจเรื่องทิศทางการปฏิรูป เพราะวาระการมักคิดเองทำเอง แต่ถ้าไม่เห็นด้วยก็จะบอกว่าคนกลุ่มไหนคัดค้านการปฏิรูป

- การตัดสินใจการแปรรูป ควรถูกตัดสินใจโดยฝ่าย ๓ ฝ่าย คือ ประชาชน และพนักงานในรัฐวิสาหกิจ และฝ่ายกำกับดูแลนโยบาย

- รัฐวิสาหกิจมักถูกโจมตีเรื่องความสามารถในการแข่งขัน แต่ราชการก็มีการทำให้การแข่งขันของรัฐวิสาหกิจชะงักงัน

- ที่ปรึกษาจากต่างประเทศชักนำให้เกิดการแปรรูป เช่น เสนอให้ผู้บริหาร และผู้นำสมาคมพนักงานไปดูงานต่างประเทศ

- กฎหมายทำให้สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจอ่อนแอ จึงมีอำนาจการต่อรองต่ำ และหากสมาคมฯออกมาเคลื่อนไหวมากก็จะมีหนังสือเตือนจากกระทรวงแรงงาน เป็นการห้ามปราม

ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ

- มี ๕ คำถามต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องตอบเพื่อการจะตัดสินใจ
- ๑. เราเข้าใจตรงกันไหมว่าตั้งรัฐวิสาหกิจวัตถุประสงค์เพื่ออะไร
- ๒. เราวัดประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจจากอะไร
- ๓. ในการปรับปรุงประสิทธิภาพมีกี่แนวทาง ทำไม่เลือกแนวทางนั้น
- ๔. ในการแปรรูปจะรักษาวัตถุประสงค์การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจไว้ได้อย่างไร
- ๕. หากคิดว่ารัฐวิสาหกิจเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หากเมื่อประชาชนเป็นเจ้าของ ประชาชนจะได้รับการปรึกษาหารือในการจะแปรรูปหรือไม่
- รัฐวิสาหกิจตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์หลายลักษณะ เช่น ทำในกิจกรรมที่เอกชนทำไม่ได้ เพื่อความมั่นคง หรือหารายได้, นอกจากนี้การมีรัฐวิสาหกิจยังเป็นเครื่องมือในการกู้เงิน เพื่อลดภาวะการลงทุนเอกชน เช่น ประปา ไฟฟ้า ทำเรือ ธนาคารโลกกำหนดให้มือสมัครรับผิดชอบ ดังนั้นถ้าแปรรูปจะยื่นหยัดสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร ถ้าเลิกทำต้องเลิกเราอยากให้ทุกกลุ่มชน/ชนชั้นได้ประโยชน์ไหม ?
- ในต่างประเทศการบริการสาธารณะวัดที่ความพอใจของประชาชน
- การปรับปรุงอาจต้องปรับปรุงการบริการจะทำได้หลายแนวทางซึ่งไม่ต้องแปรรูปองค์กรก็ได้
- กิจกรรมใดที่ควรส่งเสริมให้เอกชนทำก็ดำเนินการต่อไป แต่รัฐก็ควรยินยอมให้รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการ

แข่งขันกับเอกชนได้ต่อไปเช่นกัน

- ในการแปรรูปควรคำนึงถึงความเข้มแข็งของสถาบันที่รองรับปัญหาจากการแปรรูปด้วย กรณีประเทศอังกฤษจะมีระบบสวัสดิการสังคมที่ดีกว่า

- ในการตัดสินใจนั้นต้องคิดถึง ๕-๑๐ ปีข้างหน้า ปัจจุบันโลกอ่อนไหวต่อความขัดแย้งและสงคราม และการทำสงครามทางการค้าจะไม่คำนึงถึงวิธีการซึ่งจะดำเนินการอย่างไรก็ได้ซึ่งเป็นอันตรายต่อประชาชน

เสียงจากผู้เข้าฟังการเสวนา

ผู้เข้าฟังการเสวนา หลายท่านได้แสดงความคิดเห็น เช่น

พลตรีประจักษ์ศิลป ศศนาวิณ

- ปัญหาการแปรรูปคือรัฐบาลไม่ทำความเข้าใจกับประชาชนให้ชัดเจน

นายสุโข เพ็ชรพิรุณ (นายกสมาคมพนักงานฯ การทำอากาศยาน)

- ไม่แน่ใจเรื่องการเตรียมความพร้อมของรัฐบาลและการจัดตั้งองค์กรกำกับอิสระว่าจะได้ผล

นายพรชัย มีมาก (นายกสมาคมพนักงานฯ องค์กรโทรศัพท์)

- เอกชนได้อาศัยการลงทุนในปัจจุบันพื้นฐานที่รัฐลงทุนไว้มาทำต่อมิได้ลงทุนเองทั้งหมด

- บริการหลายประการเอกชนยังทำได้ไม่มีคุณภาพเท่ารัฐวิสาหกิจ

- รัฐบาลยังดำเนินการแปรรูปไม่โปร่งใส เช่น ไม่เปิดเผยสัญญาการให้สัมปทาน

- รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการต่อไปได้แต่ปรับรูปแบบก็จะสามารถแข่งขันกับเอกชนได้ เช่น กรณี NECTEC แต่รัฐบาลไม่ดำเนินการเช่นนั้นบ้าง

คุณเกรียงไกร วงษ์มาลีวัฒนา (ผู้แทนสมาคมพนักงานฯ ธนาคารกรุงไทย)

- การว่างงานควรดูจากสัดส่วนของประชาชนทั้งประเทศว่ามีเท่าใด ไม่เช่นนั้นจะเสมือนกับการที่ช่างตายทั้งตัวแล้วเอาใบบัวปิด

นายโชคชัย สุทธาเวศ

- คำว่า “ปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ” เป็นคำที่น่าสนใจ คิดว่าหากรัฐบาลเน้นการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีความหมายที่รอบด้านกว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจประชาชนจะได้ประโยชน์ คำๆนี้มีพื้นฐานสำคัญที่การกลับไปหาแก่นแท้ รักษาสิ่งที่ดีงามและขจัดสิ่งที่ไม่ดีออกไป รัฐบาลจะใช้การปฏิรูปตามความหมายนี้ได้หรือไม่

- การสร้างขบวนการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญซึ่งไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นเมื่อมีการแปรรูปหรือปฏิรูปรัฐวิสาหกิจแล้ว แต่ควรสร้างขึ้นตั้งแต่ก่อนหน้านั้นด้วย ปัจจุบันองค์กรด้านนี้ของเราไม่เข้มแข็งและยังมีราชการเป็นใหญ่ซึ่งต่อไปควรทำให้เป็นขบวนการคุ้มครองผู้บริโภคที่ภาคประชาชนเป็นใหญ่

นายอภิชาติ อร่ามเมธียง

- การแปรรูปหรือขายรัฐวิสาหกิจควรคำนึงถึงการทำธุรกิจในปัจจุบันนั้นเพียงกดปุ่ม/ใช้เวลาตัดสินใจเพียงวินาทีเดียวก็มีมูลค่าการซื้อขายและก่อให้เกิดผลกระทบมหาศาล

นายสุรพล ธรรมธมดี

- หากประเด็นต่างๆที่มีการเสวนากันในวันนี้แต่ละฝ่ายได้นำไปดำเนินการต่อไปก็จะทำให้คุณค่าแก่การเสวนาที่สถาบันปรดี พนมยงค์ได้จัดขึ้นเป็นอย่างดี

สรุป

การเสวนาได้มีทางเลือกในการผ่าทางตันการแปรรูปรัฐวิสาหกิจหลายๆทางดังต่อไปนี้

๑. ใช้แนวทางการ “ปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ” แทน “แปรรูปรัฐวิสาหกิจ”

๒. ใช้แนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพรัฐวิสาหกิจซึ่งมีได้หลายแนวทาง และหาวิธีวัดประสิทธิภาพให้ได้

๓. สร้างขบวนการคุ้มครองผู้บริโภคจากภาคประชาชนให้เข้มแข็ง ไม่ว่าจะมีการแปรรูปฯ หรือไม่แปรรูปฯ ก็ตาม

๔. ในกรณีที่มีการแปรรูปฯ และจัดตั้งองค์กรกำกับอิสระขึ้น องค์กรประกอบของคณะกรรมการกำกับอิสระเพื่อดูแลการแปรรูปรัฐวิสาหกิจควรมาจากขบวนการคุ้มครองผู้บริโภคของประชาชนเป็นใหญ่กว่าทางราชการเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

๕. ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเสนอและรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ และเลือกรูปแบบการแปรรูปหรือปฏิรูปฯ ที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับ

๖. หาทางลดผลกระทบการแปรรูปฯ ต่อพนักงานให้มากที่สุดทั้งในทางการตกงาน ค่าจ้าง และ สวัสดิการพนักงาน

๗. ให้รัฐดำเนินการรัฐวิสาหกิจต่อไปโดยแข่งขันกับกิจการที่เอกชนก็ทำได้

๘. สร้างระบบการปฏิรูปหรือแปรรูปให้โปร่งใส มีกฎเกณฑ์ที่ดี โปร่งใส และปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง

๙. สร้างระบบ/สถาบันรองรับปัญหาจากการแปรรูปหรือปฏิรูป เช่น ในด้านสวัสดิการสังคม ความมั่นคงทางสังคม

๑๐. ยุติการขายรัฐวิสาหกิจ

จุฬาลักษณ์รัชยา คณานุรักษ์ - สรุปการเสวนา

สรุปการเสวนา หัวข้อ

“ประวัติศาสตร์และบทบาทเสรีไทย ในการสร้างสรรคสันติภาพ”

การเสวนาหัวข้อ
“ประวัติศาสตร์และบทบาทเสรีไทยในการสร้างสรรคสันติภาพ” เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ จัดขึ้นในโอกาสการเวียนมาบรรจบครบรอบการรำลึกถึงวันสันติภาพ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ เมื่อประเทศไทยได้ประกาศสันติภาพปลดปล่อยพันธะที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลย์สงครามยินยอมหรือให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นในการเดินผ่านไทยไปรบกับอังกฤษในพม่าและอินเดีย และประเทศไทยประกาศสงครามกับอังกฤษและ สหรัฐอเมริกา ผู้ปลดปล่อยพันธะนี้คือนายปรีดี พนมยงค์

ผู้เข้าร่วมเป็นวิทยากรเสวนาประกอบด้วยอดีตเสรีไทย ทายาทเสรีไทย และนักวิชาการ ได้แก่ มรว. สายสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ (ทายาทของหม่อมเจ้าสุภัสสรวดีรังษิณี สวัสดิวัตน์ - เสรีไทยสายอังกฤษ) นายไกรศรี ตูลารักษ์ (ทายาทของ นายสวน ตูลารักษ์ - เสรีไทยที่ไปปฏิบัติการในประเทศจีน) นายศุภกิจ นิรมานนรเทพ (ญาติสนิท ร้อยเอก หลิน เจียนหง - ทหารจีนที่ถูกส่งเข้ามาปฏิบัติในประเทศไทย) นายทศ พันธุมเสน (เสรีไทยสายอังกฤษที่เข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทย) นายเกริกชัย เจริญรัชต์ภาคย์ (ทายาทเสรีไทยสายอเมริกา) นายสุพจน์ ด้านตระกูล (นักวิชาการอิสระ) และ นายวิทยากร เชียงกุล (นักวิชาการอิสระ) ดำเนินการเสวนาโดยนายโชคชัย สุทธาเวศ และ นายนิมิตร พิพิทกุล

ผลการเสวนาสรุปลความสำคัญได้ดังต่อไปนี้

นายสุพจน์ ด้านตระกูล ปูพื้นให้เห็นว่าการที่คณะรัฐมนตรีของจอมพล ป. พิบูลย์สงครามยอมจำนนต่อญี่ปุ่นทำให้มีการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นนำโดย นายปรีดี พนมยงค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ต่อต้านญี่ปุ่น ๒) ทำความเข้าใจกับพันธมิตร ๓) ผ่อนหนักในการที่ประเทศไทยไปเข้าข้างญี่ปุ่นให้เป็นเบาจากฝ่ายสัมพันธมิตร นอกเหนือจากการดำเนินการในประเทศแล้วได้มีการประสานการดำเนินงานในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ และ สหรัฐอเมริกา ด้วย

มรว. สายสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ นำเสนอว่าแม้ว่า มจ. ศุภสวัสดิ์รังษิณี สวัสดิวัตน์ หรือ ท่านชื่น ซึ่งไปเรียนทหารที่อังกฤษจะเป็นผู้คุ้มครองพระราชวงศ์ในการเดินทางโดยรถไฟจากหัวหินเข้ากรุงเทพในช่วงการอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ และทำให้ถูกมองว่าอยู่ฝ่ายเจ้าจนทำให้เสรีไทยไม่รับท่านเป็นหัวหน้าก็ตาม แต่ในการกู้เอกราชของชาติจากญี่ปุ่นนั้นท่านเป็นผู้ที่เข้มแข็งในการต่อสู้ เช่น พยายามติดต่อกับมรว. เสนีย์ ปราโมทย์ และนายกรัฐมนตรีเซอร์ซิลของอังกฤษ ช่วยวางแผนการรบ ท่านเชื่อว่าผู้นำขบวนการคือนายปรีดี ได้มีการติดต่อกับนายปรีดี และขอร้องให้ปล่อยนักโทษการเมืองในไทยหลังสงครามสงบ สิ่งเหล่านี้เป็นความดีที่มักไม่มีใครทราบ

นายทศ พันธุมเสน นำเสนอถึงชีวิตการอยู่และเรียนในอังกฤษซึ่งเมื่อเกิดสงครามทำให้เดินทางกลับไม่ได้ นักเรียนไทยจึงรวมตัวกันฝึกทหารกับกองทัพอังกฤษ นายทศได้เน้นการกล่าวถึงนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ซึ่งเป็นหัวหน้านักเรียนไทยในช่วงแรกว่าได้มีบทบาทอย่างแข็งขันในเสรีไทยสายอังกฤษขณะนั้น ในที่สุดได้มีปฏิบัติการเข้าไปในประเทศไทยเพื่อส่งสารให้แก่ นายปรีดี โดยการกระโดดร่ม นายป๋วยซึ่งเข้ามาชุดแรกของสายอังกฤษถูกจับกุมตัว แต่ชาวบ้านก็มีอชยาศัยไมตรีที่ดีต่อท่าน และท่านก็มีต่อชาวบ้าน นายทศเห็นว่านายป๋วยเป็นคนเรียบริ่อยแต่กล้าหาญและเด็ดเดี่ยวในการทำงาน มีอารมณ์ขันปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เหมาะสม และอดทนต่อการรอคอยโอกาสสำหรับตัวนายทศเองนั้นได้กระโดดร่มลงมาในชุดหลังและทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองได้ให้การต้อนรับด้วยดี

นายไกรศรี ตูลารักษ์ นำเสนอถึงการเดินทางไปปฏิบัติการต่อจากนายจำกัด พลาทกุลในประเทศจีนซึ่งได้พบกับเสรีไทยจากสหรัฐอเมริกาที่มาฝึกในจีน เขาเห็นว่านายปรีดีเป็นผู้มองการณ์ไกล เช่น คำนึงถึงว่าหลังสงครามจะทำอย่างไรในการร่วมมือกับต่างประเทศ แก้ปัญหาของประเทศไทย ซึ่งต่อมาก็ได้ดำเนินการในทางสันติเช่นคืนที่ดินที่ญี่ปุ่นยกให้ ได้แก่ เชียงคาน เชียงรุ่ง ๔ รัฐมลายู และ บางส่วนในกลุ่มประเทศอินโดจีน

นายศุภกิจ นิมมานรเทพ นำเสนอว่าวีรกรรมชาวจีนในสยามในช่วงสงครามโลกนั้นมักมีการกล่าวถึงกันน้อย ความเดิมนั้นคนจีนต่อสู้กับญี่ปุ่นมานานแล้ว ปฏิบัติการสำคัญของคนจีนในไทยคือการที่ รอ. หลิน เจียนหง อยู่ในเมืองไทยแล้วไปฝึกทหารที่จีนได้กระโดดร่มลงมาในไทยกับคณะรวม ๕ คน เมื่อ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๘๑ แต่ถูกญี่ปุ่นยิงตาย ๒ คน รวมทั้งรอ. หลิน เจียนหง หนีได้ ๑ คน ญี่ปุ่นจับได้ ๒ คน ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ ๑ คน ในช่วงนั้นทางการจีนมีการพิมพ์ธนบัตรเงินหยวนออกมาใช้และได้เก็บไว้ในประเทศไทยจนปัจจุบัน (ได้มอบบางส่วนไว้ให้สถาบันปรีดี พนมยงค์ในวันเสวนา) นอกจากนี้ในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ นี้ จะมีการจัดสัมมนาเรื่อง “วีรกรรมชาวจีนในสยาม ยามสงครามโลกครั้งที่สอง” ณ ตึก ซีพีทาวเวอร์ และได้เชิญชวนทุกท่านไปร่วมฟัง

นายเกริกชัย เจริญรัชต์ภาคย์ ได้กล่าวเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันว่าสมัยนั้นเป็นวิกฤตสงครามแต่ปัจจุบันเป็นวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวรในทางการเมืองและการเมืองระหว่างประเทศ ปัจจุบันเรากำลังเสียผลประโยชน์ให้แก่ต่างชาติ ทรัพย์สินส่วนใหญ่กำลังตกเป็นของต่างชาติภายใต้การแนะนำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เช่น การขายรัฐวิสาหกิจ มีการอุ้มชูธนาคาร ในการกู้วิกฤตต้องให้ได้คนดี เชื่อสัจย์ และมีความสามารถ เข้ามาบริหารประเทศ

และอาจจำเป็นที่จะมีรัฐบาลพระราชทานเพื่อแก้ปัญหา

นายวิทยากร เชียงกูล นำเสนอว่าเราจำเป็นต้องมีจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ ต้องศึกษาบทเรียนของเสรีไทยให้มากขึ้น ควรพิจารณาบทบาทเสรีไทยที่เป็นคนในท้องถิ่น และทำออกมาในรูปแบบทเรียนและตำรา ในกรณีอาจารย์ช่วยนั้นท่านเป็นเสรีไทยตลอดชีพมิใช่ชั่วคราว เป็นอิสระชนที่ไม่ยอมก้มหัวให้ต่างชาติ ปกป้องคนจนที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ เสรีภาพจึงไม่ได้หมายถึงในภาวะสงครามเท่านั้นแต่เป็นในภาวะปกติด้วยที่จะปลอดจากการกดขี่เอารัดเอาเปรียบ และปัจจุบันการสงครามมีหลายรูปแบบการใส่สูทเข้ามาของต่างชาติก็สามารถทำสงครามได้ ดังนั้นควรมีการฟื้นฟูเสรีไทยในทางความคิดกันใหม่และสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีความคิดเช่นเสรีชนที่เป็นไท

นายโชคชัย สุทธาวศ ผู้ดำเนินการเสวนา ตั้งข้อสังเกตว่าเสรีไทยเกิดขึ้นโดยมิได้นัดหมายแต่สามารถสำเร็จผลเพราะการเชื่อมโยงการทำงานอย่างแข็งขัน มีความเป็นเอกภาพ ควรให้มีการสืบสานอุดมการณ์เสรีไทยและสร้างสรรค์ต่อไปในสมัยปัจจุบันและอนาคต เสนอให้ผู้ที่สนใจว่าจะทำอะไรต่อไปเขียนข้อคิดเห็นเข้ามาที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ และในขณะที่กำลังมีการเตรียมการจัดตั้งมูลนิธิเสรีไทยก็สมควรที่จะเชื่อมโยงการดำเนินเข้าการด้วยกัน **เสียงจากผู้ฟังเสวนา**

ผู้เข้าฟังการเสวนาได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นด้วย (ขออภัยที่ไม่ได้ระบุ

นามสกุล) เช่น

นายประสาร เห็นว่าขณะนี้เราเสียดุลทางเทคโนโลยีกับต่างประเทศ (ดังเช่นที่ ดร. วิจิตรวงศ์ ณ ป้อมเพชร กล่าวในที่อื่นๆ)

นายสุวิทย์ เห็นด้วยที่เราควรมีรัฐบาลพระราชทาน

ท่านที่เป็นสตรีท่านหนึ่งกล่าวว่าเราควรเริ่มต้นจากครอบครัวของเรา เสียหายที่ในวันนี้คนหนุ่มสาวมากขึ้นน้อย

นายนิมิตร พิพิทกุล ผู้ดำเนินการอีกท่านหนึ่งเห็นว่าเสียสายที่นักศึกษาปัจจุบันให้ความสนใจเรื่องนี้กันน้อย และในประเทศไทยเรามีคณะละครกว่า ๒๐ คณะ น่าจะมีการนำเสนอเรื่องราวทำนองนี้ในการแสดงละครกันด้วย

กล่าวโดยสรุปเสรีไทยมีบทเรียนเพื่ออนาคตดั่งเช่น

๑. เกิดขึ้นจากอุดมการณ์สันติภาพ
๒. การเชื่อมโยงการดำเนินการทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๓. มีบุคคลที่สามารถทำให้เกิดความเป็นเอกภาพและเปิดให้มีการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีจิตใจรักชาติและสันติภาพ
๔. ทำให้นานาชาติรับรองศักยภาพและความรับผิดชอบของคนไทยที่ไม่เห็นด้วยกับการทำสงคราม
๕. ควรมีทั้งในภาวะสงครามและภาวะ
๖. สมควรมีการสืบสานและสร้างสรรค์อุดมการณ์ของเสรีไทยต่อไปในอนาคตให้เข้ากับยุคสมัย

สรุปเสวนา โดย
จุฬาลักษณ์รายา กษานุกรักษ์

แก้ไขคำผิด

ปรีดีสารขออภัยต่อการพิมพ์ข้อความผิดในฉบับที่แล้ว (๓/๒๕๔๒) ดังต่อไปนี้

๑. หน้า ๗ ประกาศสันติภาพ ย่อหน้าสุดท้าย แก่จาก “ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔” เป็น “ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

๒. หน้า ๒๓ ความเป็นมาเพลง “ศรีอยุธยา” บรรทัดที่ ๕ แก่จาก “สายอมรเมย.....” เป็น จาก “สายสมรเมย.....”

๓. หน้า ๔๓ ยอดเงินบริจาค ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๒ แก่จาก ๑. คุณศุภกิจ นิมมานรเทพ จาก ๕,๐๐๐ บาท เป็น ๑,๐๐๐ บาท และยอดรวม เป็นเงิน จำนวนทั้งสิ้น จาก ๑๓,๙๙๐ บาท เป็น ๙,๙๐๐ บาท

เค้าโครงการเศรษฐกิจ

ธีรชัย เพชรไชยา

หลังการอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ ได้ไม่นานนักปรีดีได้ทำการเสนอเค้าโครงการเศรษฐกิจ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๔๗๖ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามคำหลักการข้อที่๓ ตามประกาศคณะราษฎรที่ว่า “จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก” เค้าโครงการเศรษฐกิจจัดเป็นงานความคิดและถาวรเค้าโครงไปสู่การอภิวัฒน์สังคมอันถาวร โดยมีรากฐานมาจากแนวคิดทางปรัชญาสังคมแบบอุดมคติของปรีดีที่ได้จากการบูรณาการหลายสายธารความคิด (ลัทธิ) ดังจะได้กล่าวต่อไป โครงสร้างของเค้าโครงการเศรษฐกิจประกอบด้วย ๔ ส่วน ดังรายละเอียดที่ปรากฏในภาคผนวกของบทความนี้

เป้าหมายและสาระของเค้าโครงการเศรษฐกิจของปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรมในขณะนั้น (มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖) มีขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญของคณะราษฎรที่จะใช้การประกอบการเศรษฐกิจเป็นหมุดเชื่อมหลักการอื่นๆของคณะราษฎรให้บรรลุเป้าหมาย สาระมีการบูรณาการความคิดจากหลายสายธารความคิดหรือลัทธิเพื่ออภิวัฒน์สังคมไทย ดังเช่นปีแอร์ฟิสเต (Pierre Fistic)^{*} วิจารณ์ว่าแนวความคิดที่สำคัญของปรีดีคือ

สังคมนิยมในฝันตามแนวการบรรยายของเดส์ชองส์ (Deschamps) สมัยที่ปรีดีศึกษาในฝรั่งเศสเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๖๘ อันได้แก่ การจัดระบบคอมมูนของ ชาร์ลส ฟูริเยร์ (Charles Fourier) การพัฒนาอุตสาหกรรมของ แซงต์ซิมอน (Saint Simon) สังคมยูโทเปียหรือโลกพระศรีอารีย์ ของ โทมัส มอร์ (Thomas More) ระบบโรงงานสังคมของ หลุยส์ บลังค์ (Louis Blanc) อาจารย์ทั้งแนวคิดระบบคอมมิวนิสต์ที่แท้จริง อันทรัพย์สินที่มีชุมชนเป็นเจ้าของ และประชากรเป็นข้าราชการดังความในหนังสือของ กาบเต้ (Cabet) แนวคิดการใช้ตัวแลกเงินแทนธนบัตรและธนาคารประชาชนหรือธนาคารชาติของ ปรูดอง (Prudhon) วิฤตเศรษฐกิจโลกและบทเรียนจากการใช้แผนเศรษฐกิจ ๕ ปี ของรัสเซีย จากแนวคิดเหล่านี้กับการพิจารณาเค้าโครงการเศรษฐกิจ พี ฟิสเต จึงสรุปว่าปรีดีต้องการสร้างสังคมนิยมในอุดมคติโดยเจตจำนงมิใช่โดยผ่านการต่อสู้ทางชนชั้น ปรีดียังได้รับเอาแนวคิดการสร้างรัฐให้สมบูรณ์ในทางกสิกรรม อุตสาหกรรม และศิลปวิทยา ของ เฟดดอริค ลิสต์ (Federich List) แนวความคิดลัทธิโซลิดริสม์ (การอยู่ร่วมกันและจริยธรรมต่อกัน) และสหกรณ์ของชาร์ลส จิด (Charles Gide) สหกรณ์สังคมนิยมของเลนิน (Lenin)^๒ มาปรับใช้ ในขณะที่

นักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ไทย เช่น ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ เห็นว่ารูปการดังกล่าวเป็นแนวคิดสังคมนิยมโดยรัฐ ซึ่งต่อมาในระยะหลังความคิดดังกล่าวของปรีดีได้เคลื่อนตัวมาทางสังคมนิยมโดยประชาชนแล้ว” และนอกจากนี้ย่อมแน่นอนดังที่ผู้วิจารณ์และผู้อ่านย่อมเห็นว่าแนวคิดยุคพระศรีอารีย์เมตไตร

ศาสตราจารย์ชาร์ลส จิด (เกิด พ.ศ. 2390 - มรณะ พ.ศ. 2475) นักเศรษฐศาสตร์และนักปรัชญาสหกรณ์ผู้ที่ปรีดีนำแนวความคิดลัทธิโซลิดริสม์และสหกรณ์มาใช้ในเค้าโครงการเศรษฐกิจ

และความเป็นอนิจจังของสังคมตามหลักพระพุทธศาสนาอยู่ด้วย เป็นต้น

จากการบูรณาการแนวความคิดหลากหลายสายธารสำคัญที่ปรากฏในเค้าโครงการฯ จึงเป็นเรื่อง การประกอบการเศรษฐกิจโดยรัฐบาล การวางแผนเศรษฐกิจ สหกรณ์ การทำงาน

* โปรดดูบทความ “โลกพระศรีอารีย์ ของปรีดี พนมยงค์” เขียนโดย P. Fistic แปลและเรียบเรียงโดย ไมตรี เด่นอุดม ในเศรษฐศาสตร์การเมือง (เพื่อชุมชน) ๑๐ ฉบับปรีดี พนมยงค์ (๒๕๔๒) (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ บรรณาธิการ) พิมพ์โดยศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองและสถาบันปรีดี พนมยงค์ หน้า ๒๘-๕๑
๒ โปรดดู ฉัตรทิพย์ นาถสุภา “ความคิดสหกรณ์ของปรีดี พนมยงค์” เฟื่องอ้าง หน้า ๕๓-๖๗
๓ โปรดดู ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ “ความคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองของ ดร. ปรีดี พนมยงค์” เฟื่องอ้าง หน้า ๖๘-๘๐

การรับราชการ การประกันความสุข
สมบูรณ์ของราษฎร การจัดหาเงินทุน
การจัดซื้อที่ดิน และ ธนาการชาติ เป็นต้น
หลังจากนำเสนอร่างได้มีการถกเถียงกัน
อย่างกว้างขวางทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่
เห็นด้วย กล่าวคือ คณะอนุกรรมการ
ยกร่างแผนที่คณะกรรมการราษฎร หรือ
คณะรัฐมนตรีคณะแรกแต่งตั้ง
(โดยพระยามโนปกรณนิติธาดา
นายกรัฐมนตรี) นั้นอนุกรรมการส่วนใหญ่เห็นชอบตามร่างที่ปรีดีเสนอ แต่
ข้อวิพากษ์วิจารณ์เค้าโครงการเศรษฐกิจ
ที่หนักหน่วงที่สุดเห็นจะได้แก่พระราช
วินิจฉัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ ที่ทรงเห็นว่า
เป็นไปทางโครงการของคอมมิวนิสต์
รัสเซีย ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีใน
การเสนอเค้าโครงการนั้นฝ่ายปรีดีกลายเป็นเสียงข้างน้อย ในที่สุดเขาขอลา
ออกจากคณะรัฐมนตรีและแพ้ต่อเกม
การเมืองในรัฐสภาและถูกบีบให้ต้อง
เดินทางไปดูงานต่างประเทศเพื่อลด
กระแสความไม่ลงรอยในคณะผู้ก่อการ
และคณะรัฐมนตรี ซึ่งฝ่ายข้างมากของ
พระยามโนปกรณนิติธาดาไม่ประสงค์จะ
ประกาศใช้แผนตามเค้าโครงการอย่าง
กว้างขวาง แต่จะทำตามแนวรัฐบาลเก่า
แล้วค่อยปรับบางส่วนเข้าไป เช่น กรณี
การปรับกิจกรรมของสหกรณ์ที่มีอยู่
แล้วในขณะนั้น

หลังจากประมาณหนึ่งปีของการ
เดินทางไปต่างประเทศต่อมาในช่วง
เดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
ก่อนจะกลับมามีตำแหน่งทางการเมือง
อีกครั้งรัฐสภาได้แต่งตั้งกรรมการ
สอบสวนว่าหลวงประดิษฐเป็น
คอมมิวนิสต์หรือไม่ ผู้เป็นประธานคือ
หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ มี
ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศในด้าน
คอมมิวนิสต์สองท่าน คือ เซอร์รอเบิร์ต
ฮอลแลนด์ และ นาย เรอเน กียอง

ร่วมในกรรมาธิการด้วย โดยปรีดีได้รับ
การเชิญมาให้ปากคำและความเห็น ผล
การพิจารณาหลังการประชุม ๔ ครั้ง
สรุปเป็นเอกฉันท์ว่าปรีดีไม่มีมลทินเป็น
คอมมิวนิสต์ หลักสำคัญในการ
สอบสวนว่าปรีดีเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่
นั่นคือการดูว่าคอมมิวนิสต์คืออะไร
โดยอิงแนวคิดของ คาร์ล มาร์กซ และ
กำหนดการมอสโคว์ของโซเวียต และ
เพื่อหาว่าเค้าโครงการมีส่วนไปพ้องกับ
หลักการคอมมิวนิสต์ตรงจุดใดบ้าง เช่น
การเมือง (การตั้งรัฐบาล) การคลัง
(การริบเอาธนาคารเอกชนมาเป็นของ
ประชาชน การโอนทองคำสำรอง
หลักทรัพย์ เงินฝาก ฯลฯ ในธนาคาร
มาเป็นของรัฐ และการเพิกถอนและ
ปฏิเสชนี่สินต่อนายทุนต่างประเทศ
และในประเทศ) การชุมชน (การใช้
กำลังบังคับเลิกล้มระเบียนการประชุมชน
กรรมาชีพ และการเลิกมรดก) การ
โภคกิจ (การริบโดยไม่มีค่าตอบแทน
ซึ่ง กิจ การ เอก ชน การ โอน
อสังหาริมทรัพย์ที่ดินซึ่งริบมานั้นให้แก่
ชาวนา การมิให้ซื้อขายที่ดินนั้น การริบ
อสังหาริมทรัพย์บ้านเรือนใหญ่ๆ และ
ย้ายคนงานและคนจนไปอยู่ใน
บ้านเรือนและดินที่อยู่ของเศรษฐี หรือ
การบรรเทาภาระหนี้สินของชาวนาที่จน

โดยเลิกจ้างการจ้างของเสีย) การรวม
รีพับลิกในท้องที่เข้ากับรีพับลิกโซเวียต
อื่นๆ ศาสนา และครอบครัว

จุดชี้ขาดว่าหลักเกณฑ์ใดเป็นหลัก
คอมมิวนิสต์หรือไม่นั้นได้มีการตกลงกัน
ใน กรรมาธิการว่า “อะไรที่มีอยู่แต่
เฉพาะในกำหนดการคอมมิวนิสต์เท่านั้น
และไม่อยู่ในกำหนดการของคณะ
พรรคการเมืองอื่นๆ ไซ้จึงจะเป็นส่วน
หนึ่งของคอมมิวนิสต์” ผลการสอบสวน
ไม่ปรากฏว่ามีกรณีใดที่ใช้เฉพาะกำหนด
การคอมมิวนิสต์ เช่น ปรีดีไม่ประสงค์
ตั้งรัฐบาล (แบบ) โซเวียตเพราะ
เลื่อมใสในระบอบรัฐธรรมนูญและรัฐสภา
และการจะแก้ไขพ.ร.บ.การเลือกตั้งที่
ปรีดีจะทำนั้นคือจะแก้ไขให้ราษฎร
เลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรง ไม่มีการ
จะริบธนาคารเอกชนมาเป็นของ
ประชาชน และไม่มีการจะโอนทองคำ
สำรอง หลักทรัพย์ เงินฝาก ฯลฯ ใน
ธนาคารมาเป็นของรัฐ การเปลี่ยนแปลง
ระเบียบชุมชน เช่น ครอบครัว การ
ปกครอง การแบ่งชั้น โครงร่างของชุมชน
ไม่มีความคิดเปลี่ยนแปลงแบบผลการ
(นับหนึ่งใหม่) แต่ต้องการรักษา
ประเพณีอันดี รวมทั้งเรื่องครอบครัว
และหากมีประการใดจะเปลี่ยนแปลงก็
โดยใช้วิธีการรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการไม่ใช้
กำลังบังคับ ไม่มีการเลิกมรดก ไม่มี

การบริบทพิธีดิน ไม่ห้ามการซื้อขายที่ดิน ไม่บริบทพิธีบ้านเรือนใหญ่ๆ ไม่ย้ายคนงานและคนจนไปอยู่ในบ้านเรือนและถิ่นที่อยู่ของเศรษฐี แต่เห็นว่าการบรรเทาภาระหนี้สินของชาวนาที่จนโดยเลิกจ้างการจ้างยังมีความหมายสำคัญ เพราะหากทำก็จะมีค่าตอบแทนให้ และใช้วิธีรัฐธรรมนุญ รวมทั้งการไม่มีสัมพันธไมตรีทางโลกกิจอย่างแข็งแรงกับโซเวียต แต่ไม่พึงหมายถึงการทำสัญญาซื้อขาย เช่น ที่ทำกับอังกฤษและอเมริกา ในเรื่องการบังคับให้ทุกคนทำงานนั้น มีการถกเถียงอภิปรายกันค่อนข้างมากด้วยเป็นส่วนที่อยู่ในความคิดของปรีดีและมีอยู่ในกำหนดการคอมมิวนิสต์มอสโคว์ แต่ทั้งนี้หลักดังกล่าวแม้ฝ่ายคอมมิวนิสต์จะถือเป็นเรื่องจำเป็นแต่ก็มีใช้กันในประเทศคอมมิวนิสต์เท่านั้น ในพรรคหรือคณะอื่นๆที่มีใช้คอมมิวนิสต์ก็ใช้กันรวมทั้งการบังคับใช้หรือเกณฑ์แรงงานในรูปแบบต่างๆในประเทศทั่วไปเป็นครั้งคราว และปรีดีมีเป้าหมายไปที่ราษฎรทุกคนจะได้ทำงานมิได้มุ่งหมายบังคับชนชั้นกลางดังที่คอมมิวนิสต์ต้องการล้มล้าง นอกจากนี้ประเด็นอื่นๆ เช่น การเป็นสมาชิกคณะคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศไม่มี เรื่องศาสนาปรีดีก็มิได้คิดจะล้มล้างแต่ให้ทุกคนนับถือได้ และไม่คิดถอนการอุดหนุนคณะสงฆ์ ในที่สุดสภาผู้แทนราษฎรก็ได้รับรองผลการสอบสวนของกรรมาธิการเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

ผู้วิจารณ์เห็นว่าการประเมินงานชิ้นนี้ในสถานการณ์ปัจจุบันไม่ควรอยู่ในกรอบเดิมอีก คือ ปรีดีและเค้าโครงการเศรษฐกิจของเขาเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ แต่ควรพิจารณาอย่างน้อยสามประการ ๑) สถานการณ์ทางการเมือง

ของประเทศในขณะนั้นเป็นปัจจัยกำหนดการนำเสนอเค้าโครงการอย่างไร ๒) การบูรณาการบรรดาความคิดในทฤษฎีหรือลัทธิต่างๆเพื่อนำไปสู่แบบแผนในการอภิวัฒน์สังคมนั้นควรคำนึงถึงปัจจัยอะไรบ้าง และ ๓) ยังมีอะไรบ้างที่จะยังคงเป็นประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต

ในประการแรกหลังการทำกรเปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือ พร้อมๆกันนั้นย่อมต้องการเครื่องมือในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การที่ปรีดีในฐานะมันสมองของคณะราษฎรเป็นผู้ร่างแผนจึงน่าจะเหมาะสม และการที่แผนต้องออกมาโดยเร็วเป็นเงื่อนไขที่เป็นจุดอ่อนทำให้เวลาในการกลั่นกรองมีน้อย แม้ว่าปรีดีจะประสงค์ให้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอีก แต่กลับไม่มีโอกาสได้กระทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เนื่องจากกระแสการต่อต้านของฝ่ายตรงกันข้าม ในที่สุดเค้าโครงการเศรษฐกิจจึงถูกพิจารณาเสมือนโครงการที่สมบูรณ์แล้ว เมื่อเขากลับมามีอำนาจก็ล่วงเลยสถานการณ์ที่เหมาะสมจะรื้อฟื้นได้อีก หากเปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบันบรรยากาศประชาธิปไตยที่ดำรงอยู่คงทำให้เค้าโครงการได้รับการขัดเกลาอย่างสมบูรณ์ได้ แต่กระนั้นก็ตามเราไม่พึงตั้งความหวังไว้สูงส่งว่าการวาดความคิดในสังคมนั้นจะมีอะไรแม่นยำ ชัดเจน และเป็นเช่นนั้นอย่างแน่นอนในระยะเวลานาน เพราะแม้กระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่แปด (พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๔) ของเราซึ่งเกิดในสมัยปัจจุบันนี้ก็ต้องปรับใหม่พอเริ่มต้นใช้จากการคาดไม่ถึงว่าเราจะเกิดล้มเหลวในทางเศรษฐกิจจากปัจจัยภายในและนอกประเทศอย่างฉับพลัน

ประการที่สองการบูรณาการบรรดาความคิดในทฤษฎีหรือลัทธิต่างๆ เพื่อนำไปสู่แบบแผนในการอภิวัฒน์สังคมนั้น การกระทำของปรีดีมีจุดแข็งให้เห็นเป็นตัวอย่างว่า ๑) พึงยึดเอาข้อดีของลัทธิต่างๆ ๒) การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างสังคมนั้น ๓) การนำเสนอการเปลี่ยนแปลงโดยสันติวิธี ไม่กระทำโดยพลการ ๔) การมีกฎหมายรองรับ ๕) การแสวงหาความเป็นเอกราชอธิปไตยทางเศรษฐกิจจากต่างชาติ และ ๖) การมีแผนเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าหมายทางการเมืองการปกครองไปด้วยกัน อย่างไรก็ตามจุดอ่อนมีเช่น ๑) ข้อจำกัดในการใช้เวลาทำงานทางความคิดกับผู้สนับสนุน ๒) ข้อจำกัดด้านข้อมูลอ้างอิงและการไม่ได้มีโอกาสทดลองทำในบางสิ่งบางอย่างมาก่อน

ประการสุดท้ายในยุคสมัยนี้แล้วเค้าโครงการจะยังมีอะไรเป็นประโยชน์อยู่บ้าง ผู้วิจารณ์เห็นว่าอย่างน้อยน่าจะมีสี่ประการคือ 1) คุณภาพแห่งอุดมการณ์ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจและการประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎรเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศควบคู่กัน 2) การอภิวัฒน์กลไกสหกรณ์ที่จะเป็นเครื่องมือของเศรษฐกิจพอเพียงและของชุมชนที่อยู่ นอกอำนาจรัฐ 3) แนวทางการเป็นเอกราชในทางเศรษฐกิจจากต่างชาติ 4) วิธีการหารายได้หรือเงินทุนของรัฐมีหลายประการที่ยังไม่ก้าวหน้า

เค้าโครงการเศรษฐกิจจะยังคงเป็นที่รำลือต่อไป トラบเท่าที่เรายังเห็นคุณค่าของการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาสำหรับสังคมไทยของนักคิดในอดีต !!

ภาคผนวก

บทความเค้าโครงการเศรษฐกิจ หลวงประดิษฐมนูธรรม

เค้าโครงการเศรษฐกิจ หลวงประดิษฐ์มนูธรรม

โครงสร้างและสรุปสาระสำคัญประกอบด้วย 4 ส่วน
(การสรุปอิงการใช้ภาษาเดิมของผู้เสนอ)

1) คำชี้แจง

2) ตัวสารของเค้าโครงการเศรษฐกิจ

๓) เค้าร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยการประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎร (Assurance Sociale) พร้อมคำอธิบายเค้าร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้

๔) เค้าร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยการประกอบเศรษฐกิจพุทธศักราช... พร้อมคำอธิบายเค้าร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้

ส่วนที่ ๑) คำชี้แจง : เปรียบเสมือนบทนำของเค้าโครงการเศรษฐกิจ ปรีดีเน้นจุดหลักของเค้าโครงการว่าอยู่ที่ “รัฐบาลจะต้องเป็นผู้จัดการเศรษฐกิจเสียเอง โดยแบ่งการเศรษฐกิจนั้นออกเป็นสหกรณ์ต่างๆ” และแสดงจุดยืนการคิดเช่นนั้นว่ามีไว้เพราะยึดมั่นอยู่กับลัทธิโคเป็นกลางเฉพาะแต่เป็นการนำส่วนดีของแต่ละลัทธิมาปรับใช้ และราวกับคาดเดาไว้ได้ล่วงหน้าว่าจะต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์เค้าโครงการกันอย่างหนัก ปรีดีจึงได้เขียนไว้ตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อป้องกันความลำเอียงว่าขอให้อ่านตั้งใจเป็นกลางในการวินิจฉัยเค้าโครงการ

ส่วนที่ ๒) ตัวสารของเค้าโครงการเศรษฐกิจ : แบ่งเป็น ๑๑ หมวด ตั้งแต่หมวดที่ ๑ - ๑๑ ไม่แบ่งเป็นบท แต่ในหมวดที่ ๔ - ๑๑ ส่วนใหญ่แบ่งเป็นบทๆ ดังสรุปย่อได้ต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ ประกาศของคณะราษฎร : เป็นการยืนยันให้รัฐบาลซึ่งรับหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรแล้ว ได้ทำการบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจตามหลักการที่รับไปนั้น

หมวดที่ ๒ ความไม่เที่ยงแท้แห่งการเศรษฐกิจในปัจจุบัน : นำเสนอถึงความไม่เที่ยงแท้ในทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นกับใครๆก็ได้ทั้งคนรวยและคนจนตลอดเวลา และยอมทำให้เกิดความเดือดร้อนทางการเงิน และปัญหาด้านสุขภาพ เช่น การเจ็บป่วยและพิการ จึงควรมีการประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎรไว้ก่อน (ในปัจจุบันเรียกกันว่าประกันสังคม ผู้วิจารณ์)

หมวดที่ ๓ การประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎร : มีลักษณะสำคัญคือ เสนอให้รัฐเป็นผู้ประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎรเองเพราะเอกชนยากจะทำได้ การประกันโดยรัฐบาลนั้นรัฐบาลเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายแทนการเก็บเบี้ยประกันจากเอกชน แต่รัฐบาลสามารถเก็บภาษีจากรายกรในทางอ้อมมาชดเชยการดำเนินการอาศัยพรบ.ประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎร โดยให้ราษฎรรับราชการและรับเงินเดือนจากรัฐบาลไปแลก (ซื้อ) ปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีพจากสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจของรัฐบาลเป็นผู้จัดหา เงินเดือนของราษฎรนั้นไม่ริบสมบัติจากคนมั่งมีมาจ่าย แต่จะหักกลบหนี้จากมูลค่าปัจจัยที่สหกรณ์จำหน่ายแก่ราษฎร ในการจัดการเศรษฐกิจโดยรัฐนั้นย่อมต้องอาศัยที่ดิน แรงงาน และ ทุน ซึ่งที่ดินประเทศเรามีมาก ราษฎรเป็นแรงงาน และเงินทุนย่อมหาได้โดยนโยบายการคลัง

หมวดที่ ๔ แรงงานที่สูญเสียไปและพวกหนักโลก : แบ่งเป็น ๔ บท เน้นความสำคัญของการใช้แรงงานให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยใช้วิธีการรวมตัวกันทำงานแทนที่ต่างคนต่างทำ อาศัยการปรับปรุงเครื่องจักรกลเพื่อช่วยในการทำงานเพราะลดการทรมาณร่างกายของคนในการทำงาน แต่กระวังมิให้เครื่องจักรกลทดแทนแรงงานคน โดยให้รัฐบาลเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจตั้งโรงงานต่างๆ ขึ้นรองรับคนจำนวนมาก ในการจัดความเหมาะสมระหว่างจำนวนโรงงาน เครื่องจักรกล และปริมาณแรงงานนั้น หากว่าเพียงพอแล้วยังมีคนมากก็ให้ลดชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันลงได้อีกโดยไม่ต้องลดเงินเดือนคนงานลง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้หากเอกชนทำก็ย่อมลดค่าจ้างแรงงานลงมาและเลิกจ้างคน การหาทุนรัฐบาลจะหาได้ดีกว่าเอกชนด้วยการวางแผนการคลังเพื่อเก็บภาษีทางอ้อมจำนวนน้อยจากรายกร ส่วนเครื่องจักรกลอาจตกลงกับต่างประเทศสั่งซื้อมาในราคาผ่อนส่ง สำหรับแรงงานที่เกียจคร้านในการทำงาน (พวกหนักโลก - อาศัยคนอื่นกิน) นั้น เมื่อรัฐบาลประกอบการเศรษฐกิจเองแล้ว ก็ย่อมจะบังคับคนประเภทนี้ให้ทำงานได้

หมวดที่ ๕ วิธีซึ่งรัฐบาลจะหาที่ดิน แรงงาน เงิน ทุน : แบ่งเป็น ๒ บท ยึดหลักความร่วมมือระหว่างคนมีกับคนจน รัฐบาลไม่ประหัดประหารคนมี แต่จากการที่

ที่ดินส่วนใหญ่ เช่น ที่นาหรือไร่ นั้น ชาวนาเอาไปจำหน่ายกับเอกชนโดยส่วนใหญ่เสีย รัฐบาลเมื่อจะประกอบกรเศรษฐกิจเองแทนต่างคนต่างทำก็จะซื้อที่ดินส่วนใหญ่ นั้นเป็นของรัฐบาล แต่มีใช้ส่วนที่เป็นบ้านพักอาศัยยกเว้นเขาจะขาย ในการซื้อใช้วิธีออกไปกู้มิได้เอาเงินสคไปซื้อ ในการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ก็จะทำอย่างมีกฎเกณฑ์ ใช้เครื่องจักรกลเข้าช่วย และมีเทคนิคการบำรุงรักษาที่ดิน การที่บุคคลจะมีที่ดินหรือไม่ย่อมไม่ทำให้ความรักชาติยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่เมื่อที่ดินเป็นของรัฐบาลก็จะบำรุงรักษาโดยข้าราชการที่ชำนาญด้านกรการกรกรรม และให้ระวางค่า ล่อลวงของเอกชนที่ไม่เห็นด้วยกับการไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินและเกรงการที่ราษฎรจำนวนมากๆมาทำงานอยู่รวมกันจะเห็นการมีดีมีร้ายของตน หรือ คนอ่อนแอที่จะทำให้ราษฎรได้รับความสุขสมบูรณ์ และกลัวหลุดพ้นจากตำแหน่ง

ในการจัดหางานจะให้ราษฎรอายุ ๑๘ - ๕๕ ปี รับราชการ และหลังจากนั้นได้รับบำนาญตลอดชีวิต แต่ไม่จำเป็นที่ราษฎรทุกคนจะรับราชการ โดยเฉพาะผู้ที่เลี้ยงตนเองโดยวิชาชีพเฉพาะได้ เช่น นักประพันธ์ ช่างเขียน คุรุในวิชาชีพบางอย่าง ฯลฯ นอกจากนี้คนที่ทำงานในโรงงานเอกชนหรือกรการกรกรรมของเอกชนที่เห็นว่าคนทำได้ผลดีจะทำต่อไปก็ได้ การที่คนส่วนใหญ่รับราชการทำให้แรงงานใช้เวลาอย่างเต็มที่เช่นฤดูหลังจากทำนาก็จะใช้เวลาว่างประมาณ ๖ เดือนหลังทำนาให้เห็นประโยชน์ในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ รวมทั้งอาจบังคับให้ศึกษาอบรมศิลปวิทยาและฝึกหัดวิชาทหาร

ในการจัดหาทุนจะหาเพื่อใช้ซื้อเครื่องจักรกลและวัตถุที่รัฐบาลทำไม่ได้ และจ่ายเป็นค่าแรง กรณีค่าแรงนั้นหักกลบลงหนี้ระหว่างเงินเดือนข้าราชการเมื่อหักลบกับค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย ส่วนเหลือยังนำมาฝากกับธนาคารชาติเพื่อเป็นเงินสำรองได้ เงินทุนทั้งหมดหามาได้โดยวิธีการต่อไปนี้ คือ ๑) ภาษีทางอ้อม เช่น ภาษีเกลือ ภาษีน้ำตาล ภาษีนุหรี ภาษีไม้ขีดไฟ ฯลฯ ๒) ออกสลากกินแบ่ง ๓) กู้เงินในประเทศและจากต่างประเทศ หากกู้ต่างประเทศไม่ได้ก็ซื้อเครื่องจักรในราคาผ่อนเป็นงวด ๆ ๔) การหาเครดิต ในกรณีหาเงินทุนไม่ได้หรือไม่ได้รับการผ่อนผันให้ผ่อนซื้อเครื่องจักรเป็นงวดๆ อาจตกลงกับบริษัทต่างประเทศให้มาตั้งโรงงานแล้วรัฐบาลเอาโรงงานและผลประโยชน์จากโรงงานเป็นการประกันหนี้เงินกว่าโรงงานจะใช้หมด

หมวดที่ ๖ การจัดทำรายได้และรายจ่ายของรัฐบาลเข้าสู่ดุลยภาพ : มี ๒ บท การจัดการเศรษฐกิจโดยรัฐบาลต้องให้เกิดดุลยภาพสองด้าน คือ ดุลยภาพภายในประเทศและดุลยภาพระหว่างประเทศ ดุลยภาพภายในประเทศคือการทำให้มีสิ่งของจากรัฐตามที่ราษฎรสามารถซื้อได้ตามที่ความต้องการที่เพิ่มขึ้นๆ และโดยการหักชำระกับเงินเดือนของราษฎรทำให้เงินกลับมายังรัฐบาล ดุลยภาพระหว่างประเทศ คือ การจัดทำสิ่งของที่สามารถทำได้ในประเทศให้มีเหลือขายไปต่างประเทศเพื่อให้มีรายได้มาจัดซื้อเครื่องจักรกล และสิ่งของที่ยังทำภายในประเทศไม่ได้ นอกจากนี้ก็ควรหาทางลดการซื้อสินค้าที่ควรทำได้ในประเทศโดยหันมาทำเองและจะได้มีรายได้ไปซื้อสิ่งที่ยังทำไม่ได้นั้น

การจัดการเศรษฐกิจโดยรัฐบาลไม่ได้หมายความว่าชีวิตผู้คน เช่น ผู้หญิงจะกลายเป็นของกลาง และครอบครัวจะไม่มี แต่การรับราชการจะคำนึงถึงการเป็นมนุษย์ยิ่งขึ้นมีการดูแลเมื่อเจ็บป่วยและชราได้รับบำนาญมุ่งไม่ให้มีการประทุษร้ายจากเหตุเศรษฐกิจ ผู้หญิงมีใช้ของกลาง ความเคารพต่อครอบครัวและญาติพี่น้องยังคงเป็นเช่นเดิม รวมถึงลักษณะผ้าเย็บ

ในทางวิชาการก็จะสนับสนุนให้บุคคลค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์และรัฐมีรางวัลให้รวมทั้งยอมรับกรรมสิทธิ์แห่งการประดิษฐ์ไม่ต่างจากราชการที่มีอยู่เดิม

หมวดที่ ๗ การแบ่งงานออกเป็นสหกรณ์ : การควบคุมการเศรษฐกิจจะเป็นไปได้ดีหากแบ่งการจัดการเศรษฐกิจในรูปสหกรณ์ต่างๆ ผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์จะได้รับเงินเดือน การดำเนินงานสหกรณ์จะเป็นไปตามการวางแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ ให้มีสหกรณ์ที่เหมาะสม เช่น ทำกรการกรกรรม การสร้างถนน บ้าน สถานที่ เมื่อสหกรณ์ดำเนินงานประสบผลสำเร็จสมาชิกไม่ว่าจนหรือรวยก็จะได้รางวัลพิเศษ สิ่งเหล่านี้จะต่างกับสหกรณ์ที่กำลังดำเนินการอยู่ที่สมาชิกสหกรณ์เป็นเจ้าของที่ดิน แต่ชาวนาต้องเช่านาไม่มีโอกาสเป็นสมาชิกสหกรณ์ ขอบเขต สหกรณ์ขยายไปตามประเภทกิจกรรม เช่น สหกรณ์อุตสาหกรรม สหกรณ์ในทางกรการกรกรรม ความใหญ่ น้อยของกิจกรรม /การใช้ที่ดิน และจำนวนสมาชิกตามการควบคุมและเทคนิค

รูปแบบการประกอบการสหกรณ์จะมีลักษณะครบรูป โดยร่วมกันในเรื่อง การประดิษฐ์ การจำหน่ายและขนส่ง การจัดหาของอุปโภคและบริโภค การสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น

การรวมตัวเป็นสหกรณ์จะสอดคล้องกับการปกครองแบบเทศบาล สหกรณ์จะออกข้อบังคับให้สมาชิกในการจัดการประโยชน์แก่สมาชิก เช่น การรักษาอนามัย การศึกษาอบรม การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

หมวดที่ ๘ รัฐบาลจะจัดให้มีการเศรษฐกิจชนิดใดบ้างในประเทศ : การดำเนินการเศรษฐกิจจะเน้นการกลไกกรรมและอุตสาหกรรมทุกอย่างให้มีขึ้นในประเทศ ซึ่งในที่สุดไม่จำเป็นต้องพึ่งต่างประเทศที่รัฐบาล เพื่อป้องกันการปิดประตูค้าของต่างประเทศ เมื่อรัฐบาลทำความพร้อมในทางเศรษฐกิจในประเทศให้สมบูรณ์ เช่น อุตสาหกรรม กลไกกรรม ศิลปวิทยา ได้แล้วก็จะสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ทั้งนี้มีหลายประเทศได้เจริญขึ้นจากการที่รัฐบาลเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจเองให้ราษฎรทำร่วมกับรัฐบาล

หมวดที่ ๙ การป้องกันความยุ่งยากในปัญหาเรื่องนายจ้างกับลูกจ้าง : การที่เอกชนดำเนินการเศรษฐกิจจะทำให้เกิดปัญหา เช่น ความระส่ำระสายระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง อันได้แก่ การปิดงานของนายจ้าง การนัดหยุดงานของลูกจ้าง การเอาผลกำไรให้มาก ระเบียบวินัยแห่งแรงงานหากรัฐบาลดำเนินการเอง และการที่รัฐบาลเป็นผู้แทนของราษฎรเท่ากับราษฎรเป็นเจ้าของเศรษฐกิจก็แก้ปัญหาความยุ่งยากได้ รัฐบาลจะได้กำไรไม่ขาดทุนเมื่อสามารถใช้จ่ายแรงงานตามความสามารถร่วมกับเครื่องจักรกล

หมวดที่ ๑๐ แผนเศรษฐกิจแห่งชาติ (ไม่แบ่งเป็นบท) : การดำเนินการเศรษฐกิจจะต้องอาศัยการวางแผนเศรษฐกิจ โดยการสำรวจความต้องการปัจจัย เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม บ้าน การคมนาคม เมื่อคำนวณได้แล้วว่าต้องการโดยรวมเท่าใดก็มาหาว่าต้องการแรงงาน เงินทุน ที่ดิน เครื่องจักรกลทุนแรง ในด้านใด เท่าใด และเทียบกับปัจจัยที่รัฐบาลมีอยู่แล้วเพื่อให้ทราบกำลังที่จะประกอบการเศรษฐกิจ กรณีของเงินทุนสามารถกู้ภายใน ร่วมมือกับผู้ที่มี การเก็บภาษีทางอ้อม ส่วนการดำเนินการจริงก็แบ่งงานเป็นสหกรณ์ และกำหนดเวลาในการให้เห็นผล โดยวางแผนไปตามท้องที่และการเศรษฐกิจไปตามลำดับจนทั่วพระราชอาณาจักร นอกจากนี้ก็ต้องมีผู้ชำนาญการพิเศษ ซึ่งหากไม่มีก็จ้างชาวต่างประเทศไปก่อนแล้วฝึกอบรมคนของเราไว้แทน

หมวดที่ ๑๑ ผลสำเร็จอันเกี่ยวแก่หลัก ๖ ประการ (แบ่งออกเป็น ๖ บท) : การประกอบการเศรษฐกิจโดยรัฐบาลออกเป็นสหกรณ์จะทำให้วัตถุประสงค์อื่นๆของคณะราษฎรสำเร็จดีกว่าให้มีการเศรษฐกิจที่เอกชนต่างคนต่างทำ ความ

สำเร็จตามหลัก ๖ ประการ หรือ ตามวัตถุประสงค์ของคณะราษฎร คือ ๑) หลักเอกราชในทางศาล ซึ่งกำลังดำเนินการประมวลกฎหมาย ๒ หลักเอกราชในทางเศรษฐกิจ คือ เราทำสิ่งอุปโภคบริโภคได้เองย่อมเป็นเอกราชไม่ถูกบีบบังคับจากผู้อื่น การประกอบการเศรษฐกิจเองจะเปิดช่องให้มีการบำรุงในด้านอื่นๆ เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้าที่เราทำได้กับสินค้าที่เราทำเองไม่ได้ ย่อมนำความเกรงใจจากต่างประเทศในการจัดการปัญหาระหว่างประเทศ ๓) หลักความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เมื่อมีการดำเนินการเศรษฐกิจโดยรัฐบาลก็ย่อมลดปัญหาการกระทำผิดอาญาที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ จะมีก็การกระทำผิดที่เป็นนิสัย ลักขโมยซึ่งยอมแก้ไขได้โดยการอบรม สั่งสอนและดัดนิสัย ซึ่งจะได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อผู้อบรม สั่งสอน และดัดนิสัยมีเศรษฐกิจดี การเศรษฐกิจจะเป็นไปโดยราษฎรไม่อดอยาก เพราะราษฎรจะมีงานทำโดยทำงานเป็นข้าราชการ สำหรับเด็ก คนป่วย คนพิการ คนชรา เมื่อทำงานไม่ได้ก็จะได้รับเงินเดือนจากรัฐบาลตามความพอเพียง ๔) หลักความเสมอภาค จะมีนอกจากความเสมอภาคในกระดวย เช่น ความเสมอภาคในการเข้ารับราชการ เสมอภาคที่จะไม่อดตาย แต่มีใช้บริบททรัพย์คนมาแบ่งกัน ๕) หลักเสรีภาพ แม้มีการตัดเสรีภาพในการประกอบการเศรษฐกิจเพราะรัฐบาลทำเอง แต่ราษฎรยังคงมีเสรีภาพในร่างกาย ทรัพย์สิน เกษะสถาน การพูด การศึกษาอบรม การสมาคม และเสรีภาพย่อมถูกจำกัดลงเพื่อประโยชน์ของราษฎรทั้งหมดและไม่ขัดกับหลัก ๔ ประการ ๖) หลักการศึกษา เมื่อรัฐบาลประกอบการเศรษฐกิจเองก็ย่อมทำให้ราษฎรได้รับการศึกษาไม่พะวงเรื่องการสูญหายของทรัพย์สิน การให้ราษฎรเล่าเรียนนั้นราษฎรที่เป็นข้าราชการแม้จะเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ต้องเล่าเรียนด้วย การดำเนินการให้บรรลุหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรนั้นก็เสมือนการที่ราษฎรจะได้รับความสุขความเจริญอย่างประเสริฐที่เรียกว่า “ศรีอริยะ” ตามพุทธทำนาย

ส่วนที่ ๓ และ ๔ :เค้าโครงการเศรษฐกิจได้แนบร่างพระราชบัญญัติสองฉบับ ฉบับแรกว่าด้วยการประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎร (Assurance Sociale) นั้น ปรีดีได้นำเสนอไว้ ๕ หมวด ๑๒ มาตรา สำระสำคัญคือ กำหนดให้บุคคลที่มีสัญชาติไทยได้รับเงินเดือนและบำนาญ ความแตกต่างของเงินเดือนเป็นไปตามอายุ เป็นประการแรก โดยเริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง ๕๕ ปี ขึ้นไป (ในร่างพ.ร.บ.ยังไม่ระบุจำนวนเงินเดือน) ในประการที่สองได้เงินสูงขึ้นจากประการแรกตามวุฒิ หรือ ความสามารถพิเศษ หรือ กำลัง

พิเศษ มี ๓๐ ชั้น เริ่มจาก ๘๐ บาท จนถึง ๑,๐๐๐ บาท ประการที่สามได้เงินเพิ่มอีกเป็นเงินรางวัลจากผลการทำงานตามที่รัฐบาลหรือสหกรณ์กำหนดซึ่งเรียกว่า Participation Benefice ประการที่สี่ได้เงินบำนาญเมื่อออกจากราชการ ซึ่งผู้ได้เงินเดือนสูงก็จะได้บำนาญสูง

กำหนดให้ราษฎรอายุ ๑๘ - ๕๕ ปี ตามกำลังความสามารถ คุณวุฒิ เพศ และ อายุ หากมีผู้สมัครมากกว่าจำนวนคนที่ต้องการในตำแหน่งนั้นๆ ก็ให้สอบแข่งขัน ให้เพศหญิงทำงานที่เหมาะสมแก่งาน แต่ไม่กีดกันที่ผู้หญิงจะทำงานในตำแหน่งที่ใช้คุณวุฒิและความสามารถ ให้ผู้มีอายุมากทำงานเบากว่าผู้อยู่ในวัยฉกรรจ์ ผู้มีอายุ ๑๑-๑๘ ปี และตั้งแต่ ๕๕ ปี ไม่ต้องทำงานยกเว้นมีเหตุฉุกเฉินแต่มีให้ทำงานหักโหม และยกเว้นบุคคลต่อไปนี้ไม่ต้องทำงาน คือ หญิงมีครรภ์ คนเจ็บป่วย คนพิการ นักเรียนมหาวิทยาลัย และโรงเรียนอาชีวศึกษาซึ่งสอบแข่งขันเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียนอาชีวศึกษา และ บุคคลที่มีเวลาราชการพอที่จะได้รับเบี้ยบำนาญ นอกจากนี้บุคคลที่ไม่ต้องรับราชการ คือ ผู้มีทรัพย์สิน หรือรายได้มั่นคงที่จะเลี้ยงตนเองได้ บุคคลที่ถืออาชีพอิสระ เช่น แพทย์ ทนายความ ช่างฝีมือ นักประพันธ์ หรือ บุคคลที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้ประกอบการเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และ กสิกรรม บางชนิด ที่แสดงว่าจะเลี้ยงตนเองและบุตรได้ตลอด

ในการจ่ายเงินเดือนแก่ราษฎรอาจจ่ายได้เป็นเงินตรา เช็คนาการ โดยหักกลบลบหนี้กับการที่ราษฎรเป็นลูกหนี้รัฐบาลหรือสหกรณ์ในปัจจุการดำรงชีวิต ราษฎรสามารถเป็นเจ้าหนี้รัฐบาลได้โดยฝากเงินในธนาคารแห่งชาติ หรือขอใบกู้ของรัฐบาลหรือสหกรณ์โดยจะได้ถอนเมื่อใดก็ได้

รัฐบาลสามารถจ้างชาวต่างประเทศเป็นผู้ชำนาญการพิเศษ และนอกจากนี้กำหนดให้ข้าราชการทั้งหลายทั้งเจ้าหน้าที่ปกครองหรือกรรมกรต้องมีวินัย ทำงานเต็มกำลังความสามารถ ผู้ใดเกียจคร้านจะถูกลงโทษตามระเบียบที่จะกำหนด

ในส่วนท้ายของพ.ร.บ.ได้มีคำอธิบายประกอบ ๕ ข้อ เกี่ยวกับอัตราเงินเดือน รางวัล การระดมกันทำงาน การประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎรตามวิธี Assurance Sociale เป็นต้น

ร่างพ.ร.บ. ฉบับที่สองที่ได้มีการนำเสนอคือ พ.ร.บ.

ว่าด้วยการประกอบเศรษฐกิจ พุทธศักราช.... แบ่งเป็น ๕ หมวด ๑๕ มาตรา กำหนดให้อำนาจรัฐบาลในการประกอบการเศรษฐกิจ คือประดิษฐกรรมทั้งหลายทั้ง กสิกรรม และอุตสาหกรรม แต่ยกเว้นกิจกรรมบางประเภทที่รัฐบาลให้สัมปทานแก่เอกชนไว้ก็ให้ทำต่อไป เช่น การทำเหมืองแร่ ป่าไม้ สาธารณูปโภค โรงงานเอกชน ห้างร้านขนถ่ายข้าวและอื่นๆ กฎหมายจะให้อำนาจรัฐบาลในการซื้อที่ดินนอกเหนือที่อยู่สำหรับครอบครัวเอกชน และที่ได้รับสัมปทานจากรัฐบาล ที่ยังไม่มีการครอบครองก็ให้เป็นของรัฐบาล ให้มีการตั้งอนุญาโตตุลาการกำหนดราคาซื้อขายที่ดิน โดยเมื่อรัฐบาลซื้อก็อาจจ่ายเป็นเงินตรา หรือ ใบกู้มีดอกเบี้ยให้ ผู้ถือใบกู้จะได้เงินปันผลจากสหกรณ์ที่รับโอนที่ดินจากรัฐบาลไปประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

รัฐบาลสามารถหาเงินทุนและเครดิตได้ในวิธีต่อไปนี้ เก็บภาษีมรดก ภาษีรายได้เอกชน ภาษีทางอ้อม ค่าจดทะเบียนการเล่นพนัน การออกใบกู้ ออกสลากกินแบ่ง กู้เงินจากธนาคารแห่งชาติ กู้เงินจากต่างประเทศ และ หาเครดิตกับบริษัทที่จำหน่ายเครื่องจักรกลกับต่างประเทศ

กำหนดให้มีการตั้งธนาคารชาติ โดยใช้เงินสำรองของรัฐบาลและเงินกู้เอกชน ทำหน้าที่ออกธนบัตร และให้เงินกู้แก่รัฐบาล กำหนดให้มีสภาการวางแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ ทั้งในด้านกสิกรรม อุตสาหกรรม และ ปรัวรรคกรรม (การขนส่งและการคมนาคม) การสร้างที่อยู่ และการแยกงานออกเป็นสหกรณ์ต่างๆ ให้กำหนดกิจกรรมของแผนในแต่ละปีและแจ้งผลการดำเนินการต่อมหาชนทุกๆ สัปดาห์ ให้ประกาศเริ่มใช้แผนในเขตต่างๆ เป็นรายๆ และสามารถแก้ไขแผนได้ กฎหมายยังรับรองกรรมสิทธิ์เอกชนที่หามาได้ รับรองกรรมสิทธิ์ในการประดิษฐ์คิดค้นที่เข้าลักษณะการค้า ซึ่งผู้นั้นจะขอสัมปทานประกอบการนั้นเองหรือขายรัฐบาลหรือร่วมกับรัฐบาลได้ตามสมัครใจ

ท้ายร่างพ.ร.บ.มีคำอธิบายประกอบในเรื่อง การมิให้การประกอบการเศรษฐกิจโดยรัฐบาลกระทบกระเทือนเอกชนชาวต่างประเทศการชี้ให้เห็นกิจกรรมที่บังคับซื้อที่ดิน การเก็บภาษีมรดก ภาษีทางอ้อม เช่น ยาสูบ ไม้ขีด การเก็บค่าลงทะเบียนเล่นการพนัน ประโยชน์การมีสลากกินแบ่ง ธนาคารชาติ และให้แผนทางการปกครองสอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจ

ความก้าวหน้าจากกองทุนวิจัย ปรีดี พนมยงค์

๑. มติคณะกรรมการกองทุนวิจัย ปรีดี พนมยงค์

ในการประชุมเบื้องต้นของคณะกรรมการกองทุนวิจัย ปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๒ คณะกรรมการมีมติเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารสถาบันปรีดี พนมยงค์ และ มูลนิธิปรีดี พนมยงค์ ว่า การสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนากองทุนวิจัยของสถาบันให้เพิ่มเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้มีการตั้งรางวัลปรีดี พนมยงค์ เป็นรางวัลนานาชาติด้วย โดยให้มีศักดิ์ศรีไม่ด้อยกว่ารางวัลนานาชาติอื่นๆ

ปัจจุบันรางวัลนานาชาติในเอเชียมี เช่น รางวัล แม็ก ไช ไช ของประเทศฟิลิปปินส์ รางวัลอัลก้าของเกาหลีใต้ รางวัลฟูกูโอกะของประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น สำหรับรางวัลนานาชาติจากประเทศไทยในขณะนี้ไม่มีในทางสายวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คือ รางวัลมหิดล ซึ่งเน้นด้านการแพทย์

คณะกรรมการกองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์ ชุดที่ ๑ ประกอบด้วย

๑. ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์	ประธานคณะกรรมการ
๒. ศ.ดร.เจตนา นาควัชระ	กรรมการ
๓. ศ.ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์	กรรมการ
๔. ศ.ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา	กรรมการ
๕. รศ.ดร.อุทัย ดุลยเกษม	กรรมการ
๖. รศ.ดร.วรวิทย์ เจริญเลิศ	กรรมการ
๗. ดร.โชคชัย สุทธาเวช	กรรมการและเลขานุการ

๒. ประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัย ประเภทวิทยานิพนธ์

ผู้ที่สนใจขอรับทุนประเภทวิทยานิพนธ์ จากกองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์ ประจำปีหน้า โปรดส่งข้อเสนอโครงการมายังสถาบันปรีดี พนมยงค์ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๓

กองทุนวิจัย ปรีดี พนมยงค์จะประกาศมอบทุนวิจัยจำนวนหนึ่งแก่ผู้ได้รับการคัดเลือกในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ (วันครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส)

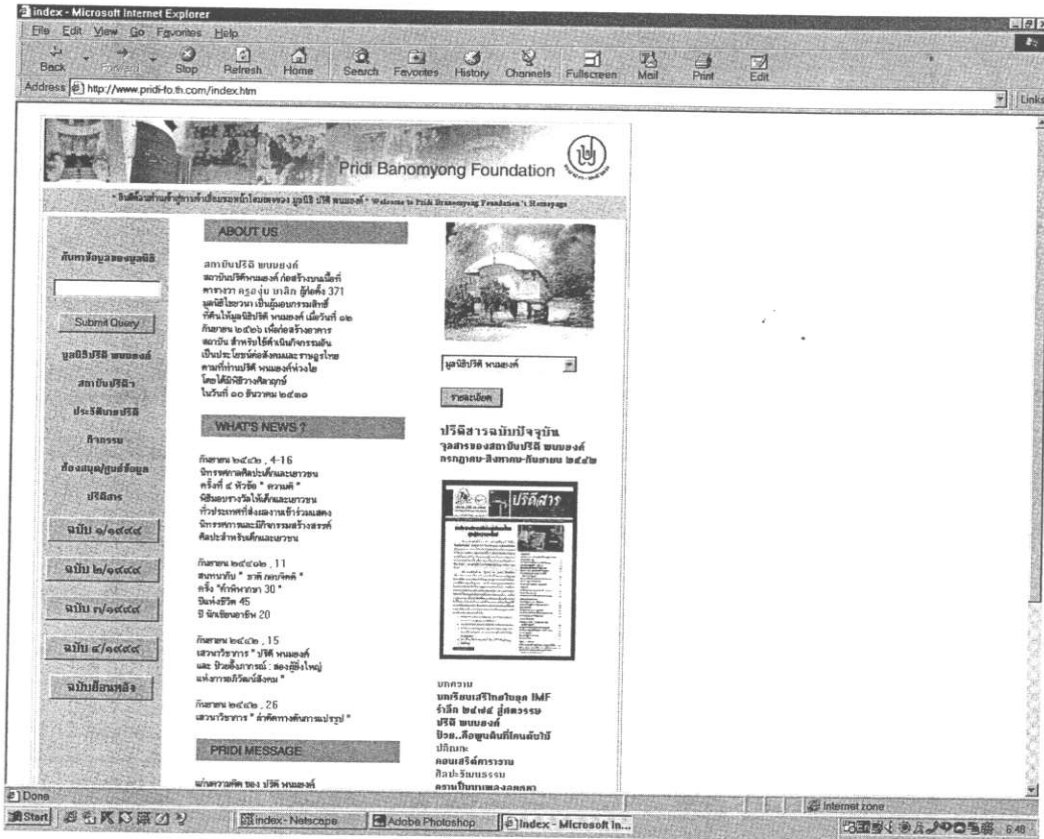
ข้อเสนอโครงการอย่างน้อยควรประกอบด้วย

๑. ชื่อโครงการและผู้ทำวิจัย
๒. ความสำคัญของปัญหาการวิจัย
๓. การทบทวนวรรณกรรม (ทฤษฎีและแนวคิด และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง)
๔. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
๕. คำถามหรือสมมติฐานการวิจัย
๖. รูปแบบ และวิธีดำเนินการวิจัย
๗. ระยะเวลาและแผนการดำเนินงานวิจัย
๘. งบประมาณ
๙. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัยและวิธีนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์
๑๐. ภาคผนวก (หากมี)

(ความหนาของข้อความโครงการ ประมาณ ๕-๒๐ หน้า)

แนะนำ Homepage

ของมูลนิธิ และสถาบันปริดี พนมยงค์

<http://www.pridi-fo.th.com>
e-mail : pridiint@ksc.th.com

ขณะนี้ทางสถาบันปริดี พนมยงค์ได้เปิด Homepage ของสถาบันขึ้น เพื่อประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่สมาชิกและผู้ที่สนใจ ซึ่งสามารถเข้ามาเยี่ยมชมกันได้ ที่ www.pridi-fo.th.com โดยปัจจุบันจะเป็นการให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมูลนิธิปริดี พนมยงค์ และสถาบันปริดี พนมยงค์ บทความที่น่าสนใจต่างๆ จากปริดีสาร รวมถึงการแจ้งประกาศ และกำหนดการของกิจกรรมต่างๆ ที่จะจัดขึ้นโดยสถาบันฯ หรือที่สถาบันปริดีฯ ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ และที่สถาบันปริดีฯ จัดเอง เพื่อให้สมาชิกและผู้สนใจได้ทราบกันอย่างทั่วถึงอีก ทางหนึ่ง

เชิญแวะเข้ามาเยี่ยมชม และฝากข้อความแนะนำติชม แลกเปลี่ยนกับ Web Master ได้ที่ pridint@ksc.th.com คงจะเป็นการติดต่อสื่อสารขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยทำให้เรามี โอกาสได้พบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และใกล้ชิดกันมากขึ้น ไม่ว่าสมาชิกจะอยู่ในประเทศหรืออยู่ส่วนใดหรือมุมใดของโลก ในอนาคตทางสถาบันจะพยายามพัฒนา Homepage ของเราให้เป็นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แหล่งข้อมูล และการติดต่อสื่อสารระหว่างสถาบันกับสมาชิกและบุคคลทั่วไป อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมัครเป็นสมาชิกสถาบันปริดี พนมยงค์ หรือ ปริดีสารเป็นของขวัญปีใหม่ ให้แก่ตัวท่านเอง หรือคนที่ท่านรัก พร้อมทั้งสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมกับ สถาบันปริดี พนมยงค์ เพื่อชีวิตที่ดียิ่งขึ้นในสหัสวรรษหน้า (โปรดอ่านเพิ่มเติมหน้า ๔๘-๔๙)

ขอเชิญติดตามความก้าวหน้าโครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปริดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ได้จาก Homepage ที่อยู่ <http://www.pridi.or.th> หรือเปิดผ่าน Homepage ของสถาบัน ปริดี พนมยงค์ ก็ได้

พิธีวางศิลาฤกษ์ หออนุสรณ์เสรีไทย

ณ สวนเสรีไทย เขตบึงกุ่ม

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒

๑

๒

๓

๔

๕

ช่วงเช้า

๑. พลเอกสิทธิ เสวตศิลา และ ม.ล.จิรายุ นพวงศ์ เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์หออนุสรณ์เสรีไทย ภายในบริเวณสวนเสรีไทย (สวนน้ำบึงกุ่ม) เขตบึงกุ่ม
๒. ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ร่วมเป็นประธานในฐานะอดีตเสรีไทย
๓. ส่วนหนึ่งของผู้มีเกียรติที่มาร่วมพิธีกรรม
๔. พลเอกสิทธิ เสวตศิลา และ ม.ล.จิรายุ นพวงศ์ ร่วมกันจุดธูปช่วงพิธีกรรม
๕. พลเอกสิทธิ เสวตศิลา ม.ล.จิรายุ นพวงศ์ และ ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ร่วมกันวางศิลาฤกษ์

๖

ช่วงบ่าย

๖. ปรีดีเสวนา ครั้งที่ ๗ เรื่อง “ประวัติศาสตร์และบทบาทของเสรีไทยในการสร้างสรรค์สันติภาพ” ณ ห้องกระจก สถาบันปรีดี พนมยงค์ วันอาทิตย์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒
๗. ผู้ร่วมเป็นวิทยากรเสวนาประกอบด้วยอดีตเสรีไทย, ทายาท และนักวิชาการ
๘. บรรยากาศระหว่างการเสวนา

๗

๘

๙

๑๐

๑๑

๑๒

๑๓

ช่วงเย็น

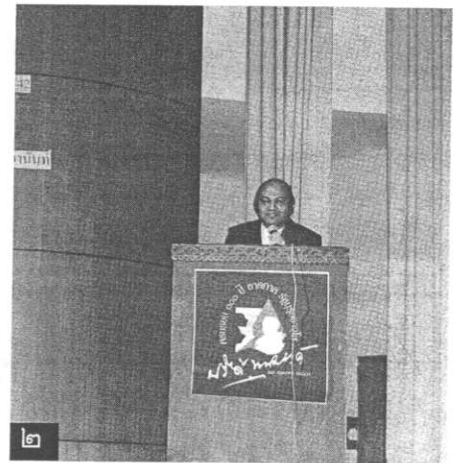
- ๙. พิธีเปิดป้ายคำสดุดีสันติภาพของ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ ณ สวนสันติภาพ ขอยรางน้ำ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒
- ๑๐. ทำพิธีเปิดโดย นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ นางรัชณี ธงไชย นายสรรพสิทธิ์ คุมประพันธ์ โดยมี นายสมคิด สืบตระกูล ร่วมอยู่ด้วย
- ๑๑. แผ่นป้ายคำสดุดีสันติภาพของ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ เมื่อทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการแล้ว
- ๑๒. จัดดีเสรีไทย, ประธานในพิธี และผู้มีเกียรติ ร่วมกันแสดงความยินดี
- ๑๓. จากนั้นเป็นการแสดงดนตรี ของวงดอกหญ้าไหว

ปาฐกถาสันติภาพ

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๒

๑

๒

๓

๔

- ๑. สถาบันปริตี พนมยงค์ จัด ปาฐกถาเพื่อ สันติภาพ เรื่อง "อภัยวิถี : มิตร-ศัตรู และการเมืองแห่งการให้อภัย"
- ๒. ปาฐกถาโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์
- ๓. มีผู้สนใจร่วมฟังการปาฐกถาจำนวนพอสมควร
- ๔. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ มอบของที่ระลึก แก่องค์ปาฐก

พิธีมอบรางวัล

ภาพยนตร์สั้น

๕. เวลา ๑๙.๐๐ น. โดยประมาณ ของวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๒ หอภาพยนตร์แห่งชาติ, มูลนิธิหนังไทย, สถาบันปรีดี พนมยงค์ ได้ร่วมกันประกาศผลการประกวดภาพยนตร์สั้น รางวัลข้างเผือก
๖. รางวัลข้างเผือกนี้ ตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ ภาพยนตร์ไทยเรื่อง “พระเจ้าข้างเผือก” อำนวยการสร้างและเขียนบทโดย ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์
๗. การจัดประกวดในปี ๒๕๔๒ นี้ ถือเป็นการจัดประกวด ครั้งที่ ๓
๘. ผู้ได้รับรางวัลต่างๆ ถ่ายภาพพร้อมกับท่านประธานในพิธีมอบรางวัล และคณะกรรมการตัดสินภาพยนตร์สั้น

ขอเชิญร่วมงานสังสรรค์ โครงการฝึกอบรม

“ลมหายใจ...ดนตรี...ชีวิต”

วันอาทิตย์ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ณ ห้องประชุมใหญ่ สถาบันปรีดี พนมยงค์

เวลา ๑๕.๐๐-๑๗.๐๐ น.

(สมาชิกโครงการฝึกอบรม “ลมหายใจ...ดนตรี...ชีวิต”, สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ และสมาชิกปรีดีสาร)

สามารถร่วมงาน **ฟรี** (โปรดนำบัตรสมาชิกมาแสดงด้วย)

ขอเชิญร่วม

“กลุ่มศึกษากับสถาบันปรีดี พนมยงค์”*

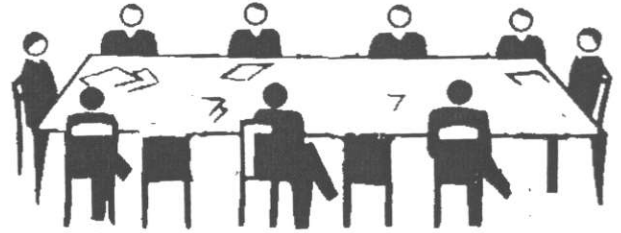
กลุ่มศึกษาคืออะไร

กลุ่มศึกษา คือ การเสวนาของกลุ่มคนขนาดเล็กที่ตกลงร่วมกันว่าจะมาร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในหัวข้อเรื่อง หรือ ประเด็นใดๆอย่างต่อเนื่อง จนสามารถสร้างผลผลิตของการแลกเปลี่ยนเป็นองค์ความรู้ ข้อมูล หลักการ หลักปฏิบัติ ที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหา พัฒนาชีวิต และสังคมได้

หากประชาชนมีการจัดกลุ่มศึกษากันมากๆ และกว้างขวางก็จะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ขยายตัวโดยไม่ต้องใช้เงินมาก

วิธีการจัดตั้งและดำเนินการกลุ่มศึกษา

1. ผู้นำ/ผู้ประสานงานกลุ่มรวบรวมบุคคลที่ประสงค์เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มศึกษาประมาณ ๕-๘ คน
2. มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันเป็นประจำ เช่น ทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือ ทุกเดือน อย่างไรก็ตามไม่ควรห่างเกินไป
3. มีการตกลงหัวข้อเรื่อง หรือ ประเด็น ที่จะมาพบปะกันล่วงหน้า รวมทั้งการแบ่งมอบหมายงานหาข้อมูลประกอบการพูดคุยกันและกัน
4. มีการจดบันทึกย่อยๆถึงผลการพูดคุยทุกครั้ง โดยข้าพเจ้า/ผู้ประสานงานกลุ่ม หรือ เลขานุการกลุ่ม
5. การพูดคุยมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย ไม่เคร่งเครียด มีความเป็นกันเอง ได้ทั้งสาระและความบันเทิง หรือ การผ่อนคลาย
6. เป็นการพูดคุยที่ไม่เน้นการฟังวิทยากรหรือผู้รู้ภายนอกกลุ่มแต่อาศัยความรู้ ประสบการณ์ และการแสวงหาความรู้มาโดยสมาชิกกลุ่ม แต่อาจเชิญวิทยากรภายนอกมาเป็นครั้งคราวเพื่อขอข้อมูลบางประการได้บ้าง
7. สมาชิกกลุ่มมีวินัย รักษาความประพฤติที่ดีงามต่อกัน มีมานะอดทน และ ช่วยเหลือกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มมีความเหนียวแน่น ต่อเนื่อง และยั่งยืน
8. มีการบันทึกผลการพูดคุยโดยสรุปและเผยแพร่

ผลการพูดคุยที่ไปยังสมาชิกกลุ่มและบุคคลนอกกลุ่ม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนที่สนใจ

การสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มศึกษากับสถาบันปรีดี พนมยงค์

๑. ผู้นำ/ผู้ประสานงาน รวบรวมรายชื่อสมาชิกกลุ่มแล้วแจ้งให้ฝ่ายวิชาการสถาบันทราบถึง ชื่อกลุ่ม รายชื่อที่อยู่-ที่ติดต่อสมาชิก
๒. ผู้นำ/ผู้ประสานงานตกลงกับฝ่ายวิชาการสถาบันถึงหัวข้อเรื่อง หรือ ประเด็นที่จะมีการพูดคุย
๓. ผู้นำ/ผู้ประสานงานรับผิดชอบจัดทำผลสรุปการพูดคุยโดยย่อให้สถาบันฯทราบทุกครั้ง
๔. สมัครได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

หัวข้อเสวนา

สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันปรีดี พนมยงค์ เป็นประโยชน์ต่อสังคม และการสร้างสรรค์ชีวิตในทางที่ดีงาม

บทบาทสถาบันฯ

อำนวยความสะดวกด้านสถานที่และอาหารว่างในการพูดคุย การเผยแพร่ผลการพูดคุย และอาจมีการประกาศเกียรติคุณ/ให้รางวัล

กำหนดเวลาจัดกลุ่มศึกษาของสถาบันฯ

สัปดาห์ละหนึ่งวัน อาจเป็นทุกๆ วันพุธ หรือ อาทิตย์ หรือวันใดตามที่กลุ่มนั้นๆพร้อม และตกลงกับฝ่ายวิชาการสถาบัน เวลาตามที่สมาชิกกลุ่มสะดวก ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

* โครงการทดลองเพิ่มรูปแบบการเสวนาของฝ่ายวิชาการ สถาบันปรีดี พนมยงค์ (ช.ก. ๒๕๔๒ - พ.ก. ๒๕๔๓)

อย่าปล่อยให้การเป็นสมาชิก สถาบันปริดี พนมยงค์

ลายนวล

สถาบันปริดี พนมยงค์ ได้เปิดให้ระบบสมาชิกตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ เป็นต้นมา ด้วยเราเห็นว่า สถาบันฯ ดำเนินการอยู่ได้อย่างมั่นคงก็ด้วยการเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมทั้งทางความคิด สติปัญญา เงินทุน แรงใจ และอาจรวมทั้งร่างกาย ของสมาชิกสถาบัน ดังนั้นการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีและให้เกิดความมั่นคงกับสมาชิกเป็นพิเศษกว่าบุคคลทั่วไปจึงเป็นความสำคัญ ทั้งนี้สัมพันธ์ภาพระหว่างสถาบันฯ กับสมาชิกตั้งอยู่บนฐานของหลักการ ๖ ประการ คือ ภารดรภาพ เสรีภาพ ประชาธิปไตย ซื่อสัตย์ จริ่งใจ และสันติวิธี

ใครบ้างสามารถเป็นสมาชิก ? และประเภทต่างๆ ของสมาชิก

การเป็นสมาชิกจะเป็นในฐานะตัวบุคคลคือองค์การก็ได้ ดังนี้

๑. สมาชิกกิตติมศักดิ์ หมายถึงสมาชิกประเภทบุคคลหรือองค์การ หรือหน่วยงานที่สถาบันเชิญให้เป็นสมาชิก
๒. สมาชิกสามัญ หมายถึงสมาชิกประเภทบุคคล หรือองค์การ หรือหน่วยงาน ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกรายปีของสถาบัน
๓. สมาชิกสมทบ หมายถึงสมาชิกที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับสถาบันเป็นครั้งคราว หรือ เป็นผู้สังเกตการณ์ในระยะเวลาหนึ่ง และมีแนวโน้มจะเป็นสมาชิกสามัญในอนาคตต่อไป

ค่าบำรุงสมาชิกเก็บอย่างไร?

๑. สมาชิกกิตติมศักดิ์ไม่ต้องจ่ายค่าบำรุงตลอดระยะเวลาที่ได้รับการเชิญเป็นสมาชิกประเภทนี้
๒. สมาชิกสามัญประเภทบุคคลทั่วไป จ่ายค่าบำรุง ๓๐๐ บาท/ปี และนักศึกษาจ่ายค่าบำรุง ๑๕๐ บาท/ปี
๓. สมาชิกสามัญประเภทองค์การ หรือหน่วยงาน จ่ายค่าบำรุง ๒,๐๐๐ บาท/ปี
๔. สมาชิกสมทบ จ่ายค่าบำรุงเป็นกรณีๆ ของกิจกรรมตามที่กิจกรรมนั้นๆ ระบุ และอาจไม่จ่ายค่าเข้าร่วมกิจกรรม แต่ช่วยเหลืองานของสถาบันเป็นการทดแทน
๕. สมาชิกอาจขอเป็นสมาชิกและจ่ายค่าบำรุงในระยะเวลาหลายปีก็ได้ แต่ทั้งนี้สถาบันขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับค่าบำรุงได้ตามที่จำเป็นแก่สถานการณ์

เป็นสมาชิกแล้วได้สิทธิประโยชน์อะไรบ้าง?

๑. ได้รับส่วนลด ๑๐-๒๐% ในการลงทะเบียนเข้าร่วม

กิจกรรมของสถาบัน เช่น การลดค่าลงทะเบียนค่าสัมมนา/อภิปราย/เสวนา/งานแสดงศิลปะและวัฒนธรรม/ค่าฝึกอบรม เป็นต้น

๒. สามารถเข้าใช้ห้องสมุดของสถาบันได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ และสามารถยืมหนังสือได้ฟรีครั้งละไม่เกิน ๒ สัปดาห์

๓. ได้รับส่วนลด ๒๕% ในการซื้อหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์โดยสถาบัน และ ๑๐% กรณีหนังสือในเครือข่ายของสถาบัน

๔. ได้รับส่วนลด ๑๐% ในการซื้อสิ่งของที่สถาบันได้ผลิตขึ้นตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

๕. ได้รับส่วนลด ๑๐% ในการเช่าห้องหรือพื้นที่ของสถาบันเพื่อจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว

๖. ได้รับจุลสาร “ปริดีสาร” เป็นประจำ

๗. เข้าร่วมประชุมสมาชิกประจำปี

๘. ได้รับบริการเป็นพิเศษในกิจกรรมขององค์การ หน่วยงาน และคณะบุคคลในเครือข่ายของสถาบัน ตามที่จะแจ้งเป็นคราวๆ

การสมัครเป็นสมาชิกและการสิ้นสุดการเป็นสมาชิก กำหนดไว้ว่าอย่างไร?

๑. ผู้สมัครกรอกแบบฟอร์ม แบบรูปถ่าย ๒ ใบ พร้อมเงินค่าบำรุงสมาชิกประจำปีแรกตามจำนวนที่ระบุ
๒. ให้ผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้พิจารณาอนุมัติการเป็นสมาชิก
๓. ฝ่ายสมาชิกจะจัดส่งบัตรสมาชิกให้ผู้สมัครภายใน ๑๕ วัน หลังจากได้รับอนุมัติการเป็นสมาชิก
๔. สมาชิกอาจหมดสมาชิกภาพในกรณีดังต่อไปนี้
 - ๔.๑ เสียชีวิต
 - ๔.๒ ลาออก
 - ๔.๓ ขาดการต่ออายุและจ่ายค่าบำรุงสมาชิกเมื่อเวลาเกินกว่า ๖ เดือน ล่วงแล้ว
 - ๔.๔ คณะกรรมการสถาบันมีมติให้ออกจากการเป็นสมาชิก

สมัครโดยเร็วเพื่อไม่ปล่อยให้ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นส่วนกันจากการเป็นสมาชิกสถาบันของเราลายนวล !

ฝ่ายสมาชิกสัมพันธ์
ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๔๒

สถาบันปรีดี พนมยงค์ เลขที่ ๖๕/๑ ซอยทองหล่อ (สุขุมวิท ๕๕) เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
 โทรศัพท์ ๓๔๑๓๘๖๐-๑
 โทรสาร ๓๔๑๓๘๕๙

ใบสมัคร

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
 อาชีพ.....บ้านเลขที่.....หมู่.....ซอย.....
 ถนน.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

- *สมัครเป็นสมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์**
- ประเภทบุคคลทั่วไป ค่าสมัคร ๓๐๐ บาท/ปี
 - ประเภทนักศึกษา ค่าสมัคร ๑๕๐ บาท/ปี
(แนบสำเนาบัตรประจำตัวนักศึกษา)
 - ประเภทองค์กร/หน่วยงาน ค่าสมัคร ๒,๐๐๐ บาท/ปี
 - ได้สิทธิประโยชน์ต่างๆ

- *สมัครเป็นสมาชิก “ปรีดีสาร”**
- ค่าสมัคร ๑๕๐ บาท/ปี ปีละ ๔ ฉบับ
 - ไม่มีสิทธิประโยชน์อื่นๆ (ได้รับ “ปรีดีสาร” อย่างเดียว)

ต้องการสมัครเป็น (ปีใดถูกเพียงข้อเดียว)

- สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ เป็นเวลา.....ปี รวมเงินค่าสมัคร.....บาท
- สมาชิก “ปรีดีสาร” เป็นเวลา.....ปี รวมเงินค่าสมัคร.....บาท

พร้อมกันนี้ได้ชำระเงินค่าสมัครมาให้โดยวิธี

- เงินสด
- ชำรณาคัด หรือตั๋วแลกเงินในนาม “มูลนิธิปรีดี พนมยงค์” (ปณ.สันติสุข)
- โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารไทยท努 สาขาทองหล่อ ชื่อบัญชี “มูลนิธิปรีดี พนมยงค์”
 บัญชีเลขที่ ๐๑๙-๓-๐๐๕๕๙๗-๙

ลงชื่อ.....

()

ผู้สมัคร

(โปรดถ่ายเอกสาร)

รายชื่อสมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ และปรีดีสาร ตั้งแต่ ๑๖ ก.ค. - ๑๕ พ.ย. ๒๕๔๒

สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประเภทองค์กร

Bangkok Forum

สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประเภทบุคคลทั่วไป

น.ส.สายหยุด นพวรรณ	น.ส.ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
รศ.ดร.ชัตติยา กระณสุต	น.ส.โสภา อ่อนโอกาส
ดร.ทิพาภรณ์ โพธิธวิ	ร.ต.(พิเศษ) นฤนาท พิพิธภักข์
ดร.พร้อม ลูติตานนท์	ศ.ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา
นางอบเชย จันททรัพย์	นายโชคชัย อัครวรางค์
นางพรรณรังศรี ตรงพิทักษ์กุล	น.ส.นิภาพรรณ แฉงโรจน์
น.ส.ณัฐธิดา อากาศวิเศษคุณ	น.ส.ปรีชาดิ แซ่ก๊วย
รศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร	นายวรินทร์ ศรีศตสุข
นายไกรฤกษ์ สถิตถาวร	นายฉัตรชัย ชงกิตติกุล
นายสนธิ อุไรวงศ์	นางสุกัญญา สุขกันต์
นายเกรียงไกร วงษ์มาลีวัฒนา	ประมุล วิเชียรสินธุ์
นายสุรพล จินดาอินทร์	นายกำจร สุนทรศรี
นางสุนิสา มีคุ้ม	

สมาชิกสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประเภทนักเรียน/นักศึกษา

น.ส.รุ่งตะวัน ศรีนา	นายณัฐวัตร ลุณหงส์
นายทรงฤทธิ์ เสือประเสริฐ	ร.ต.อ.หญิง ธนพร จงวิทยาคี
น.ส.ลำดวน อ่อนหัวโทน	พ.ต.ต.โต สมบูรณ์
นายสุเทพ นิ่มมา	

สมาชิก "ปรีดีสาร"

นายจ้ออน นิลกำแพง	นายจตุรงค์ บุญรัตนสุนทร
นายหรินทร์ สุขวังก์	นางพิมพ์พรรณ เกียรติวงศ์
น.ส.นงลักษณ์ ภูอินทร์	นายกฤษณพล ศรีบุรพา

สวัสดิ์ฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๓ และสหสวรสฯหน้า

สถาบันปรีดี พนมยงค์ ขออัญวยพร ให้สมาชิก
สถาบัน ปรีดี พนมยงค์ และสมาชิกปรีดีสารทุกท่าน พึ่ง
ประสบ แต่ความสุข และความสำเร็จสมหวังในชีวิตส่วนตัว
และส่วนรวมตลอดไป

คณะกรรมการบริหาร สถาบันปรีดี พนมยงค์

คณะอนุกรรมการโครงการรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่น ทางด้านประชาธิปไตย และสันติภาพ
ขอแจ้งความชัดเจนในจำนวนรางวัลว่ามี ๔ รางวัล รายละเอียดสอบถามได้ที่ สำนักงานเลขาธิการคณะอนุกรรมการฯ
โทร. ๘๘๑-๑๗๓๔ ต่อ ๑๐๐ หรือ โทรสาร ๘๓๓-๑๖๐๖ และ ๘๒๔-๖๒๘๐

**รายนามผู้บริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิปรีดี พนมยงค์
ประจำเดือนกรกฎาคม 2542**

1. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์	1,000.00 บาท
2. นางวาณี สายประดิษฐ์	5,000.00 บาท
3. นางสาวลลิตา พนมยงค์	700.00 บาท
4. บริษัทป้าป้าส พับลิเคชั่น จำกัด	240.00 บาท
5. กลุ่มรับบริจาคภายในอนุสรณ์สถานฯ	
จ.พระนครศรีอยุธยา	1,771.50 บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	8,711.50 บาท

ประจำเดือนสิงหาคม 2542

1. ร.ต.(พิเศษ) นฤนาท พิพิธภัณฑ์	5,000.00 บาท
2. นายปรีชา พาจิดต์เย็น	520.00 บาท
3. นางจรรยา มลิินทางกูร	200.00 บาท
4. นางประกาศี คุลารักษ์	1,000.00 บาท
5. รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	500.00 บาท
6. นางอารีย์ ชินวัฒน์กิจ	10,000.00 บาท
7. นวลจันทร์ อินทวิระ และ เพชรรัตน์ จันทร์แสนไวล	1,000.00 บาท
8. นายอรุณ และนางบังอร เวชสุวรรณ	830.00 บาท
9. บริษัทป้าป้าส พับลิเคชั่น จำกัด	1,300.00 บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	20,350.00 บาท

ประจำเดือนกันยายน 2542

1. ทนายทนายแพทย์ชวลิต จันทร์สุวรรณ	10,000.00 บาท
2. อุมพร ภูพงศ์ไพบูลย์	1,000.00 บาท
3. วิลาวัณย์ คณิศเจริญรัตน์	500.00 บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	11,500.00 บาท

**รายนามผู้บริจาคเงินเพื่อโครงการศิลปะเด็กและเยาวชน
ของสถาบันปรีดี พนมยงค์**

1. บริษัทการวาน จำกัด	5,500.00 บาท
2. ธนาคารเอเชีย	30,000.00 บาท
3. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	10,000.00 บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	45,500.00 บาท

**รายนามผู้บริจาคเพื่อกองทุนวิจัยปรีดี พนมยงค์
ประจำเดือนกันยายน 2542**

1. ดร.สุชาติ จุฑาสมิติ	20,000.00 บาท
2. กองทุนรวมพันธู์ สีวาชะวีโรจน์	10,000.00 บาท
รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น	30,000.00 บาท

รายนามผู้บริจาคเงินเพื่อกองทุนปรีดีสาร

1. น.ส.รสนา โสติระกุล	500.00 บาท
-----------------------	------------

จาก... **"ปรีดีสาร"**
ถึง...ท่านผู้อ่าน

**สายธารแห่งการปลดปล่อยความทุกข์ยาก
ของมวลมนุษยภัยกับคนดีของโลก**

นับจากการอภิวัฒน์ 2475 เพื่อปลดปล่อยความทุกข์ยากของมวลมนุษย์ที่นำโดยคณะราษฎรแล้ว การเคลื่อนไหวที่ยิ่งใหญ่ของมวลราษฎรนำโดยพลังนักศึกษาในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 สืบเนื่องถึงตุลาคม 2519 นั้น ก็นับเป็นสายธารของการอภิวัฒน์กระแสเดียวกันที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยในหลายด้าน และมีลักษณะพิเศษน่าสนใจหลายประการสมควรเรียนรู้ เช่น เป็นการใช้อำนาจประชาธิปไตยทางตรงของประชาชนที่มีลักษณะเป็นการรวมตัวของมวลชนอย่างกว้างขวาง เป็นการนำขบวนการโดยพลังอันบริสุทธิ์ของนักศึกษา ผลของเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้การเมืองแบบเผด็จการถูกทดแทนด้วยการเมืองในระบบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่งก่อให้เกิดการเติบโตของพลังประชาธิปไตยสำคัญ เช่น ขบวนการนักศึกษา ขบวนการแรงงาน และ ขบวนการชาวนาชาวลาวไต้หวัน ในทางเศรษฐกิจนั้นได้ก่อให้เกิดการเติบโตของชนชั้นกลางที่ทำธุรกิจเป็นอิสระจากการครอบงำของข้าราชการหรือชนชั้นผู้ปกครองในขณะนั้น เป็นต้น

จากสายธารแห่งการอภิวัฒน์ที่สืบเนื่อง สังคมไทยในปัจจุบันกำลังหันเหไปแบบเป้าหมาย "ประชาสังคม" เป็นเครื่องปฏิรูปสังคมไทยในศตวรรษใหม่ในอุดมคติที่พึงไปให้ถึง ภายใต้เป้าหมายเบื้องต้นแห่ง "ประชาสังคม" ดังกล่าวนั้น มวลประชาชนย่อมอยู่ร่วมกันโดยยึดหลักประชาธิปไตย รัฐเคารพในการรวมตัวอย่างหลากหลายของชุมชน ประชากร และพลังประชาชนกำหนดความเป็นไปของตนและของรัฐให้รับใช้ประชาสังคม เป็นต้น พลังของขบวนการประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในอดีตตั้งแต่ ขบวนการนักศึกษา ขบวนการกรรมกร ขบวนการชาวนาชาวลาวไต้หวัน จึงกำลังถูกท้าทายมากขึ้นต่อความอยู่รอดและปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับขบวนการประชาสังคมอื่นๆที่พัฒนาขึ้นในภายหลัง เช่น ขบวนการองค์กรพัฒนาเอกชน ขบวนการชุมชน ขบวนการท้องถิ่นนิยม ขบวนการสหกรณ์ ขบวนการคุ้มครองผู้บริโภค หรือ กระทั่งขบวนการพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งขบวนการต่างๆเหล่านี้ในขณะที่กำลังเคลื่อนตัวผ่านสังคมแบบ "ประชาสังคม" ก็ย่อมร่วมกันสร้างสรรค์ภาพในอนาคตของสังคมใหม่ให้ปรากฏชัดขึ้นๆ ไปด้วย "การอภิวัฒน์ 2475" กับ "การเคลื่อนไหวแห่งเดือนตุลาคม" จึงเป็นต้นธารและสายธารหนึ่งเดียวที่ย่อมจะได้รับการสืบสานไปสู่สังคมใหม่ในอนาคตนั้น

การที่องค์การ UNESCO ได้มีมติร่วมฉลองโอกาสครบรอบ 100 ปี ชาตกาลของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จย่า) และ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ในฐานะบุคคลที่มีคุณสมบัตินิ่งใหญ่ (Great Personality) ที่ประชาคมโลกสมควรให้การยกย่องในครั้งที่ยังเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าในการเคลื่อนไหวของสังคมซึ่งย่อมมีหลากหลายสายธารนั้น ย่อมจักมีบุคคลสำคัญที่ได้อุทิศตนเพื่อมวลราษฎรอย่างสูงยิ่งซึ่งในวันหนึ่งข้างหน้าชนรุ่นหลังจักขอคารวะในคุณความดีแห่งบุคคลและคุณค่าแห่งผลของการที่บุคคลท่านนั้นๆได้กระทำไว้ ดังเช่น สมเด็จย่าภายใต้สายธารแห่งการสังขมสังเคราะห์เพื่อปลดปล่อยความทุกข์ยากของมวลมนุษยภัย และ นายปรีดี พนมยงค์ ภายใต้สายธารแห่งการอภิวัฒน์เพื่อปลดปล่อยความทุกข์ยากของมวลมนุษยภัย

ปรีดีสารฉบับนี้จึงขอร่วมรำลึกและสร้างสรรค์สืบเนื่องจากพลังอภิวัฒน์ที่ผ่านมา โดยนำเอาข้อเขียนของนายปรีดี พนมยงค์ ว่าด้วย "จงพิทักษ์เจตนารมย์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน 14 ตุลาคม" มานำเสนอ ขอร่วมแสดงความยินดีต่อผลการพิจารณาขององค์การ UNESCO ต่อกรณีการรับรองสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีรายงานและบทความเชิงประเมินพลังขบวนการประชาธิปไตยสามขบวนการที่เข้มแข็งในอดีตคือ ขบวนการนักศึกษา ขบวนการกรรมกร และ ขบวนการชาวนาชาวลาวไต้หวัน มีความเห็นที่สอดคล้องกันที่ 4 ซึ่งถือเป็นวาทกรรมประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของนายปรีดี พนมยงค์ มีรายงานถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการร่วมฉลอง 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ในบางเรื่อง เช่น รายงานการเสด็จและครีตกผู้อภิวัฒน์ในยุโรป (ตอนที่สอง) การประชาสัมพันธ์ถึงนิทรรศการศิลปะกรรมเพื่อร่วมฉลอง 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ฯ ส่วนกิจกรรมอื่นๆของสถาบันก็ได้มีการนำเสนอรายงานไว้ทั้งด้านผลการเสวนาวิชาการ ความก้าวหน้าของกองทุนวิจัย ข้อมูลข่าวสาร ปฏิทิน งานศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี

ในบรรดากิจกรรมต่างๆของสถาบันนั้น กิจกรรมที่ก้าวหน้าขึ้นในช่วงปลายปีนี้ก็คือ การเปิด Homepage ของสถาบัน และการเปิดกิจการมิชชันนารี "กลุ่มศึกษา" ในปีหน้า ปรีดีสารคงได้นำเสนอถึงความก้าวหน้าในด้านต่างๆ ของสถาบันอีก

ขอขอบพระคุณสมาชิกและท่านผู้อ่านทุกท่านที่สนใจในกิจกรรมของสถาบันปรีดี พนมยงค์ ตลอดมา

ลาที่ปีเก่า.....พบกันอีกครั้งในต้นปีหน้า

บรรณาธิการ

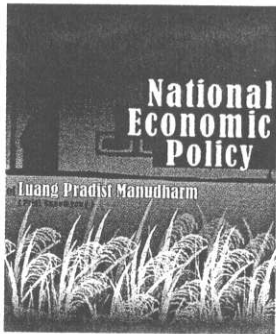
แนะนำหนังสือ !

(ฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาลนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส)

- ชื่อ • “จากสงครามสู่สันติภาพ”
 ผู้เขียน • ทศ พันธุมเสน และจินตนา ยศสุนทร
 เนื้อหา • เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสงครามโลกครั้งที่ ๒ กับบทบาทของเสรีไทยสายอเมริกา อังกฤษ และในประเทศไทย

ราคา • ๑๖๕ บาท

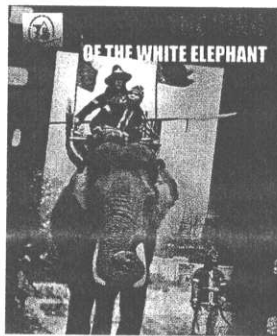
- ชื่อ • “National Economic Policy”
 ผู้เขียน • Luang Pradist Manudharm (Pridi Banomyong) แปลโดย Kenneth Perry Landon
 เนื้อหา • คำโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ รวมทั้งบทวิวาทะที่ปรากฏในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณา คำโครงการเศรษฐกิจ และคณะกรรมการการรัฐสภา ต่อคำโครงการเศรษฐกิจ

ราคา • ๒๖๐ บาท

- ชื่อ • “ประสมการณ์และความเห็นบางประการของรัฐบาลอาวุโส ปรีดี พนมยงค์”
 ผู้สัมภาษณ์ • จิตรทิพย์ นาดสุภา
 เนื้อหา • เป็นประวัติศาสตร์ บอกเล่าจากผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย รวมทั้งภาคผนวกที่น่าสนใจ

ราคา • ๙๐ บาท

- ชื่อ • “The King of the White Elephant”
 ผู้เขียน • Pridi Banomyong
 เนื้อหา • บทภาพยนตร์เรื่องพระเจ้าช้างเผือก ที่เขียนขึ้นเอง โดยนายปรีดี พนมยงค์ เพื่อสร้างสรรคดีสันติภาพในภาวะสงครามโลก ครั้งที่ ๒

ราคา • ๒๙๐ บาท

“ปริทัศน์สาร”

เป็นจุลสารประจำ สถาบันปรีดี พนมยงค์ กำหนดออก ๓ เดือน/ฉบับ ปีละ ๔ ฉบับ

กองบรรณาธิการ

ดร. โชคชัย สุทธาเวช บรรณาธิการ
 นายสันติสวัสดิ์ ยอดบางเตย รองบรรณาธิการ
 นายสันติสุข โสภณสิริ
 นายนิมิตร พิพิธกุล
 นางสาวผิวน้ำ เจริญญาติ
 นางสาวนงคัลลักษณ์ เหล้าอ่อน
 นางจุฬาลักษณ์ธำชญา คณานุรักษ์

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร วัฒนคุณ
 นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์
 นายระวี ฤกษ์จำนงค์
 นางอุษฎิ บุญทัศนกุล
 นางวาณี สายประดิษฐ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม เอี่ยมประยูร
 นายพิภพ ธงไชย
 นายทวีป วรติกล
 รองศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ วรรณุญ

- สมาชิกสถาบัน มีสิทธิรับ “ปริทัศน์สาร” และประโยชน์อื่นๆ ตามสิทธิที่กำหนดไว้ ค่าสมัคร ๓๐๐ บาท/ปี
- สมัครเป็นสมาชิก “ปริทัศน์สาร” อย่างเดียว ค่าสมัคร ๑๕๐ บาท/ปี
- สมัครคราวละหลายปีได้

สมัครได้ที่ :

สถาบันปรีดี พนมยงค์ เลขที่ ๖๕/๑ ซอยทองหล่อ สุขุมวิท ๕๕ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
 โทรศัพท์ ๓๘๑๓๘๖๐-๑
 โทรสาร ๓๘๑๓๘๕๙

คำถามชิงรางวัลประจำฉบับ

• คำถาม

“ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ รัฐธรรมนูญฉบับใดมีความเป็นประชาธิปไตยไม่ด้อยกว่า พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์ ๑๔-๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และโปรดให้เหตุผล” ตอบโดยสรุปความไม่เกิน 1/2 หน้า กระดาษ A4)

- ผู้มีสิทธิส่งคำตอบ คือสมาชิกสถาบัน หรือปริทัศน์สารเท่านั้น
- ผู้ตอบถูกจะได้รับรางวัลหนังสือ “ประสมการณ์บางประการและความเห็นบางประการของรัฐบาลอาวุโส ปรีดี พนมยงค์” เขียน โดย จิตรทิพย์ นาดสุภา
- จำนวนรางวัลมี ๓ รางวัล และจับฉลากผู้จะได้รับรางวัล หากมีผู้ตอบถูกและให้เหตุผลดีที่สุดมากกว่า ๓ ราย
- ส่งคำตอบมาที่ สถาบันปรีดี พนมยงค์ หมดเขตวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๓

บทความที่ตีพิมพ์โดยผู้เขียนใน “ปริทัศน์สาร” ไม่จำเป็นต้องส่งคืน สถาบันปรีดี พนมยงค์ จะเห็นชอบด้วยทั้งหมด ผู้สนใจร่วมเขียนโปรดส่งบทความมายังสถาบันปรีดี พนมยงค์ และหากเป็นไปได้กรุณาพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์และส่งบทความมาพร้อมมิดชิดเกิดกองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ที่จะลงหรือไม่ก็ได้ หรือ อาจลงโดยมีการตัดทอนข้อความบางส่วนตามความเหมาะสม